

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι σημερινές προκλήσεις για το μέλλον

Επιβλέπων

Γεώργιος Ντούσκας

Επιμέλεια

Χρήστος Σούκας

ΠΡΕΒΕΖΑ, 2009

Εγκρίθηκε η παρούσα εργασία από την τριμελή εξεταστική επιτροπή

Τόπος, Ημερομηνία

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1.

2.

3.

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	iv
Πίνακας διαγραμμάτων.....	vi

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

1.1 Συνθήκη των Παρισίων.....	1
1.2 Συνθήκες της Ρώμης.....	1
1.3 Συνθήκη των Βρυξελλών.....	3
1.4 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.....	3
1.5 Συνθήκη του Μάαστριχτ.....	4
1.6 Συνθήκη του Άμστερνταμ.....	7
1.7 Συνθήκη της Νίκαιας.....	8
1.8 Συνθήκες προσχώρησης.....	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

2.1 Συνθήκες.....	10
2.2 Διεθνείς Συμφωνίες.....	10
2.2.1 Συμφωνίες με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς.....	11
2.2.2 Συμφωνίες μεταξύ των κρατών-μελών.....	12
2.3 Παράγωγο Δίκαιο.....	12
2.3.1 Δεσμευτικές Πράξεις.....	12
2.3.2 Μη Δεσμευτικές Πράξεις.....	13
2.3.3 Νομικά μέσα δεύτερου και τρίτου πυλώνα.....	14
2.3.3.1 Νομικά μέσα δεύτερου πυλώνα.....	14
2.3.3.2 Νομικά μέσα τρίτου πυλώνα.....	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

3.1 Διαδικασία συναπόφασης.....	16
3.2 Διαδικασία σύμφωνης γνώμης.....	18
3.3 Διαδικασία διαβούλευσης.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

4.1 Ποιος αποφασίζει το ύψος των δαπανών;.....	20
4.2 Το Δημοσιονομικό πλαίσιο.....	21
4.3 Από πού προέρχονται τα χρήματα;.....	21
4.4 Έλεγχοι και απολογισμοί.....	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΘΕΣΜΙΚΑ ΌΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

5.1 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.....	24
5.1.1 Σύνθεση, νομική κατάσταση και οργάνωση.....	24
5.1.2 Συμβολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.....	24
5.2 Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	26
5.2.1 Ρόλος της Επιτροπής.....	26
5.2.2 Ποια είναι η Επιτροπή;.....	26
5.2.3 Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	27
5.2.4 Πώς οργανώνονται οι εργασίες της Επιτροπής;.....	28
5.3 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	30
5.3.1 Σύνθεση, νομική κατάσταση και οργάνωση.....	30
5.3.2 Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (COREPER).....	31

5.3.3 Τρόπος λήψης αποφάσεων	32
5.3.4 Αρμοδιότητες του Συμβουλίου	34
5.4 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	37
5.4.1 Σύσταση Κοινοβουλίου	37
5.4.2 Διαδικασία ανάδειξης των ευρωβουλευτών	37
5.4.3 Έδρα και τόποι εργασίας Κοινοβουλίου	38
5.4.4 Προεδρία, Προεδρείο, Διάσκεψη των Προέδρων	38
5.4.5 Το ετήσιο χρονοδιάγραμμα.....	40
5.4.6 Πολιτικές ομάδες.....	41
5.4.7 Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.....	44
5.4.8 Αρμοδιότητες Κοινοβουλίου	46
5.4.9 Πολιτικός ρόλος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	47
5.4.9.1 Πολιτικός ρόλος στη διεθνή σκηνή.....	48
5.4.9.2 Πολιτικός ρόλος στην ΕΕ	49
5.5 Δικαστήριο.....	50
5.5.1 Σύσταση και ρόλος Δικαστηρίου	50
5.5.2 Σύνθεση Δικαστηρίου.....	50
5.5.3 Πρωτοδικείο.....	50
5.5.4 Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της ΕΕ	51
5.5.5 Τι κάνει το Δικαστήριο;.....	51
5.6 Πώς οργανώνονται οι εργασίες του Δικαστηρίου;	54
5.6 Ελεγκτικό Συνέδριο	55
5.6.1 Σύσταση και αρμοδιότητες	55
5.6.2 Πώς οργανώνονται οι εργασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου;.....	56
5.7 Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	57
5.7.1 Σύσταση, σημασία και σύνθεση.....	57
5.7.2 Τι κάνει η ΕΟΚΕ;.....	58
5.7.3 Ποια είναι τα μέλη της ΕΟΚΕ;	58
5.8 Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών.....	59
5.8.1 Σύσταση και σύνθεση.....	59
5.8.2 Ρόλος της Επιτροπής των Περιφερειών	59
5.8.3 Πώς οργανώνονται οι εργασίες της Επιτροπής των Περιφερειών;.....	59
5.9 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.....	60
5.9.1 Σύσταση, σύνθεση και σκοπός.....	60
5.9.2 Ποιες είναι οι βασικές λειτουργίες της ΕΚΤ;	60
5.9.3 Πώς οργανώνονται οι εργασίες της ΕΚΤ;	61
5.9.4 Ποιοι είναι οι μέτοχοι της ΕΚΤ;	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

6.1 Χρονικό της συνθήκης και στόχοι.....	63
6.2 Αξίες της Συνθήκης.....	63
6.3 Δομή και Χαρακτηριστικά της νέας Συνθήκης	64
6.4 Το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης και οι διαδικασίες λειτουργίας της.....	64
6.4.1 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	65
6.4.2 Συμβούλιο	65
6.4.3 Επιτροπή	66
6.4.4 Κοινοβούλιο.....	66
6.4.5 Δικαστήριο	67
6.4.6 Άλλες καινοτομίες της Συνθήκης.....	67
6.4.6.1 Εθνικά Κοινοβούλια	67

6.4.6.2 Η έννοια της Πρωτοβουλίας	67
6.4.6.3 Διαχωρισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ Ένωσης και κρατών-μελών.....	67
6.4.6.4 Η ενισχυμένη συνεργασία.....	68
6.4.6.5 Ρήτρες εθελούσιας εξόδου και αλληλεγγύης.....	68
6.4.6.6 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.....	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

7.1 Οικονομικά και νομισματικά θέματα.....	70
7.2 Απασχόληση και κοινωνική προστασία στην Ευρώπη.....	70
7.3 Περιβάλλον.....	71
7.4 Γεωργία.....	71
7.5 Μετανάστευση.....	71
7.6 Διεύρυνση.....	72
7.7 Τρομοκρατία/Ασφάλεια.....	73
7.8 Εξωτερικές υποθέσεις.....	73
7.9 Η Συνθήκη της Λισαβόνας.....	74
Επίλογος	74
Χρησιμοποιούμενη βιβλιογραφία και δικτυακοί τόποι.....	75

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία εξετάζει μία περίπλοκη υπερεθνική οντότητα, την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Μετρώντας ήδη πάνω από μισό αιώνα ύπαρξης διαθέτει τώρα 27 κράτη-μέλη της ευρωπαϊκής ηπείρου, με προοπτικές μελλοντικής διεύρυνσής της. Αυτό που ο Γαλλοτσέχος συγγραφέας Μίλαν Κούντερα θεωρούσε ως "την απαγωγή της μισής Ευρώπης" πλέον δεν υφίσταται.

Η αρχική της δημιουργία ξεκινά μετά τα δεινά που επέφεραν οι δύο καταστροφικοί παγκόσμιοι πόλεμοι. Αρχικοί στόχοι της κοινής προδιαγραφόμενης πορείας 6 χωρών¹ μέσω της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), πρώτης μορφής της ΕΕ, ήταν αφενός να εδραιωθεί η ειρήνη στην Ευρώπη και αφετέρου να συμβάλλει ο νεοσύστατος οργανισμός στην ευημερία των λαών τους. Ο τελευταίος αυτός στόχος επετεύχθη με την τοποθέτηση τομέων της οικονομίας [παραγωγή άνθρακα και χάλυβα] κάτω από μια υπερεθνική αρχή [Ανωτάτη Αρχή] επιτρέποντας όχι μόνο την αλληλοπροσέγγιση των χωρών αλλά και τη βαθμιαία ενοποίησή τους.

Η εξελεγκτική πορεία της ΕΕ βασίζεται στις συνθήκες που θεσπίζονται δημοκρατικά έπειτα από πρωτοβουλία και συμφωνία όλων των κρατών-μελών. Αυτές ορίζουν κάθε φορά τις αρχές και το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ΕΕ. Η συνθήκη της Νίκαιας, με ισχύ από το 2003, αποτελεί σήμερα το σημείο αναφοράς του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Ωστόσο, η σημερινή φόρμουλα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης χρειάζεται να εκσυγχρονιστεί στις προκλήσεις που έχουν ανακύψει.

Πάνω σε ποιές συνθήκες στηρίζεται το υπάρχον ευρωπαϊκό εγχείρημα; Ποιά νέα συνθήκη αναμένεται να στηρίζει εκ νέου τα θεμέλια της Ένωσης; Ποιές είναι οι πηγές του Κοινοτικού Δικαίου; Ποιά όργανα επιτελούν τους σκοπούς της, πώς τους χρηματοδοτούν και πώς λαμβάνουν τις αποφάσεις τους; Σε ποιά άμεσα ζητήματα καλούνται τα μέλη της Ένωσης να δώσουν απαντήσεις; Αυτά τα ερωτήματα φιλοδοξεί να αναλύσει η εν λόγω εργασία.

Πιο συγκεκριμένα, η εργασία αρθρώνεται σε επτά κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζει τις ιδρυτικές και τις μετέπειτα συνθήκες πάνω στις οποίες βασίζεται το σημερινό ευρωπαϊκό οικοδόμημα καθώς και τις επιδιώξεις τους.

---

¹Οι έξι ιδρυτικές χώρες της Κοινότητας είναι οι εξής: Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο, όπως αναφέρονται και παρακάτω.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στις πηγές του κοινοτικού δικαίου που είναι οι συνθήκες, οι διεθνείς συμφωνίες και το παράγωγο δίκαιο και εξετάζει τις διοικητικές πράξεις που εκδίδουν τα θεσμικά όργανα, βασιζόμενα στις τρεις παραπάνω πηγές.

Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει τις τρεις κύριες διαδικασίες λήψης αποφάσεων: την συναπόφαση, τη σύμφωνη γνώμη και τη διαβούλευση.

Το τέταρτο κεφάλαιο ασχολείται με θέματα σχετικά με τον προϋπολογισμό της Ένωσης, δηλ. με τη διαδικασία έγκρισης του προϋπολογισμού, με τις πηγές χρηματοδότησής του και με τους ελεγκτικούς μηχανισμούς του. Ιδιαίτερη μνεία δίνεται στο επταετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

Το πέμπτο κεφάλαιο εξετάζει τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και παρουσιάζει αναλυτικά τις αρμοδιότητες των βασικών και συμβουλευτικών της οργάνων.

Το έκτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στη Συνθήκη της Λισαβόνας που αναμένεται να επικυρωθεί και από τα 27 μέλη της ΕΕ και να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας της.

Τέλος, το έβδομο κεφάλαιο επιχειρεί να αναδείξει τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Ένωση και αφορούν τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές πτυχές της.

Η γνώση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρίνεται αναγκαία. Οποιαδήποτε απόφαση κι αν λαμβάνεται μέσα στα πλαίσιά της, συντελεί στον επηρεασμό της καθημερινής ζωής των ευρωπαίων πολιτών.

Πίνακας διαγραμμάτων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι τρεις πυλώνες της	5
Οι έξι διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης	9
Κοινοτικό Δίκαιο – πηγές	14
Η διαδικασία της συναπόφασης – πως λειτουργεί	17
Η διαδικασία της σύμφωνης γνώμης – πως λειτουργεί	18
Η διαδικασία της διαβούλευσης – πως λειτουργεί	19
Διαδικασία προϋπολογισμού – πως εγκρίνεται.....	20
Δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ 2007-2013 (στρογγυλοποιημένα ποσά).....	21
Θεσμοί της Ένωσης με βάση την Συνθήκη της Νίκαιας	23
Προεδρίες Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από το 2009 έως το 2020	25
Γενικές Διευθύνσεις και Υπηρεσίες της Επιτροπής	29
Αριθμός ψήφων ανά χώρα στην ειδική πλειοψηφία.....	33
Οι Πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 1958 έως σήμερα.....	39
Κατάλογος των πολιτικών ομάδων.....	41
Κατανομή των εδρών ανά πολιτική ομάδα και ανά κράτος-μέλος	42
Κατανομή των ευρωβουλευτών με βάση την πολιτική τους τοποθέτηση κατά την 6η κοινοβουλευτική περίοδο (2004-2009).....	43
Κοινοβουλευτικές επιτροπές	44
Οι τιμηθέντες με το βραβείο Ζαχάρωφ.....	47
Αρμοδιότητες Δικαστηρίου.....	52
Αριθμός μελών ΕΟΚΕ ανά χώρα για την τρέχουσα θητεία 2008-2010	56
Η Ευρωπαϊκή πολιτική διαδικασία	61

1.1 Συνθήκη των Παρισίων

Το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου έφερε μία Ευρώπη κατεστραμμένη τόσο υλικά όσο και ηθικά. Είχε γίνει πλέον αντιληπτό ότι οι πληγές της αιμορραγούσας ηπείρου θα επουλώνονταν μέσα από τη συνεργασία των αντιμαχόμενων πλευρών οικοδομώντας σε ένα κοινό πεπρωμένο.

Προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε και η διακήρυξη του Robert Schuman στις 9 Μαΐου 1950², ο οποίος υιοθέτησε ιδέα του Jean Monnet³. Πρότεινε δηλαδή, να τεθεί η παραγωγή άνθρακα και χάλυβα της Γαλλίας και της Γερμανίας υπό κοινό έλεγχο (Ανώτατη Αρχή) στο πλαίσιο μιας νέας οργάνωσης στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Προέκυψε έτσι η συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας⁴ Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) η οποία υπεγράφη από τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και τα κράτη της τελωνειακής ένωσης BENELUX (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο) στις 18 Απριλίου 1951 στο Παρίσι και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952 με διάρκεια 50 χρόνων.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών της Κοινότητας τα έξι ιδρυτικά μέλη δημιούργησαν θεσμικά όργανα με τη δομή να έχει παραμείνει ίδια μέχρι σήμερα, παρότι οι σχέσεις ανάμεσα στους θεσμούς έχουν αλλάξει. Η εκτελεστική εξουσία ανατέθηκε στην Ανώτατη Αρχή (σημερινή Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Η εν λόγω αρχή ζητούσε τη γνώμη της Κοινής Συνέλευσης της ΕΚΑΧ (σημερινού Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου), η οποία αποτελείτο από εκπροσώπους των κοινοβουλίων των κρατών-μελών. Η νομοθετική εξουσία ανήκε στο Συμβούλιο των Υπουργών. Τέλος, το Δικαστήριο έλυσε νομικές διαφορές που προέκυπταν μεταξύ των κρατών-μελών.

1.2 Συνθήκες της Ρώμης

Η εύρυθμη λειτουργία της ΕΚΑΧ για μερικά χρόνια ανέδειξε τον οικονομικό τομέα⁵ σε πεδίο συναίνεσης της υπερεθνικής συνεργασίας. Έτσι, στις αρχές του έτους 1956, συγκροτήθηκε προπαρασκευαστική επιτροπή με αποστολή την κατάρτιση έκθεσης σχετικής

---

²Επειδή η ημερομηνία αυτή έχει ανακηρυχθεί ως ημερομηνία γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η 9η Μαΐου γιορτάζεται κάθε χρόνο ως η «Ημέρα της Ευρώπης» Πλήρες κείμενο της διακήρυξης στην ιστοθεση της ΕΕ http://europa.eu/abc/symbols/9-may/decl_el.htm

³Ο Monnet υπήρξε υπεύθυνος για το σχεδιασμό της διακήρυξης του Schuman, προεδρεύων στις διαπραγματεύσεις για τη Συνθήκη της ΕΚΑΧ και πρώτος πρόεδρος της Ανώτατης Αρχής

⁴Ο όρος "Κοινότητα" έγινε δεκτός ύστερα από πρόταση του μόνιμου αντιπροσώπου της γερμανικής κυβέρνησης Carl Friedrich Ophels

⁵Είχαν προηγηθεί οι αποτυχημένες απόπειρες συνεργασίας στο στρατιωτικό και πολιτικό τομέα με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ) και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Κοινότητας (ΕΠΚ) αντίστοιχα. Βλέπε «Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» Β' έκδοση του Νίκου Σαρρή, σελ. 21-23

με τη δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής αγοράς. Η επιτροπή αυτή συνεδρίαζε στις Βρυξέλλες υπό την προεδρία του τότε Βέλγου υπουργού εξωτερικών Henry Spaak. Τον Απρίλιο του 1956 η εν λόγω επιτροπή πρότεινε δύο σχέδια τα οποία αντιστοιχούσαν στις δύο επιλογές των κρατών-μελών: 1) τη δημιουργία μιας γενικευμένης κοινής αγοράς και 2) τη δημιουργία μιας κοινότητας ατομικής ενέργειας. Στις 25 Μαρτίου 1957, υπογράφηκαν στη Ρώμη οι γνωστές συνθήκες της Ρώμης. Η πρώτη ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ⁶) και η δεύτερη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), περισσότερο γνωστή ως Ευρατόμ. Και οι δύο συνθήκες άρχισαν να ισχύουν την 1η Ιανουαρίου 1958⁷

Τα συστατικά στοιχεία της δημιουργηθείσας με την ΕΟΚ κοινής αγοράς ήταν:

- η τελωνειακή ένωση⁸ που περιλαμβάνει την κατάργηση των τελωνειακών δασμών μεταξύ των κρατών, καθώς και των ποσοστώσεων κατά τις εμπορικές συναλλαγές τους και την καθιέρωση ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου έναντι των τρίτων χωρών,
- η καθιέρωση των τεσσάρων ελευθεριών στις μεταξύ των κρατών-μελών σχέσεις, δηλαδή ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων, εργαζομένων, κεφαλαίων και ελεύθερη εγκατάσταση και παροχή υπηρεσιών.

Η συνθήκη ΕΟΚ προβλέπει ρητά την ανάπτυξη κοινών πολιτικών, όπως η κοινή γεωργική πολιτική, η κοινή εμπορική πολιτική και η πολιτική μεταφορών. Τον Οκτώβριο του 1972 η Κοινότητα ανέπτυξε επιπλέον δράσεις στους τομείς της πολιτικής περιβάλλοντος, της περιφερειακής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής και της βιομηχανικής πολιτικής. Η ανάπτυξη αυτών των πολιτικών συνοδεύτηκε από τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στόχος του οποίου είναι η βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης των εργαζομένων και η ανύψωση του βιοτικού τους επιπέδου, καθώς και από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων η οποία έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας με τη δημιουργία νέων πόρων.

Το θεσμικό καθεστώς, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα εθνικά όσο και τα κοινοτικά συμφέροντα, στηρίζεται σε ένα τρίγωνο που αποτελείται από το Συμβούλιο, την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση, τα οποία καλούνται να συνεργαστούν. Το Συμβούλιο θεσπίζει τους κανόνες, η Επιτροπή καταρτίζει προτάσεις και η Κοινοβουλευτική

---

⁶Η ΕΟΚ λόγω της σημαντικότητάς της από την ΕΚΑΕ, είναι ευρέως γνωστή ως συνθήκη της Ρώμης

⁷Η επικύρωση της εκάστοτε συνθήκης γίνεται από τα κράτη-μέλη με τις διαδικασίες που προβλέπονται σε εθνικό επίπεδο (κυρίως από τα εθνικά κοινοβούλια ή με δημοψήφισμα)

⁸Η τελωνειακή ένωση της ΕΟΚ ολοκληρώθηκε την 1η Ιουλίου 1968 με τη θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου, 18 μήνες νωρίτερα απ' ό,τι προέβλεπε το δωδεκαετές χρονοδιάγραμμα

Συνέλευση έχει συμβουλευτικό ρόλο. Επίσης, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Κοινωνική και Οικονομική Επιτροπή, έχοντας καθαρά συμβουλευτικό ρόλο.

Η συνθήκη Ευρατόμ είχε περιορισμένο πεδίο εφαρμογής όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο άρθρο 1 της συνθήκης, που ορίζει ότι "η Κοινότητα έχει ως αποστολή να συμβάλλει δια της δημιουργίας των αναγκαίων προϋποθέσεων στην ταχεία ίδρυση και ανάπτυξη των πυρηνικών βιομηχανιών, στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου εντός των κρατών-μελών και στην ανάπτυξη των συναλλαγών με τις άλλες χώρες". Η συνθήκη διαθέτει την Κοινοβουλευτική Συνέλευση και το Δικαστήριο ως κοινά όργανα με την συνθήκη ΕΟΚ.

1.3 Συνθήκη των Βρυξελλών

Η συνθήκη των Βρυξελλών, γνωστή ως συνθήκη συγχώνευσης, υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 8 Απριλίου 1965 και τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 1967. Η συνθήκη αυτή αντικατέστησε τα τρία Συμβούλια Υπουργών (ΕΟΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ), αφενός, και τις δύο Επιτροπές (ΕΟΚ, Ευρατόμ) και την Ανώτατη Αρχή (ΕΚΑΧ), αφετέρου, με ενιαίο Συμβούλιο και ενιαία Επιτροπή. Στη διοικητική αυτή συγχώνευση προστίθεται ένας ενιαίος προϋπολογισμός λειτουργίας και για τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

1.4 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ)⁹ που άρχισε υπό την προεδρία του Λουξεμβούργου στις 9 Σεπτεμβρίου 1985 και έληξε στη Χάγη στις 28 Φεβρουαρίου 1986 κατέληξε στην υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (ΕΕΠ), η οποία και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987 τροποποιώντας κυρίως τη συνθήκη της Ρώμης. Η ΕΕΠ έθεσε το πλαίσιο για τις εξής ενέργειες:

- την εκ μέρους της ΕΟΚ λήψη μέτρων για την ολοκλήρωση της ενιαίας εσωτερικής μέχρι 31/12/1992 υλοποιώντας το πρόγραμμα που περιλαμβάνεται στη Λευκή Βίβλο¹⁰ γι' αυτήν. Η ενιαία αγορά αποτελεί ένα ποιοτικό άλμα στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και μια συστηματική προσπάθεια εμβάθυνσης της εσωτερικής αγοράς με την απομάκρυνση όλων των κάθε μορφής δασμολογικών εμποδίων.

---

⁹Πρόκειται για διάσκεψη κατά την οποία οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών της ΕΕ συνεδριάζουν για να τροποποιήσουν τις συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹⁰Σύνολο προτάσεων κοινοτικής δράσης σ' έναν συγκεκριμένο τομέα. Η λευκή Βίβλος που εκδόθηκε από την Επιτροπή προεδρίας Jacques Delors, με τίτλο "Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς", περιλάμβανε 279 νομοθετικές προτάσεις και χρονοδιάγραμμα για τη θέσπισή τους μέχρι το 1992

- Τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου. Η ΕΕΠ θεσπίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που επισημοποιεί τις διασκέψεις ή τις συνόδους κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, χωρίς ωστόσο να αποσαφηνίζει τις αρμοδιότητές του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (έγινε επίσημα αποδεκτό με αυτή την ονομασία) ενισχύθηκε με τη διαδικασία σύμφωνης γνώμης για τη σύναψη συμφωνίας σύνδεσης και με τη θέσπιση της διαδικασίας συνεργασίας αν και το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας ήταν περιορισμένο. Η Πράξη προβλέπει αύξηση του αριθμού των περιπτώσεων όπου το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία αντί της ομοφωνίας. Τέλος, η ΕΕΠ θεσπίζει τις βάσεις που καθιστούν δυνατή τη δημιουργία του Πρωτοδικείου. Όλες οι υποθέσεις μπορούν να μεταφερθούν στο δικαστήριο αυτό εκτός από τις προδικαστικές υποθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη-μέλη ή τα όργανα καθώς και τα προδικαστικά ερωτήματα.
- Την καθιέρωση μιας ευρωπαϊκής πολιτικής συνεργασίας και οικονομικής και κοινωνικής συνοχής προκειμένου να αντισταθμίσει τις επιπτώσεις από την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς στα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη-μέλη και για να μειώσει τις αποκλίσεις του επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών. Η κοινοτική παρέμβαση πραγματοποιείται μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).
- Την αύξηση της αρμοδιότητας της Κοινότητας στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, του περιβάλλοντος και της κοινής εξωτερικής πολιτικής.

1.5 Συνθήκη του Μάαστριχτ

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπεγράφη στο Μάαστριχτ¹¹ στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Αντιπροσωπεύει ένα νέο στάδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεδομένου ότι ανοίγει το δρόμο για την πολιτική ολοκλήρωση. Τα κυριότερα σημεία της συνθήκης είναι τα εξής:

- ❑ δημιουργεί μία ΕΕ που αποτελείται από τρεις πυλώνες: τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) [τίτλος V] και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις [τίτλος VI].

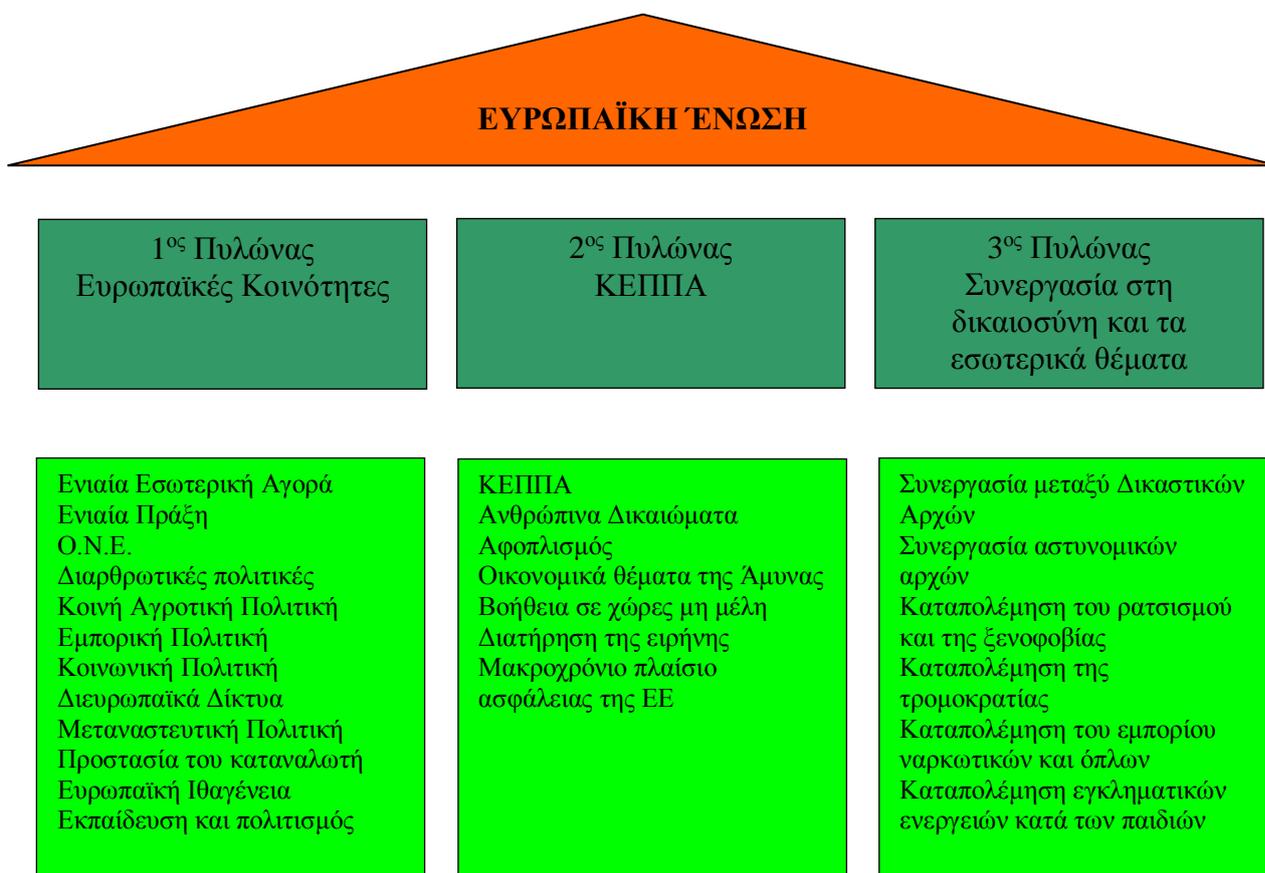
---

¹¹Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ευρέως γνωστή ως συνθήκη του Μάαστριχτ από το όνομα της ομώνυμης πόλης της Ολλανδίας στην οποία διεξήχθη η σύνοδος κορυφής

Ο πρώτος πυλώνας αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ),¹² την ΕΚΑΧ και Ευρατόμ και αφορά τους τομείς στους οποίους τα κράτη-μέλη ασκούν από κοινού την ηγεμονία τους μέσω των κοινοτικών οργάνων. Η εφαρμοζόμενη διαδικασία είναι αυτή που είναι γνωστή ως κοινοτική μέθοδος, δηλ. πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έγκριση από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και έλεγχος της τήρησης του κοινοτικού δικαίου από το Δικαστήριο.

Όσον αφορά τους δύο άλλους πυλώνες, η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι διακυβερνητική και στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην ομοφωνία μεταξύ των κρατών-μελών στο πλαίσιο του Συμβουλίου, με στόχο την εναρμόνιση των νομοθεσιών τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι τρεις πυλώνες της

Πηγή: Σωτήρης Θεοδωρόπουλος, "Εξελίξεις και Προοπτικές Οικονομικής Ολοκλήρωσης", εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.2 §2.3)

¹²Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, η ΕΟΚ μετονομάστηκε σε ΕΚ, εκφράζοντας τη βούληση των κρατών-μελών να επεκτείνουν τις κοινοτικές αρμοδιότητες σε μη οικονομικούς τομείς

- ❑ Βελτιώνει την υπάρχουσα θεσμική δομή. Οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διευρύνονται με τη θέσπιση της διαδικασίας της συναπόφασης μέσω της οποίας το Κοινοβούλιο μοιράζεται από κοινού με το Συμβούλιο τη νομοθετική εξουσία. Επίσης, η συνθήκη συνδέει το Κοινοβούλιο με τη διαδικασία διορισμού της Επιτροπής. Αναφορικά με την Επιτροπή, η διάρκεια της θητείας της αυξάνεται από τέσσερα σε πέντε έτη με σκοπό την ευθυγράμμισή της με αυτήν του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Όπως και η ενιαία πράξη, η συνθήκη αυτή διευρύνει την ψήφο με ειδική πλειοψηφία στο πλαίσιο του Συμβουλίου για τις περισσότερες αποφάσεις που λαμβάνονται με διαδικασία συναπόφασης και για όλες τις αποφάσεις που λαμβάνονται σύμφωνα με τη διαδικασία συνεργασίας.
- ❑ Συστήνει την επιτροπή περιφερειών, για να αναγνωριστεί η σημασία της περιφερειακής διάστασης και το Ταμείο Συνοχής, για να βοηθήσει τα φτωχότερα κράτη-μέλη της (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία).
- ❑ Καθιερώνει κοινοτικές πολιτικές σε έξι νέους τομείς: διευρωπαϊκά δίκτυα, βιομηχανική πολιτική, προστασία των καταναλωτών, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία, πολιτισμός.
- ❑ Υλοποιεί μια νομισματική ένωση (ONE) με τον καθορισμό αρχών και διατάξεων για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος έως το 1999, με δικαίωμα επιλογής [αυτής της υιοθέτησης] στη Δανία και στη Μεγάλη Βρετανία.
- ❑ Προσαρτάται στη συνθήκη το κοινωνικό πρωτόκολλο, με το οποίο οι κοινωνικές αρμοδιότητες επεκτείνονται και στον κοινωνικό τομέα. Στόχοι του πρωτοκόλλου είναι η προώθηση της απασχόλησης, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, η κατάλληλη κοινωνική προστασία, ο κοινωνικός διάλογος, η ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων για να διασφαλιστεί υψηλό και βιώσιμο επίπεδο απασχόλησης και η ένταξη των ατόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας.
- ❑ Καθιερώνεται η ευρωπαϊκή ιθαγένεια, η οποία προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια. Κάθε πολίτης που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους-μέλους είναι ταυτόχρονα και πολίτης της Ένωσης. Αυτή η ιθαγένεια συνεπάγεται νέα δικαιώματα για τους Ευρωπαίους, ήτοι: το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στην Κοινότητα, το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι για τις ευρωπαϊκές και τις δημοτικές εκλογές, το δικαίωμα διπλωματικής και προξενικής προστασίας ενός κράτους-μέλους άλλου από το κράτος-μέλος καταγωγής στο έδαφος μιας τρίτης

χώρας όπου δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος-μέλος καταγωγής, το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και υποβολής καταγγελίας στον ευρωπαϊό διαμεσολαβητή.

- Επαναλαμβάνεται ως γενικός κανόνας η αρχή της επικουρικότητας, η οποία εφαρμοζόταν στην πολιτική για το περιβάλλον στην ΕΕΠ. Η αρχή αυτή σημαίνει ότι οι αποφάσεις της ΕΕ λαμβάνονται κατά το δυνατό πλησιέστερα στους πολίτες. Με άλλα λόγια, η Ένωση αναλαμβάνει δράση μόνον εφόσον αυτή η δράση της κρίνεται αποτελεσματικότερη από την αντίστοιχη δράση σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο (εκτός αν πρόκειται για ζητήματα της αποκλειστικής αρμοδιότητάς της).

1.6 Συνθήκη του Άμστερνταμ

Η συνθήκη του Άμστερνταμ υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999, τροποποιώντας τη συνθήκη για την ΕΕ. Η συνθήκη αποτελεί αναθεώρηση των ιδρυτικών συνθηκών της ΕΕ και περιλαμβάνει τρεις βασικούς άξονες δράσης:

- Την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους πολίτες.
- Την εξωτερική ταυτότητα της Ένωσης
- Τα θεσμικά όργανα

Οι βασικοί άξονες δράσης της ΕΕ σε γενικές γραμμές επαυξάνουν το ρόλο και τα δικαιώματα των ευρωπαίων πολιτών, την αποτελεσματικότητα και το δημοκρατικό χαρακτήρα των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, καθώς και τις διεθνείς αρμοδιότητες της Ένωσης. Δύο σημαντικές τροποποιήσεις πρέπει να σημειωθούν:

- 1) Η εφαρμογή της διαδικασίας συναπόφασης σε νέους τομείς καθώς και η αύξηση των περιπτώσεων στις οποίες το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία και όχι ομόφωνα.
- 2) Η μεταφορά ορισμένων τομέων που εμπίπτουν στη συνθήκη της ΕΕ (πολιτική θεωρήσεων, παροχή δικαιώματος ασύλου και γενικά όλα τα ζητήματα σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία) στη συνθήκη της ΕΚ. Έπειτα από αυτή τη μεταφορά ο τίτλος VI της συνθήκης ΕΕ (ο τρίτος πυλώνας) μετονομάστηκε σε «αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον ποινικό τομέα».

Τέλος, η συνθήκη του Άμστερνταμ μπορεί να έδωσε στην ΕΕ τη δυνατότητα επέκτασης σε νέους τομείς, δεν μπόρεσε όμως να την προετοιμάσει, ιδίως τους θεσμούς της, εν όψει της διεύρυνσής της προς την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Το στόχο αυτό ανέλαβε να εκπληρώσει η Συνθήκη της Νίκαιας.

1.7 Συνθήκη της Νίκαιας

Η συνθήκη της Νίκαιας υπογράφηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2001 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003. Ο στόχος της Συνθήκης αυτής ήταν να αναπροσαρμοστεί η λειτουργία της ΕΕ υπό το πρίσμα της διεύρυνσης της 1ης Μαΐου 2004¹³. Μεταξύ των τροποποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν, μπορούμε να αναφέρουμε:

- Την τροποποίηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.
- Τη δραστική μείωση των περιπτώσεων στις οποίες το Συμβούλιο πρέπει να αποφασίσει με απόλυτη πλειοψηφία, αποφασίζοντας πλέον με ειδική πλειοψηφία σε πολλούς τομείς.
- Την τροποποίηση της στάθμισης των ψήφων στο πλαίσιο του Συμβουλίου.
- Την τροποποίηση της δομής των θεσμικών κοινοτικών οργάνων.
- Τη νέα κατανομή των εδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Την αποδοχή της απώλειας της δεύτερης θέσης επιτρόπου εκ μέρους της Γαλλίας, της Γερμανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιταλίας και της Ισπανίας.
- Την ενίσχυση των εξουσιών του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1.8 Συνθήκες προσχώρησης

Οι συνθήκες προσχώρησης περιέχουν τις προϋποθέσεις που ορίζονταν κάθε φορά για την προσχώρηση των χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέχρι τώρα η ΕΕ έχει διευρυνθεί έξι φορές. Στις έξι ιδρυτικές χώρες (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες), προστέθηκαν το 1973 η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, το 1981 η Ελλάδα, το 1986 η Ισπανία και η Πορτογαλία, το 1995 η Αυστρία, η Φινλανδία και η

---

¹³Όλα τα μέλη της ΕΕ που προσχώρησαν στους κόλπους της καθίσταντο πλήρη από 1 Ιανουαρίου. Εξαιρέση αποτελούν τα 10 κράτη-μέλη με την 5η διεύρυνση, τα οποία έγιναν πλήρη από 1 Μαΐου.

Σουηδία, το 2004 η Εσθονία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σλοβενία και το 2007 η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Οι έξι διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συνθήκες Προσχώρησης	Ημερομηνία Υπογραφής	Έναρξη Ισχύος
 Δανία Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	22.01.1972	01.01.1973
 Ελλάδα	28.05.1979	01.01.1981
 Ισπανία Πορτογαλία	12.06.1985	01.01.1986
 Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	24.06.1994	01.01.1995
 Εσθονία Κύπρος Λετονία Λιθουανία Μάλτα Τσεχική Δημοκρατία Ουγγαρία Πολωνία Σλοβακία Σλοβενία	16.04.2003	01.05.2004
 Βουλγαρία Ρουμανία	25.04.2005	01.01.2007

Πηγή: http://europa.eu/scadplus/treaties/eec_el.htm#TABLE

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί με βάση ένα θεσμικό πλαίσιο, το οποίο έχει εξελικτικά διαμορφωθεί μέσω των προαναφερόμενων Συνθηκών και παράλληλα παράγει πολιτικές και έννομες υποχρεώσεις έναντι των κρατών-μελών και των φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και τρίτες διεθνείς οντότητες με τις οποίες συνάπτει συμφωνίες, με μια σειρά από κανόνες δικαίου που παρουσιάζονται αναλυτικά στη συνέχεια.

2.1 Συνθήκες

Οι Συνθήκες αποτελούν το πρωτογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο είναι συγκρίσιμο με το συνταγματικό δίκαιο στο εθνικό επίπεδο. Οι Συνθήκες ορίζουν τα θεμελιώδη στοιχεία της Ένωσης και κυρίως τις αρμοδιότητες των συντελεστών του κοινοτικού συστήματος που συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, τις νομοθετικές διαδικασίες, καθώς και τις εξουσίες που τους έχουν ανατεθεί. Στο πλαίσιο αυτό οι Συνθήκες αποτελούν αντικείμενο άμεσων διαπραγματεύσεων μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών-μελών και πρέπει στη συνέχεια να επικυρωθούν σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται σε εθνικό επίπεδο (κυρίως από τα εθνικά κοινοβούλια ή με δημοψήφισμα)

2.2 Διεθνείς Συμφωνίες

Οι διεθνείς συμφωνίες είναι η δεύτερη πηγή δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιτρέπουν στην Ένωση να αναπτύξει τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές της σχέσεις με τον λοιπό κόσμο. Πρόκειται πάντα για συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ υποκειμένων του διεθνούς δικαίου (κράτη-μέλη ή οργανισμοί) και οι οποίοι έχουν ως σκοπό την ανάπτυξη συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο. Οι συμφωνίες που συνάπτονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα δεσμεύουν τα κοινοτικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη-μέλη. Οι συμφωνίες που συνάπτονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα δεσμεύουν τα κοινοτικά όργανα αλλά όχι πάντα τα κράτη-μέλη. Μεταξύ των πρώτων μπορούμε να διακρίνουμε δύο κύρια είδη συμφωνιών:

- τις διεθνείς συμφωνίες με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς,
- τις συμφωνίες και συμβάσεις μεταξύ των κρατών-μελών.

2.2.1 Συμφωνίες με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς

Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να συναφθούν είτε από την Κοινότητα είτε από την Κοινότητα με τα κράτη-μέλη (μεικτή συμφωνία). Οι συμφωνίες αυτές είναι δεσμευτικές για την Κοινότητα και για τα κράτη-μέλη και ως εκ τούτου τους δημιουργούν υποχρεώσεις σε διεθνές επίπεδο. Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις μορφές συμφωνιών:

i. Συμφωνίες σύνδεσης

Η σύνδεση αφορά τη στενή οικονομική συνεργασία καθώς και την ευρεία χρηματοδοτική υποστήριξη από την Κοινότητα προς τον εταίρο της συμφωνίας. Στην κατηγορία αυτή συμφωνιών εμπίπτουν οι συμφωνίες με υπερπόντιες χώρες και διαμερίσματα, οι συμφωνίες για την προετοιμασία ενδεχόμενης προσχώρησης και για τη δημιουργία τελωνειακής ένωσης, η συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο¹⁴ (EOX).

ii. Συμφωνίες συνεργασίας

Οι συμφωνίες συνεργασίας δεν έχουν τόσο ευρεία εμβέλεια όσο οι συμφωνίες σύνδεσης, αλλά αποβλέπουν αποκλειστικά στην εντατική οικονομική συνεργασία. Συμφωνίες αυτού του είδους η Κοινότητα έχει συνάψει μεταξύ άλλων με τις χώρες του Μαγκρέμπ (Αλγερία, Μαρόκο, Τυνησία), τις χώρες του Μασρέκ (Αίγυπτος, Ιορδανία, Λίβανο και Συρία) και με το Ισραήλ.

iii. Εμπορικές συμφωνίες

Πρόκειται για συμφωνίες στον τομέα της τελωνειακής και εμπορικής πολιτικής που συνάπτονται με τρίτες χώρες, με ομάδες τρίτων χωρών ή στο πλαίσιο διεθνών εμπορικών οργανισμών. Η συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) εντάσσεται σε αυτήν την κατηγορία.

---

¹⁴Ο ΕΟΧ απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), εκτός από την Ελβετία. Η συμφωνία ΕΟΧ, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1994, επιτρέπει στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία να επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς της ΕΕ χωρίς να έχουν όλα τα προνόμια και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η ιδιότητα του μέλους της ΕΕ.

2.2.2 Συμφωνίες μεταξύ των κρατών-μελών

Πρόκειται για νομικές δεσμευτικές πράξεις που συνάπτονται από τα κράτη-μέλη για τη ρύθμιση θεμάτων που είτε έχουν στενή σχέση με τη δραστηριότητα της Κοινότητας, αλλά για τα οποία δεν έχει ανατεθεί αρμοδιότητα στα κοινοτικά όργανα, είτε επιτρέπουν να διευρυνθεί το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των εθνικών ρυθμίσεων προκειμένου να δημιουργηθεί ενιαίο κοινοτικό δίκαιο (παραδείγματος χάρη, συμφωνία για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας).

2.3 Παράγωγο Δίκαιο

Το «παράγωγο δίκαιο» αποτελεί την τρίτη σημαντική πηγή του κοινοτικού δικαίου μετά τις Συνθήκες και τις διεθνείς συμφωνίες. Μπορεί να οριστεί ως το σύνολο των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα κατ' εφαρμογή των διατάξεων των συνθηκών. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, το παράγωγο δίκαιο υπερισχύει του εθνικού δικαίου [όσον αφορά τις δεσμευτικές πράξεις], ακόμη και του Συνταγματικού Δικαίου, των κρατών-μελών. Επίσης, όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ διατάξεων του εθνικού Δικαίου και του Κοινοτικού Δικαίου, οι εθνικοί δικαστές οφείλουν να μην εφαρμόσουν τη διάταξη του εθνικού Δικαίου που είναι αντίθετη προς το Κοινοτικό Δίκαιο, ανεξάρτητα από το εάν οι διατάξεις του εθνικού Δικαίου προηγήθηκαν των διατάξεων του Κοινοτικού Δικαίου ή ακολούθησαν αυτές. Στο παράγωγο δίκαιο εμπίπτουν τόσο δεσμευτικές νομικές πράξεις (κανονισμοί, οδηγίες και αποφάσεις) όσο και μη δεσμευτικές (συστάσεις, γνώμες και ψηφίσματα). Πιο αναλυτικά:

2.3.1 Δεσμευτικές Πράξεις

A. Ο κανονισμός (regulation), ο οποίος εγκρίνεται από το Συμβούλιο μαζί με το Κοινοβούλιο ή μόνον από την Επιτροπή, είναι μια γενική και υποχρεωτική πράξη ως προς όλα τα μέρη της. Σε αντίθεση με τις οδηγίες, που απευθύνονται στα κράτη-μέλη, και τις αποφάσεις, που έχουν συγκεκριμένους αποδέκτες, ο κανονισμός απευθύνεται σε όλους. Σύμφωνα με το άρθρο 190 Συνθ. ΕΟΚ ο κανονισμός πρέπει να αιτιολογείται. Δημοσιεύεται επίσης, στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ και αρχίζει να ισχύει την ημέρα που ορίζει ή διαφορετικά την εικοστή ημέρα μετά τη δημοσίευσή του. Σε αντίθεση με τις λοιπές νομικές

πράξεις διεθνούς χαρακτήρα που δεν μπορούν να ισχύσουν στο εσωτερικό μιας χώρας, παρά μόνο μετά την ολοκλήρωση των σχετικών συνταγματικών διαδικασιών κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης¹⁵, οι κανονισμοί εισέρχονται στις έννομες τάξεις των κρατών-μελών με μόνη τη δημοσίευσή τους στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ.

- B. Η οδηγία (directive), που εκδίδεται από το Συμβούλιο μαζί με το Κοινοβούλιο ή μόνον από την Επιτροπή, απευθύνεται στα κράτη-μέλη. Ο κύριος στόχος της είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών. Η οδηγία δεσμεύει τα κράτη-μέλη ως προς το αποτέλεσμα που πρέπει να επιτευχθεί, αφήνει όμως στις εθνικές αρχές την επιλογή του τύπου και των μέσων υλοποίησης των κοινοτικών στόχων σύμφωνα με τις διαδικασίες που ισχύουν στα επιμέρους κράτη-μέλη. Εάν η οδηγία δεν έχει μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία από τα κράτη-μέλη ή αν έχει μεταφερθεί κατά τρόπο πλημμελή ή με καθυστέρηση, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικαλεστούν απευθείας την εν λόγω οδηγία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Οι οδηγίες πρέπει να αιτιολογούνται. Αντίθετα με τους κανονισμούς οι οδηγίες δεν χρειάζεται να δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα αλλά να γνωστοποιούνται στα κράτη-μέλη στα οποία απευθύνονται. Η ισχύς τους δηλαδή αρχίζει από τη γνωστοποίηση και όχι τη δημοσίευση.
- C. Η απόφαση (decision) εκδίδεται είτε από το Συμβούλιο είτε από αυτό μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είτε από την Επιτροπή και είναι η νομοθετική πράξη με την οποία τα κοινοτικά θεσμικά όργανα αποφαινόμενα σχετικά με ατομικές περιπτώσεις. Μέσω μιας απόφασης, τα θεσμικά όργανα μπορούν να απαιτήσουν από ένα κράτος-μέλος ή από έναν υπήκοο της Ένωσης να δράσει ή να απέχει από δράση, να του ανατεθούν δικαιώματα ή να του επιβάλλουν υποχρεώσεις. Τέλος, είναι υποχρεωτικές γι' αυτούς στους οποίους απευθύνονται από την ημερομηνία κοινοποίησής τους αν και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της ΕΕ.

2.3.2 Μη Δεσμευτικές Πράξεις

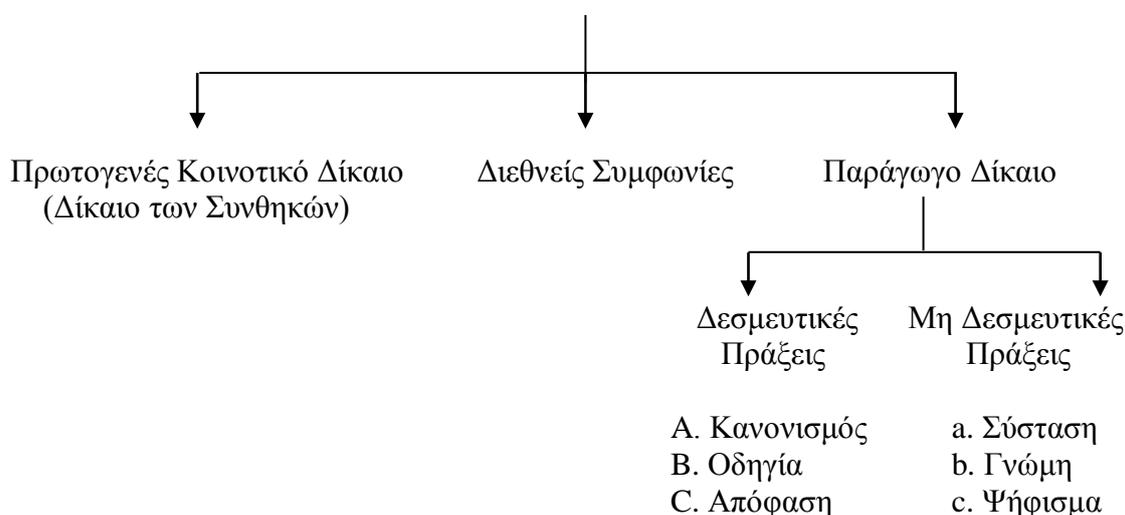
- a. Οι συστάσεις (recommendations) αποτελούν υποδείξεις για κάποια ενέργεια ή συμπεριφορά αυτών στους οποίους απευθύνονται χωρίς καμία υποχρέωση υιοθέτησής τους από τους τελευταίους.

---

¹⁵Στη χώρα μας με βάση το Συνταγματικό κανόνα του άρθρου 28§1

- b. Οι γνώμες (opinions) αποτελούν εκτιμήσεις καταστάσεων ή ορισμένων γεγονότων στην Κοινότητα ή στα κράτη-μέλη, χωρίς να δημιουργήσουν δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- c. Τα ψηφίσματα (resolutions) ή διακηρύξεις (declarations), που εκδίδονται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποτελούν την εκδήλωση πολιτικής βούλησης για μια ενέργεια σε συγκεκριμένο θέμα χωρίς να έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα.

Κοινοτικό Δίκαιο – πηγές

Πηγή: Νίκος Σαρρής, "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση", εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.3 §2.3)

2.3.3 Νομικά μέσα δεύτερου και τρίτου πυλώνα

Τα νομικά μέσα του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα (ΚΕΠΠΑ και αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον ποινικό τομέα αντίστοιχα) που δεν εντάσσονται κανονικά στο παράγωγο δίκαιο, επειδή εξακολουθούν να αφορούν διακυβερνητικές σχέσεις, συμπεριλήφθηκαν στην κατηγορία αυτή για λόγους τεκμηρίωσης.

2.3.3.1 Νομικά μέσα δεύτερου πυλώνα

Η συνθήκη του Μάαστριχτ παρέχει στην ΚΕΠΠΑ τα εξής μέσα:

- Κοινές θέσεις, που υιοθετούνται από το Συμβούλιο και καθορίζουν τη θέση της Ένωσης επί συγκεκριμένων ειδικών θεμάτων. Τα κράτη-μέλη μεριμνούν, ώστε οι εθνικές τους πολιτικές να συνάδουν με τις κοινές θέσεις.
- Κοινές δράσεις, που υιοθετούνται από το Συμβούλιο προκειμένου να αντιμετωπισθούν ειδικές καταστάσεις, όταν κρίνεται ότι απαιτείται επιχειρησιακή δράση εκ μέρους της Ένωσης. Πρέπει να προσδιορίζονται οι στόχοι τους, το πεδίο εφαρμογής τους, τα μέσα που πρέπει να τεθούν στη

διάθεση της Ένωσης, οι προϋποθέσεις εφαρμογής και, εφόσον είναι αναγκαίο, η διάρκειά τους.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ θέσπισε ένα νέο μέσο για την ΚΕΠΠΑ, τις διεθνείς συμφωνίες. Η συνθήκη του Άμστερνταμ, προκειμένου να αποφευχθεί η ανάγκη κάθε συμφωνία που υπογράφεται από το Συμβούλιο να πρέπει να συναφθεί επίσημα από τα κράτη-μέλη, προέβλεψε τη δυνατότητα του Συμβουλίου να εξουσιοδοτεί την προεδρία να δρομολογεί διαπραγματεύσεις, εφόσον κρίνεται αναγκαίο. Οι συμφωνίες δεσμεύουν τα όργανα της Ένωσης αλλά όχι τα κράτη-μέλη των οποίων οι συνταγματικές διατάξεις προβλέπουν ιδιαίτερους κανόνες για τη σύναψή τους. Στις περιπτώσεις αυτές τα λοιπά κράτη-μέλη στο πλαίσιο του Συμβουλίου μπορούν να συναινέσουν ώστε η συμφωνία να είναι παρ' όλα αυτά εφαρμοστέα προσωρινά.

2.3.3.2 Νομικά μέσα τρίτου πυλώνα

Η συνθήκη του Άμστερνταμ παρέχει στην αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον ποινικό τομέα τα εξής μέσα: απόφαση, απόφαση-πλαίσιο, κοινή θέση και διεθνείς συμφωνίες, με τα δύο τελευταία να ισχύουν και στην ΚΕΠΠΑ. (βλέπε παραπάνω) Η απόφαση και η απόφαση-πλαίσιο¹⁶ εκδίδονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ομόφωνα κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής ή ενός κράτους-μέλους. Πιο αναλυτικά:

- ❖ Η απόφαση-πλαίσιο δεσμεύει τα κράτη-μέλη όσον αφορά το προς επίτευξη αποτέλεσμα και παρέχει στις εθνικές αρχές την ελευθερία να αποφασίσουν για τη μορφή και τα μέσα για την επιβολή τους (όπως η οδηγία στον κοινοτικό τομέα)
- ❖ Η απόφαση χρησιμοποιείται για την επιδίωξη κάθε στόχου αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στον ποινικό τομέα, με εξαίρεση την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών-μελών, η οποία γίνεται με την απόφαση-πλαίσιο.

---

¹⁶Η απόφαση και η απόφαση-πλαίσιο αντικαθιστούν, ύστερα από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, την κοινή δράση στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στον ποινικό τομέα.

Αντίθετα με τα εθνικά συστήματα στην οποία η εθνική βούληση εκφράζεται στο Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει σημαντικό νομοθετικό ρόλο στους εκπροσώπους των κρατών-μελών στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Κατά τη θεσμική εξέλιξη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέπτυξε τις αρμοδιότητές του: το Συμβούλιο μοιράζεται επί του παρόντος τις νομοθετικές του αρμοδιότητες με το Κοινοβούλιο για την έγκριση γενικών πράξεων δεσμευτικής φύσης (κανονισμός και οδηγία). Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων είναι οι διαδικασίες συναπόφασης, σύμφωνης γνώμης και διαβούλευσης.

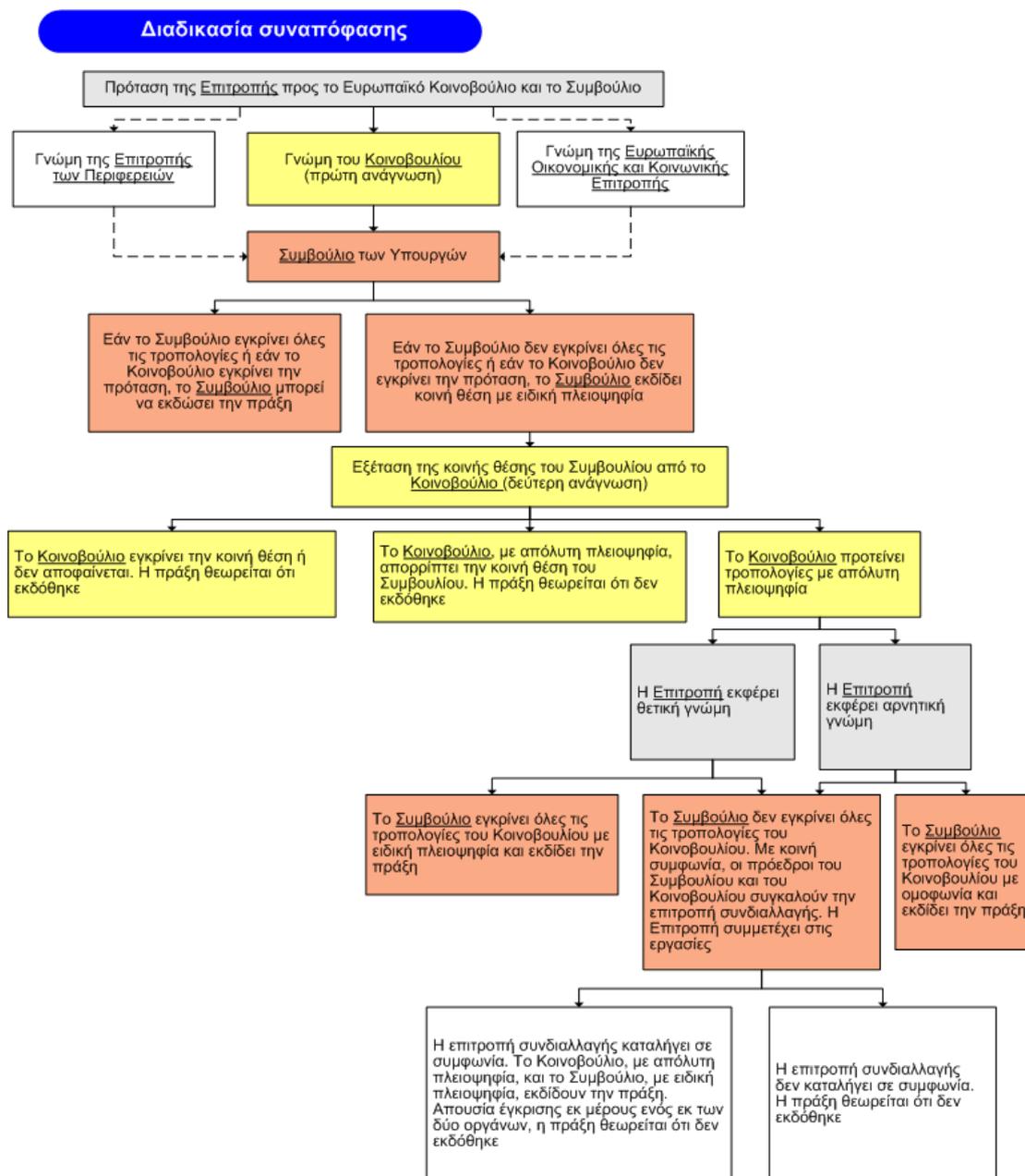
3.1 Διαδικασία συναπόφασης

Εάν το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο δεν μπορέσουν να συμφωνήσουν όσον αφορά πρόταση νομοθετικής πράξης, η πρόταση δεν γίνεται νόμος. Η διαδικασία προβλέπει δύο διαδοχικές αναγνώσεις σε κάθε θεσμικό όργανο. Αν επιτευχθεί συμφωνία κατά τις αναγνώσεις αυτές, η πρόταση γίνεται νόμος. Διαφορετικά, υποβάλλεται σε επιτροπή συνδιαλλαγής, η οποία αποτελείται από ίσο αριθμό εκπροσώπων του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου. Μόλις επιτευχθεί συμφωνία σ' αυτήν την επιτροπή συνδιαλλαγής, το εγκεκριμένο κείμενο διαβιβάζεται πάλι στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, έτσι ώστε να αποκτήσει τελικά ισχύ νόμου. Η συνδιαλλαγή γίνεται όλο και πιο σπάνια. Πράγματι, οι περισσότεροι νόμοι που θεσπίζονται με τη διαδικασία της συναπόφασης εγκρίνονται είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη ανάγνωση ως αποτέλεσμα της καλής συνεργασίας μεταξύ των τριών θεσμικών οργάνων. Οι τομείς τους οποίους καλύπτει η διαδικασία της συναπόφασης είναι οι εξής:

- Απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας
- Απαγόρευση διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού
- Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής
- Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων
- Κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων
- Δικαίωμα εγκατάστασης
- Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές που συνδέονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων
- Μεταφορές
- Εσωτερική αγορά
- Απασχόληση
- Τελωνειακή συνεργασία
- Κοινωνική πολιτική
- Ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση
- Αποφάσεις εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου
- Παιδεία
- Πολιτισμός (πλην των συστάσεων)
- Δημόσια υγεία
- Προστασία των καταναλωτών
- Διευρωπαϊκά δίκτυα
- Βιομηχανία
- Οικονομική και κοινωνική συνοχή

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη
- Επαγγελματική εκπαίδευση
- Περιβάλλον
- Συνεργασία για την ανάπτυξη
- Πολιτικά κόμματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- Πρόσβαση σε έγγραφα των θεσμικών κοινοτικών οργάνων
- Απάτη
- Στατιστικές
- Δημιουργία οργάνου ελέγχου στον τομέα της προστασίας των δεδομένων

Η διαδικασία της συναπόφασης – πως λειτουργεί

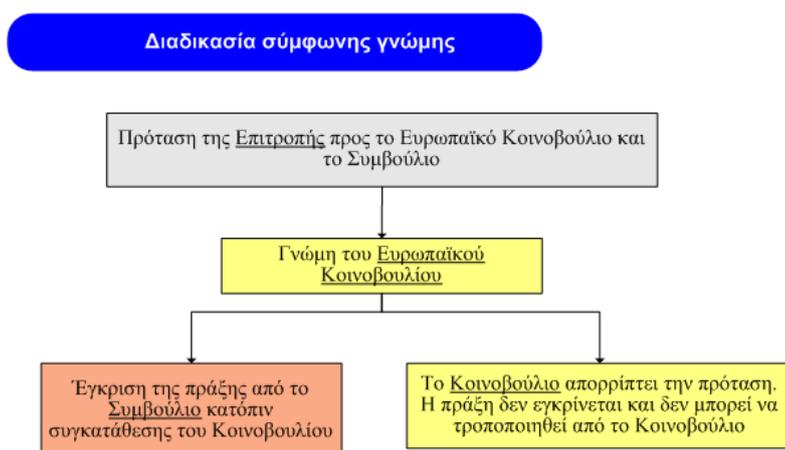
Πηγή: http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaire/droit_communaire.htm#2.2

3.2 Διαδικασία σύμφωνης γνώμης

Στο πλαίσιο της διαδικασίας σύμφωνης γνώμης το Συμβούλιο οφείλει να λάβει τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν τη λήψη ορισμένων πολύ σημαντικών αποφάσεων. Η διαδικασία συμπίπτει με τη διαδικασία διαβούλευσης, αλλά το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να τροποποιήσει την πρόταση: πρέπει είτε να την εγκρίνει είτε να την απορρίψει. Για την έγκριση απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία των ψηφισάντων. Οι τομείς στους οποίους ισχύει η διαδικασία σύμφωνης γνώμης είναι οι εξής:

- Ενισχυμένη συνεργασία
- Ειδικά καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)
- Τροποποίηση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συστήματος κεντρικών τραπεζών
- Διαρθρωτικά ταμεία και Ταμείο Συνοχής
- Ενιαία εκλογική διαδικασία
- Ορισμένες διεθνείς συμφωνίες
- Καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Προσχώρηση νέων κρατών-μελών

Η διαδικασία της σύμφωνης γνώμης – πως λειτουργεί

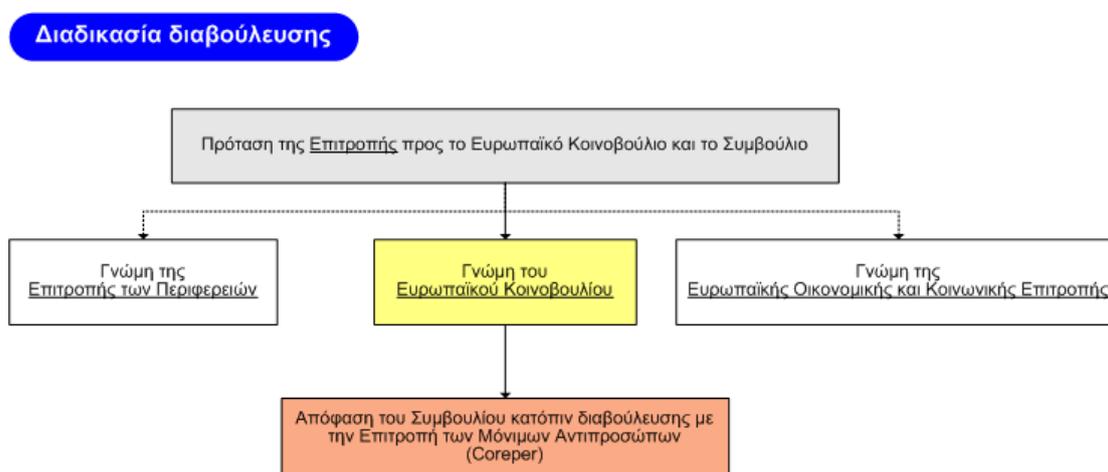

Πηγή: http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaire/droit_communaire.htm#2.1

3.3 Διαδικασία διαβούλευσης

Η διαδικασία διαβούλευσης χρησιμοποιείται σε τομείς όπως η γεωργία, η φορολογία και ο ανταγωνισμός. Ύστερα από πρόταση της Επιτροπής το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής καθώς και της Επιτροπής των Περιφερειών. Το Κοινοβούλιο μπορεί να εγκρίνει την πρόταση της Επιτροπής, να την απορρίψει ή να ζητήσει τροποποιήσεις. Αν το Κοινοβούλιο ζητήσει τροποποιήσεις, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει όλες τις αλλαγές που εισηγείται το Κοινοβούλιο. Εάν δεχθεί κάποιες από αυτές υποβάλλει στο Συμβούλιο ανάλογα τροποποιημένη πρόταση. Το Συμβούλιο εξετάζει την τροποποιημένη πρόταση και ή την εγκρίνει ως έχει ή την τροποποιεί περαιτέρω. Στην παρούσα διαδικασία, όπως και σε όλες τις άλλες, αν το Συμβούλιο τροποποιήσει πρόταση της Επιτροπής, αυτό πρέπει να γίνει με ομόφωνη απόφαση.

Η διαδικασία της διαβούλευσης – πως λειτουργεί

Πηγή: http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaire/droit_communaire.htm#2.4

4.1 Ποιος αποφασίζει το ύψος των δαπανών;

Η ΕΕ δεν δαπανά χρήματα επιπόλαια. Η ετήσια διαδικασία της λεπτομερούς εξέτασης των σχεδίων δαπανών αρχίζει την άνοιξη, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει τις προτάσεις για το επόμενο έτος.

Οι προτάσεις της Επιτροπής εξετάζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διαπραγματεύονται έπειτα μεταξύ τους επί των σημείων που απαιτούν βελτίωση πριν από την τελική έγκριση του προϋπολογισμού τον Δεκέμβριο κάθε έτους¹⁷. Το Κοινοβούλιο έχει την τελευταία λέξη σε λίγο περισσότερα από τα μισά επιμέρους κονδύλια των δαπανών (Μη Υποχρεωτικές Δαπάνες). Εδώ περιλαμβάνονται οι δαπάνες για τις λιγότερο ευημερούσες περιφέρειες, το περιβάλλον, την επένδυση σε ανθρώπους και τα προγράμματα έρευνας και εκπαίδευσης. Από την άλλη πλευρά, οι υπουργοί έχουν τον τελικό λόγο στις περισσότερες μορφές γεωργικών δαπανών και στις αποφάσεις που έχουν επιπτώσεις στη δικαιοσύνη, την ελευθερία, την ιθαγένεια και την ασφάλεια καθώς και στις δαπάνες για διεθνείς συμφωνίες (Υποχρεωτικές Δαπάνες).

Ακόμα κι έτσι, ο προϋπολογισμός προχωρεί μόνον εφόσον η πλειοψηφία των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συμφωνεί με τον πλήρη προϋπολογισμό και τα τρία πέμπτα των ψήφων στη σχετική ψηφοφορία καταμετρηθούν υπέρ αυτού. Οποιοσδήποτε ασυμφωνίες και αν υπάρξουν στην πορεία, η τελική έκβαση θα είναι ένας ισορροπημένος προϋπολογισμός. Ελλείμματα δεν επιτρέπονται.

Διαδικασία προϋπολογισμού - πως εγκρίνεται

Πλειοψηφία των βουλευτών/πλειοψηφία των 2/3: μπορεί να απορρίψει τον προϋπολογισμό

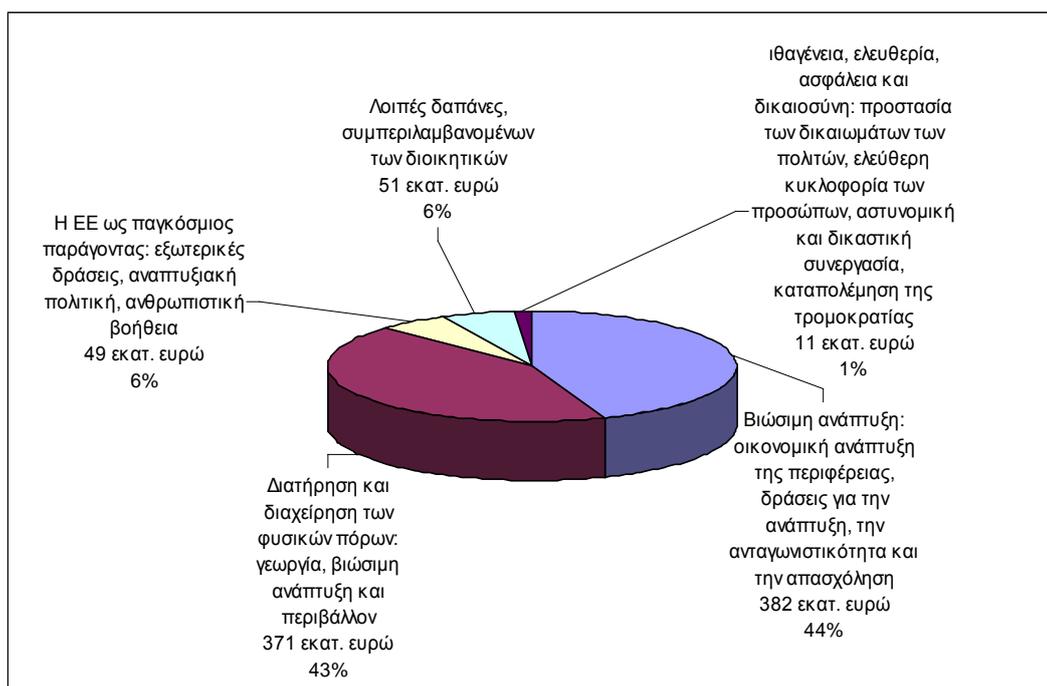
Πηγή: http://www.europarl.europa.eu/pdf/welcome_brochures/for_you/working_for_you_el.pdf

¹⁷Το 2008, ο κοινοτικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 129 δισεκατομμύρια ευρώ, που αντιστοιχούν στο 1,03% του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος της Ένωσης.

4.2 Το Δημοσιονομικό πλαίσιο

Ο προϋπολογισμός κάθε έτους εντάσσεται σε ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο δαπανών γνωστό ως δημοσιονομικό πλαίσιο. Πρόκειται για ένα επταετές πλαίσιο, που τη στιγμή αυτή καλύπτει την περίοδο από το 2007 ως το 2013. Αυτό επιτρέπει στην ΕΕ να σχεδιάζει τα προγράμματα δαπανών αποτελεσματικά από αρκετά χρόνια νωρίτερα. Το ισχύον δημοσιονομικό πλαίσιο αποφασίσθηκε το Δεκέμβριο του 2005 απ' το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών. Τις κύριες πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ για την περίοδο αυτή αποτελούν: η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, με πολιτικές για την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση, τη συνοχή κλπ., όπου θα διατεθεί το 44% των πόρων την περίοδο αυτή, δηλ. ποσό 379.739 εκατ. ευρώ. Η βιώσιμη διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων όπου οι δαπάνες για τη γεωργία και άμεσες πληρωμές απορροφούν το μεγαλύτερο ποσοστό 34% απ' το 43% των δαπανών για τη κατηγορία αυτή, δηλ. 293.105 εκατ. ευρώ από 371.244 εκατ. ευρώ. Οι διοικητικές δαπάνες παραμένουν στο 6% και το υπόλοιπο ποσοστό καλύπτουν δράσεις που αναφέρονται στα δικαιώματα του πολίτη, τη δράση της ΕΕ ως παγκόσμιου εταίρου κλπ. Παρουσίαση των δημοσιονομικών προοπτικών της περιόδου 2007-2013 δίνεται απ' το σχήμα που ακολουθεί.

Δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ 2007-2013 (στρογγυλοποιημένα ποσά)

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

4.3 Από πού προέρχονται τα χρήματα;

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ χρηματοδοτείται κυρίως από τρεις ίδιους πόρους. Ένα μεγάλο μέρος – περίπου τα τρία τέταρτα – αυτών των χρημάτων είναι βασισμένο στη δυνατότητα πληρωμής των κρατών-μελών όπως αυτή μετράται από την εθνική

ευημερία τους, εκφρασμένη ως ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Η βασική αρχή πίσω από τον υπολογισμό της συμβολής κάθε κράτους-μέλους είναι η αλληλεγγύη και η δυνατότητα πληρωμής. Εντούτοις, γίνονται ρυθμίσεις εάν αυτή η διαδικασία φαίνεται να προκαλεί υπερβολική επιβάρυνση¹⁸ για μερικά κράτη-μέλη.

Τα υπόλοιπα χρήματα προέρχονται από τους τελωνειακούς δασμούς και τις γεωργικές εισφορές (μια μορφή εισαγωγικού δασμού στα γεωργικά προϊόντα), καθώς και από ένα σταθερό ποσοστό των χρημάτων που τα κράτη-μέλη εισπράττουν ως ΦΠΑ. Αυτές οι μορφές εσόδων δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι προέρχονται από συγκεκριμένο κράτος-μέλος.

Χάρη στην ενιαία αγορά της ΕΕ, μπορούν να εισπραχθούν σε εντελώς διαφορετικό τόπο της ΕΕ από εκείνον που όντως πραγματοποιήθηκε η επιχειρηματική δραστηριότητα που παρήγαγε το έσοδο. Για παράδειγμα, τα αγαθά για τα οποία ο εισαγωγικός δασμός πληρώνεται στη Βαλέτα της Μάλτας ενδέχεται στην πραγματικότητα να προορίζονται για έναν καταναλωτή στο Πετς της Ουγγαρίας.

4.4 Έλεγχοι και απολογισμοί

Ωστόσο, οι χώρες της ΕΕ δεν υπογράφουν λευκές επιταγές. Όχι μόνον τα σχέδια δαπανών κάθε έτους εξετάζονται αναλυτικά κατά τη διαδικασία κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού, αλλά στο τέλος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι και υποχρεωμένη να λογοδοτήσει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως προς τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται τα χρήματα κάθε χρόνο.

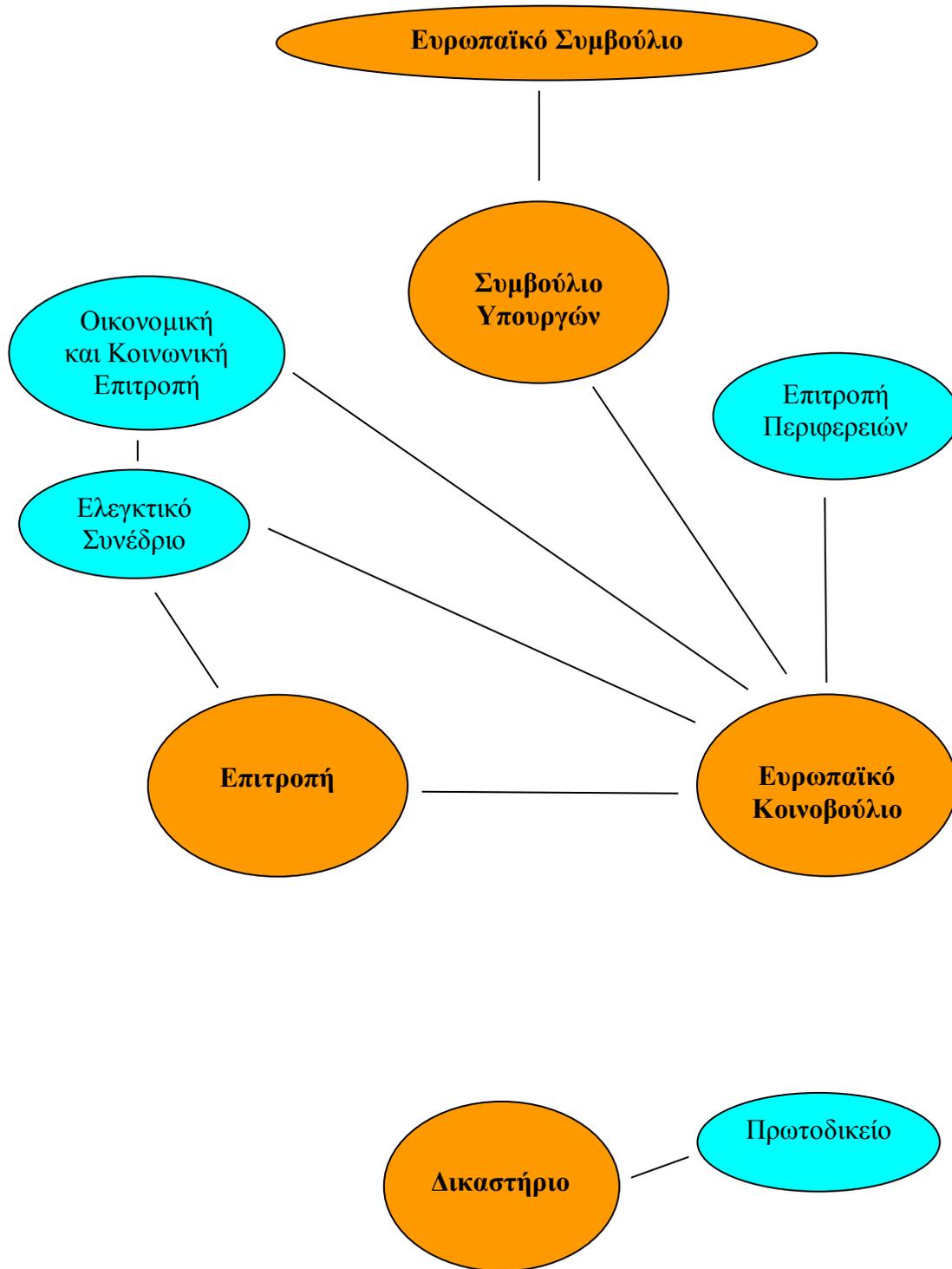
Επιπλέον, υπάρχουν πολυάριθμοι έλεγχοι και απολογισμοί καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Οι δαπάνες υπόκεινται σε εσωτερικό λογιστικό έλεγχο, εξωτερική αξιολόγηση ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για το μέλλον από τον τρόπο με τον οποίο δαπανήθηκαν τα χρήματα κατά το παρελθόν, εκθέσεις από την ανεξάρτητη εποπτεύουσα αρχή της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, και – αν παρ' όλα αυτά κάτι δεν πάει καλά – διερεύνηση από την ανεξάρτητη υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης της ΕΕ, την OLAF. Η OLAF διερευνά την παράτυπη δαπάνη χρημάτων. Συνεργάζεται επίσης με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των κρατών-μελών για να εμποδίζει τη λαθρεμπορία εις βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ. Με το λαθρεμπόριο δεν καταβάλλονται δασμοί εισαγωγής, βασικό στοιχείο εσόδων της ΕΕ.

---

¹⁸Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Fontainebleau, το 1984, αποφάσισε να εισάγει τη βρετανική αντιστάθμιση. Σύμφωνα με τον μηχανισμό αυτό, επιστρέφεται στη Μεγάλη Βρετανία το ισοδύναμο του 0,66% του καθαρού αρνητικού δημοσιονομικού υπολοίπου του. Η χρηματοδότηση της βρετανικής αντιστάθμισης κατανέμεται μεταξύ των υπολοίπων κρατών-μελών κατ' αναλογία προς το μερίδιό τους στο κοινοτικό Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα, με εξαίρεση τη Γερμανία, την Αυστρία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία, το μερίδιο των οποίων μειώνεται κατά τα τρία τέταρτα. Το οικονομικό αυτό βάρος ανακατανέμεται μεταξύ των είκοσι δύο άλλων κρατών-μελών. Βλέπε στο κάτωθι ιστότοπο:

<http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l34011.htm>

Θεσμοί της Ένωσης με βάση την Συνθήκη της Νίκαιας

Οι ευθείες γραμμές δείχνουν άμεσες σχέσεις ανάμεσα στους θεσμούς. Αντιθέτως, το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο είναι εντελώς ανεξάρτητα από τα άλλα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει αναγνωριστεί και επίσημα ως θεσμικό όργανο αλλά για καταχρηστικούς λόγους συμπεριλήφθηκε στη δομή του σχήματος.

Πηγή: John Pinder, "Ευρωπαϊκή Ένωση-όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε", εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα 2006

5.1 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

5.1.1 Σύνθεση, νομική κατάσταση και οργάνωση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών (τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας και τους Προέδρους των Δημοκρατιών της Κύπρου, της Λετονίας και της Λιθουανίας, λόγω των αρμοδιοτήτων τους σε θέματα εξωτερικής πολιτικής) ή κυβερνήσεων (τους πρωθυπουργούς των άλλων κρατών-μελών) της ΕΕ και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίοι επικουρούνται από τους υπουργούς εξωτερικών και από ένα μέλος της Επιτροπής.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δημιουργήθηκε με την πρακτική που καθιέρωσαν οι πολιτικοί ηγέτες της ΕΕ μετά το 1974 να συναντώνται σε τακτά διαστήματα. Η πρακτική αυτή επισημοποιήθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987). Έκτοτε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές¹⁹ το χρόνο, υπό την προεδρία του αρχηγού κράτους ή κυβέρνησης του κράτους-μέλους που ασκεί την προεδρία²⁰ στο Συμβούλιο Υπουργών. Για το πρώτο εξάμηνο του 2009 η Δημοκρατία της Τσεχίας ασκεί την προεδρία με τη Σουηδία να την διαδέχεται για το δεύτερο εξάμηνο του ίδιου έτους.

Οι σύνοδοι κορυφής, όπως είναι ευρύτερα γνωστές οι συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προετοιμάζονται από το Συμβούλιο υπουργών «Γενικών υποθέσεων και εξωτερικών σχέσεων», το οποίο συντονίζει το σύνολο των προπαρασκευαστικών εργασιών και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη.

Μετά από κάθε σύνοδο κορυφής δημοσιεύονται τα «Συμπεράσματα της Προεδρίας», σ' ένα πολυσέλιδο έγγραφο το οποίο ορισμένες φορές συνοδεύεται από ογκώδη παραρτήματα.

5.1.2 Συμβολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ) είναι να δίνει στην ΕΕ την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της και να καθορίζει τους γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς, συμπεριλαμβανομένων και των προσανατολισμών στο τομέα της ΚΕΠΠΑ.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ενώ δεν είναι νομικά δεσμευτικές για τα μέλη, είναι εντούτοις δεσμευτικές για την Επιτροπή και το Συμβούλιο της ΕΕ, που αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τις εφαρμόσουν αφού τις μετατρέψουν σε κοινοτικές πράξεις. Γενικά, μπορεί να λεχθεί ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι ο αρχιτέκτονας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και καταστρώνει τα σχέδια για την πορεία της υλοποίησής της.

Παράλληλα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι ο θεσμός που μπορεί να λαμβάνει στρατηγικές αποφάσεις χωρίς να εμπίπτει στις τεχνικές διαδικασίες που συχνά παραλύουν τις εργασίες του Συμβουλίου των Υπουργών, προωθώντας συχνά τα δύσκολα πολιτικά και οικονομικά θέματα που δεν μπορούν να προχωρήσουν στο επίπεδο των υπουργών.

---

¹⁹Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης (21-22 Ιουνίου 2002) συμφωνήθηκε να συνέρχεται κατ' αρχήν τέσσερις φορές το χρόνο, δηλ. δύο φορές κάθε εξάμηνο, και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να συνέρχεται σε έκτακτη σύνοδο.

²⁰Η προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ασκείται εκ περιτροπής κάθε έξι μήνες από τα κράτη-μέλη με τις συνεδριάσεις του να λαμβάνουν χώρα κατά κανόνα στις Βρυξέλλες από το 2004

Προεδρίες Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από το 2009 έως το 2020

ΕΤΟΣ	ΕΞΑΜΗΝΑ	ΚΡΑΤΟΣ-ΜΕΛΟΣ
2009	Ιαν-Ιούν	 Τσεχία
	Ιούλ-Δεκ	 Σουηδία
2010	Ιαν-Ιούν	 Ισπανία
	Ιούλ-Δεκ	 Βέλγιο
2011	Ιαν-Ιούν	 Ουγγαρία
	Ιούλ-Δεκ	 Πολωνία
2012	Ιαν-Ιούν	 Δανία
	Ιούλ-Δεκ	 Κύπρος
2013	Ιαν-Ιούν	 Ιρλανδία
	Ιούλ-Δεκ	 Λιθουανία
2014	Ιαν-Ιούν	 Ελλάδα
	Ιούλ-Δεκ	 Ιταλία
2015	Ιαν-Ιούν	 Λετονία
	Ιούλ-Δεκ	 Λουξεμβούργο
2016	Ιαν-Ιούν	 Ολλανδία
	Ιούλ-Δεκ	 Σλοβακία
2017	Ιαν-Ιούν	 Μάλτα
	Ιούλ-Δεκ	 Ηνωμένο Βασίλειο
2018	Ιαν-Ιούν	 Εσθονία
	Ιούλ-Δεκ	 Βουλγαρία
2019	Ιαν-Ιούν	 Αυστρία
	Ιούλ-Δεκ	 Ρουμανία
2020	Ιαν-Ιούν	 Φινλανδία

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Η Ελλάδα έχει ασκήσει την προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (και του Συμβουλίου των Υπουργών) 4 φορές μέχρι σήμερα: το 2ο εξάμηνο του 1983, το 2ο εξάμηνο του 1988, το 1ο εξάμηνο του 1994 και το 1ο εξάμηνο του 2003. Το 1ο εξάμηνο του 2014 θα ασκήσει εκ νέου την Προεδρία.

5.2 Ευρωπαϊκή Επιτροπή

5.2.1 Ρόλος της Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καλούμενη και απλώς Επιτροπή, είναι ένα ιδιότυπο όργανο που δεν συναντάται σε άλλους διεθνείς οργανισμούς. Η ιδιοτυπία και η πρωτοτυπία του οργάνου αυτού έγκεινται στο γεγονός ότι εκπροσωπεί και διασφαλίζει το κοινοτικό συμφέρον και όχι το επιμέρους κρατικό, όπως το Συμβούλιο των Υπουργών. Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή είναι ανεξάρτητη από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών, παρόλο που τα μέλη της διορίζονται από αυτές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ένα πολιτικό ανεξάρτητο θεσμικό όργανο που εκπροσωπεί και υπερασπίζεται τα συμφέροντα της Ένωσης ως σύνολο. Προτείνει νομοθεσίες, πολιτικές και προγράμματα δράσης και είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση των αποφάσεων του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Από την 1η Νοεμβρίου 2004 κάθε κράτος-μέλος εκπροσωπείται στην Επιτροπή από έναν επίτροπο. Έτσι, το σύνολο των επιτρόπων σήμερα είναι 27.

5.2.2 Ποια είναι η Επιτροπή;

Ο όρος «Επιτροπή» χρησιμοποιείται με δύο έννοιες. Πρώτο, αναφέρεται στην ομάδα ανδρών και γυναικών – ένα μέλος από κάθε χώρα της Ένωσης – που διορίζονται για να διοικούν το όργανο και να λαμβάνουν τις αποφάσεις του. Δεύτερο, ο όρος «Επιτροπή» αναφέρεται στο ίδιο το θεσμικό όργανο και στο προσωπικό του.

Τα μέλη της Επιτροπής αποκαλούνται ανεπισημως «Επίτροποι». Όλοι κατείχαν παλαιότερα πολιτικές θέσεις στις χώρες καταγωγής τους και πολλοί από αυτούς έχουν ασκήσει υπουργικά καθήκοντα, αλλά ως μέλη της Επιτροπής ασκούν τα καθήκοντά τους προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης και δεν δέχονται υποδείξεις από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Η νέα Επιτροπή διορίζεται για περίοδο πέντε ετών, έξι μήνες μετά τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής:

- Οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών ορίζουν με κοινή συμφωνία την προσωπικότητα που προτίθεται να διορίσουν ως νέο πρόεδρο της Επιτροπής.
- Ο ορισθείς πρόεδρος της Επιτροπής εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο.
- Ο ορισθείς πρόεδρος της Επιτροπής, σε συμφωνία με τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών, επιλέγει τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής.
- Το Συμβούλιο εγκρίνει τον πίνακα υποψηφίων αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και στη συνέχεια την υποβάλλει για έγκριση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Κάθε υποψήφιος καλείται σε ακρόαση από το Κοινοβούλιο, το οποίο γνωμοδοτεί στη συνέχεια για το "σώμα" των επιτρόπων.
- Η νέα Επιτροπή διορίζεται οριστικά από το Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά την ψήφο έγκρισης του Κοινοβουλίου.

Η θητεία της παρούσας Επιτροπής λήγει στις 31 Οκτωβρίου 2009. Ο Πρόεδρος της είναι ο κ. José Manuel Barroso από την Πορτογαλία.

Η Επιτροπή είναι πολιτικά υπόλογη στο Κοινοβούλιο, το οποίο μπορεί να την εξαναγκάσει σε παραίτηση αν κάνει δεκτή πρόταση μομφής. Κάθε μέλος της Επιτροπής υποχρεούται σε παραίτηση εάν του το ζητήσει ο Πρόεδρος, εφόσον συμφωνούν οι άλλοι Επίτροποι.

Η Επιτροπή συμμετέχει σε όλες τις συνόδους του Κοινοβουλίου, για να διευκρινίζει και να δικαιολογεί τις πολιτικές της, ενώ επίσης απαντά τακτικά σε προφορικές και γραπτές ερωτήσεις βουλευτών.

5.2.3 Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Οι κύριες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι:

1. Υποβολή νομοθετικών προτάσεων.

Η Επιτροπή είναι η μόνη υπεύθυνη για την εκπόνηση προτάσεων νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας, τις οποίες υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Αυτές πρέπει να αποβλέπουν στην προώθηση των συμφερόντων της Ένωσης και των πολιτών της και όχι στην προώθηση των συμφερόντων συγκεκριμένων χωρών ή κλάδων της οικονομίας.

Πριν εκπονήσει κάποια πρόταση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να γνωρίζει καλά τις νέες καταστάσεις και τα προβλήματα που εξελίσσονται στην Ευρώπη και να εξετάσει αν η θέσπιση ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπισή τους.

Για το λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

2. Διαχείριση και υλοποίηση των πολιτικών και του προϋπολογισμού της Ένωσης.

Η Επιτροπή ως εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, των πολιτικών και των προγραμμάτων που εγκρίνονται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών αυτών εκτελείται από τις εθνικές κυβερνήσεις και την τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά η Επιτροπή είναι αρμόδια για την επίβλεψή τους.

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, τα οποία διαχειρίζεται η Επιτροπή, καλύπτουν όλο το φάσμα, από τα προγράμματα Interreg για διαπεριφερειακή συνεργασία και ανάπτυξη έως και τα προγράμματα Erasmus για ανταλλαγές σπουδαστών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τέλος, η Επιτροπή φροντίζει για την εκτέλεση του προϋπολογισμού υπό την επίβλεψη του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στόχος και των δύο θεσμικών οργάνων είναι η εξασφάλιση της καλής δημοσιονομικής διαχείρισης.

3. Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Η Επιτροπή μαζί με το Δικαστήριο είναι αρμόδια για την τήρηση των νόμων σε όλα τα κράτη-μέλη. Αν διαπιστωθεί ότι μία χώρα της Ένωσης δεν εφαρμόζει έναν ευρωπαϊκό νόμο, συνεπώς δεν τηρεί τις έννομες υποχρεώσεις της, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για τη σωστή εφαρμογή του νόμου.

Πρώτα κινεί μία νομική διαδικασία που ονομάζεται «διαδικασία επί παραβάσει» και στη συνέχεια αποστέλλει στην αρμόδια κυβέρνηση επίσημη επιστολή, όπου αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή πιστεύει ότι η συγκεκριμένη χώρα παραβιάζει την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Αν με αυτή τη διαδικασία η καταγγελλθείσα χώρα δεν συμμορφωθεί, τότε η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να προσφύγει στο Δικαστήριο, το οποίο μπορεί και να της επιβάλλει μέχρι και χρηματική ποινή.

4. Διεθνείς εκπροσώπηση

Η Επιτροπή εκπροσωπεί διεθνώς την Ένωση σε όλους τους τομείς πλην της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας.

Ο ρόλος της Επιτροπής είναι ιδιαίτερα σημαντικός στην άσκηση της κοινής εμπορικής πολιτικής και της πολιτικής ενίσχυσης στην ανάπτυξη. Ενεργώντας στο όνομα της Κοινότητας, κατ' εντολή του Συμβουλίου, η Επιτροπή διαπραγματεύεται τις τελωνειακές συμφωνίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), τις εμπορικές και τις εταιρικές συμφωνίες με τρίτα κράτη, τις συμφωνίες σύνδεσης και, ακόμη στην πράξη, και τις συμφωνίες ένταξης νέων κρατών-μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για την επιτέλεση του αντιπροσωπευτικού ρόλου της, η Επιτροπή έχει δικές της αντιπροσωπείες σε περισσότερα από 160 κράτη, με τα οποία η ΕΚ/ΕΕ έχει διπλωματικές

σχέσεις και σε διεθνείς οργανισμούς, όπως τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ).

5. Διατύπωση συστάσεων και γνώμών

Η Επιτροπή μπορεί να διατυπώνει συστάσεις και γνώμες, δηλαδή μη δεσμευτικές πράξεις και να τις απευθύνει είτε στα κράτη-μέλη είτε στα άλλα κοινοτικά όργανα όταν η ίδια κρίνει αυτό απαραίτητο.

Η έκδοση πάντως μη δεσμευτικών πράξεων από την Επιτροπή μπορεί να επιβάλλεται από τη Συνθήκη ή να οφείλεται σε πρωτοβουλία της Επιτροπής.

6. Σύνταξη της Γενικής Έκθεσης

Η Επιτροπή κάθε χρόνο, ένα μήνα πριν την έναρξη της συνόδου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (κατά τις αρχές Φεβρουαρίου), δημοσιεύει τη γενική έκθεση των δραστηριοτήτων της Κοινότητας που αφορά όλα τα κοινοτικά όργανα. Η έκθεση αυτή συζητείται από το Κοινοβούλιο.

5.2.4 Πώς οργανώνονται οι εργασίες της Επιτροπής;

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής είναι εκείνος που αποφασίζει ποιος Επίτροπος θα είναι αρμόδιος για κάθε τομέα πολιτικής και ανακατανέμει αυτές τις αρμοδιότητες (εφόσον απαιτείται) κατά τη διάρκεια της θητείας της Επιτροπής.

Η Επιτροπή συνεδριάζει μια φορά την εβδομάδα, συνήθως τις Τετάρτες στις Βρυξέλλες, όπου και εδρεύει²¹. Κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης παρουσιάζεται από τον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για τον αντίστοιχο τομέα πολιτικής και το σώμα των Επιτρόπων αποφασίζει συλλογικά.

Το προσωπικό της Επιτροπής είναι οργανωμένο σε 36 τμήματα, γνωστά ως «Γενικές Διευθύνσεις» (ΓΔ) και «υπηρεσίες». Κάθε ΓΔ είναι αρμόδια για έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής και έχει επικεφαλής της Γενικό Διευθυντή ο οποίος αναφέρεται σε έναν Επίτροπο. Ο γενικός συντονισμός εξασφαλίζεται από τη Γενική Γραμματεία, η οποία επίσης διαχειρίζεται τις εβδομαδιαίες συνεδριάσεις της Επιτροπής. Επικεφαλής της είναι ο Γενικός Γραμματέας, ο οποίος αναφέρεται άμεσα στον Πρόεδρο.

Οι ΓΔ είναι αυτές που συντάσσουν ουσιαστικά τις νομοθετικές προτάσεις, αλλά οι εν λόγω προτάσεις καθίστανται επίσημες μόνο όταν «εκδοθούν» από την Επιτροπή στην εβδομαδιαία συνεδρίασή της. Η διαδικασία είναι σε γενικές γραμμές η ακόλουθη.

Ας υποθεθεί, για παράδειγμα, ότι η Επιτροπή θεωρεί πως υπάρχει ανάγκη θέσπισης νομοθεσίας για να προληφθεί η ρύπανση των ευρωπαϊκών ποταμών. Η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος θα συντάξει πρόταση, επί τη βάση εκτεταμένων διαβουλεύσεων με την ευρωπαϊκή βιομηχανία και τους αγρότες, με τα υπουργεία περιβάλλοντος των κρατών-μελών και με περιβαλλοντικές οργανώσεις. Το σχέδιο θα συζητηθεί επίσης με άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής και θα ελεγχθεί από τη νομική υπηρεσία και τη Γενική Γραμματεία.

Όταν η πρόταση θα έχει ετοιμασθεί πλήρως, θα συμπεριληφθεί στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης της Επιτροπής. Εάν τουλάχιστον 14 από τους 27 Επιτρόπους εγκρίνουν την πρόταση, η Επιτροπή θα την «εκδώσει» και η πρόταση θα έχει την αμέριστη υποστήριξη όλου του σώματος. Στη συνέχεια το έγγραφο θα σταλεί προς εξέταση στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

---

²¹Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της ολομέλειας του Κοινοβουλίου, συνεδριάζει στο Στρασβούργο.

Γενικές Διευθύνσεις και Υπηρεσίες της Επιτροπής²²

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ναυτιλιακές Υποθέσεις και Αλιεία ▶ Ανταγωνισμός ▶ Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ίσες ευκαιρίες ▶ Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη ▶ Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια ▶ Ενέργειας και Μεταφορών ▶ Εκπαίδευση και Πολιτισμός ▶ Εκτελεστικοί οργανισμοί ▶ Επιχειρήσεις και βιομηχανία ▶ Έρευνα ▶ Εσωτερική αγορά και υπηρεσίες ▶ Κοινό Κέντρο Ερευνών ▶ Κοινωνία των πληροφοριών και Μέσα ενημέρωσης ▶ Οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις ▶ Περιβάλλον ▶ Περιφερειακή πολιτική ▶ Υγεία και Καταναλωτές ▶ Φορολογία και τελωνειακή ένωση	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ανάπτυξη ▶ Διεύρυνση ▶ Εμπόριο ▶ Εξωτερικές σχέσεις ▶ EuropeAid - Υπηρεσία για τη Συνεργασία ▶ Ανθρωπιστικής Βοήθειας
	ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Γενική Γραμματεία ▶ Eurostat (Στατιστική Υπηρεσία) ▶ Επικοινωνία ▶ Υπηρεσία Εκδόσεων ▶ Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης
	ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Διερμηνείας ▶ Γραφείο Διαχείρισης Και Εκκαθάρισης Των Ατομικών Δικαιωμάτων ▶ Μετάφρασης ▶ Νομική Υπηρεσία ▶ Σώμα συμβούλων ευρωπαϊκής πολιτικής ▶ Πληροφορικής ▶ Προσωπικό και διοίκηση ▶ Προϋπολογισμός ▶ Υπηρεσία εσωτερικού λογιστικού ελέγχου ▶ Υποδομές και διοικητική υποστήριξη - Βρυξέλλες ▶ Υποδομές και διοικητική υποστήριξη - Λουξεμβούργο ▶ Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

²²Όπως ακριβώς έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Επιτροπής. Βλέπε: http://ec.europa.eu/dgs_el.htm

5.3 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5.3.1 Σύνθεση, νομική κατάσταση και οργάνωση

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,²³ δηλ. το Συμβούλιο των Υπουργών που αποκαλείται και απλώς Συμβούλιο, αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών-μελών, όπως ορίζει το άρθρο 2 της Συνθήκης Συγχωνεύσεως του 1965.

Το Συμβούλιο, αν και αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών οι οποίοι παίρνουν εντολές από τις κυβερνήσεις τους, είναι κοινοτικό όργανο στα πλαίσια του οποίου τα μέλη του σκοπό έχουν να προστατέψουν τα εθνικά τους συμφέροντα που πολλές φορές είναι αντικρουόμενα. Παρά ταύτα, από τη στιγμή που θα αποφασιστεί κάτι, η απόφαση είναι απόφαση της Ένωσης και δεσμευτική για όλους. Το Συμβούλιο πάντως θα πρέπει να κινείται προς την κατεύθυνση της επίτευξης των στόχων της Ένωσης.

Σε κάθε σύνοδο του Συμβουλίου συμμετέχει ένας υπουργός²⁴ από κάθε κράτος-μέλος, εξουσιοδοτημένος να αναλαμβάνει δεσμεύσεις εξ ονόματος της κυβέρνησής του. Το ποιοι υπουργοί συμμετέχουν σε μια συνεδρίαση εξαρτάται από το θέμα της ημερήσιας διάταξης: εξωτερική πολιτική, γεωργία, βιομηχανία, μεταφορές, περιβάλλον κλπ. Υπάρχουν εννέα διαφορετικές συνθέσεις του Συμβουλίου που καλύπτουν όλους αυτούς τους τομείς πολιτικής:

1. Γενικές Υποθέσεις και Εξωτερικές Σχέσεις (περιλαμβανομένης της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας και της αναπτυξιακής συνεργασίας).
2. Οικονομικές και Δημοσιονομικές Υποθέσεις (περιλαμβανομένου του προϋπολογισμού), γνωστό το Συμβούλιο ως ECOFIN.²⁵
3. Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις (περιλαμβανομένης της πολιτικής προστασίας).
4. Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, υγεία και καταναλωτές.
5. Ανταγωνιστικότητα (εσωτερική αγορά, βιομηχανία και έρευνα, περιλαμβανομένου του τουρισμού).

---

²³Η ονομασία αυτή καθιερώθηκε από το 1993 έτσι ώστε να είναι σαφές ότι αποφαινεται τόσο στον κοινοτικό τομέα, όσο και στο διακυβερνητικό πλαίσιο του δεύτερου και τρίτου πυλώνα, που θεσπίστηκαν με τη συνθήκη για την ΕΕ

²⁴Σε δευτερεύοντα ζητήματα ή θέματα με μικρότερο δείκτη πολιτικής ευαισθησίας συμβαίνει πολλές φορές να εκπροσωπούνται τα κράτη-μέλη όχι από τον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό, αλλά από κάποιον άλλο κατώτερης ιεραρχίας, π.χ. γενικό γραμματέα υπουργείου, είτε από κάποιο πρέσβη από την Μόνιμη Αντιπροσωπεία (COREPER)

²⁵Αυτό το Συμβούλιο είναι γνωστό και ως Ευρωομάδα (Eurogroup), όταν στο πλαίσιο της ONE οι υπουργοί ECOFIN των χωρών, οι οποίοι συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, συνεδριάζουν χωριστά για ζητήματα που αφορούν το κοινό νόμισμα.

6. Μεταφορές, τηλεπικοινωνίες και ενέργεια.
7. Γεωργία και αλιεία.
8. Περιβάλλον.
9. Παιδεία, Νεολαία και Πολιτισμός (περιλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα).

Η έδρα του Συμβουλίου βρίσκεται στις Βρυξέλλες, όπου διεξάγονται οι συνεδριάσεις των υπουργών, εκτός από τους μήνες Απρίλιο, Ιούνιο και Οκτώβριο, κατά τους οποίους οι συνεδριάσεις διεξάγονται στο Λουξεμβούργο. Η διάσκεψη κορυφής γίνεται στη χώρα η οποία ασκεί εξάμηνη προεδρία, όπως και τα λεγόμενα άτυπα συμβούλια υπουργών²⁶.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τις συνόδους του Συμβουλίου πραγματοποιούνται από την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (EMA), στην οποία συμμετέχουν οι πρέσβεις των κρατών-μελών στην ΕΕ, οι οποίοι υποβοηθούνται από υπαλλήλους των υπουργείων της κάθε χώρας. Η διοικητική εργασία του Συμβουλίου ασκείται από τη γενική γραμματεία του, η δε οποία αποτελείται από «Ευρωκράτες» όλων των εθνικοτήτων της Ένωσης, με έδρα τις Βρυξέλλες. Ο γενικός γραμματέας του Συμβουλίου είναι επίσης ο ύπατος εκπρόσωπος για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ).

5.3.2 Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (COREPER)

Το Συμβούλιο επικουρείται, επειδή δε συνεδριάζει μόνιμα, από την Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων²⁷ (EMA) η οποία προετοιμάζει τις εργασίες του Συμβουλίου και εκτελεί τις αποφάσεις του σε όλους τους τομείς εκτός από τον γεωργικό τομέα, με τον οποίο ασχολείται η ειδική Επιτροπή Γεωργίας.

Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από τους Μόνιμους Αντιπροσώπους (σε βαθμό πρέσβη) των κρατών-μελών στην Κοινότητα. Η EMA άρχισε να λειτουργεί ήδη το 1958, αλλά αναγνωρίστηκε επίσημα με τη Συνθήκη Συγχώνευσης (άρθρο 4) και αργότερα το 1979 στον οριστικό κανονισμό του Συμβουλίου (άρθρο 16)

Η EMA συνέρχεται κάθε εβδομάδα για να συζητήσει και να μελετήσει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο και συνεδριάζει σε δύο τμήματα: το πρώτο τμήμα

---

²⁶Τα άτυπα συμβούλια υπουργών συγκαλούνται από τον εκάστοτε πρόεδρό τους ή εφόσον το ζητήσει ένα από τα μέλη του ακόμη και η Επιτροπή.

²⁷Η Επιτροπή αυτή είναι γνωστή ως COREPER από τη γαλλική σύντμηση της Comité des Représentants Permanents.

(COREPER I), το οποίο αποτελείται από τους αναπληρωτές Μόνιμους Αντιπροσώπους και το οποίο εξετάζει τα πιο τεχνικά "τεχνικά" θέματα. και το δεύτερο τμήμα (COREPER II), το οποίο αποτελείται από τους ίδιους τους πρέσβεις και το οποίο εξετάζει τα πιο πολιτικά θέματα. Από τη διαίρεση αυτή προήλθε και η διάκριση μεταξύ θεμάτων "Α" και "Β" στην agenda του Συμβουλίου. Τα σημεία "Α" ψηφίζονται με ομοφωνία (μεταξύ όλων των Μονίμων Αντιπροσώπων και του εκπροσώπου της Επιτροπής) χωρίς συζήτηση από το Συμβούλιο, ενώ τα σημεία "Β" ως θέματα μείζονος οικονομικής και πολιτικής σημασίας έρχονται προς συζήτηση στο Συμβούλιο. Η COREPER για να επιτύχει το σκοπό της συνιστά μόνιμες ή ad hoc ομάδες εργασίας καθώς επίσης προΐσταται όλων των ομάδων εργασίας που ιδρύει το Συμβούλιο και αποτελούν την υποδομή του.

5.3.3 Τρόπος λήψης αποφάσεων

Σύμφωνα με τις συνθήκες το Συμβούλιο αποφασίζει με τρεις τρόπους:

a. Ομοφωνία

Είναι ο πιο περιορισμένος τρόπος λήψης αποφάσεων από την Ενιαία Πράξη και μετά. Εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε ορισμένους πολύ ευαίσθητους τομείς, όπως είναι η ΚΕΠΠΑ, η φορολογία καθώς και η πολιτική στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης, όπου εκεί οι αποφάσεις του Συμβουλίου πρέπει να λαμβάνονται με ομοφωνία. Με άλλα λόγια, στους τομείς αυτούς, κάθε κράτος-μέλος διαθέτει δικαίωμα βέτο²⁸. Επίσης το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα όταν θέλει να τροποποιήσει πρόταση της Επιτροπής που του έχει υποβληθεί σύμφωνα με το άρθρο 149 Συνθ. ΕΟΚ. Τέλος, η αναθεώρηση των Συνθηκών και η προσχώρηση νέων μελών στην ΕΕ είναι ζητήματα που απαιτούν ομόφωνη απόφαση.

b. Πλειοψηφία

Είναι ο γενικός κανόνας λήψης των αποφάσεων του Συμβουλίου. Αν δεν προβλέπεται με διατάξεις η εφαρμογή ενός από των δύο άλλων κανόνων, τότε απαιτούνται 14 ψήφοι στους 27.

---

²⁸Το δικαίωμα αρνησικυρίας ήταν αποτέλεσμα του λεγόμενου "Συμβιβασμού του Λουξεμβούργου", με τον οποίο τερματίστηκε τον Ιανουάριο του 1966 μια πολύμηνη κρίση της Κοινότητας. Η Γαλλία επιδίωξε και πέτυχε να αποφύγει, σε ζητήματα υψίστης σημασίας για ένα κράτος-μέλος, να λαμβάνονται αποφάσεις με πλειοψηφία.

c. Ειδική πλειοψηφία

Είναι η πιο συνήθης διαδικασία λήψης αποφάσεων. Βασίζεται στο σύστημα σταθμισμένων ψήφων, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη διαθέτουν ανάλογο αριθμό ψήφων, ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Όσο μεγαλύτερος είναι ο πληθυσμός μιας χώρας, τόσο περισσότερες ψήφους διαθέτει, αλλά οι αριθμοί σταθμίζονται υπέρ των χωρών με μικρότερο πληθυσμό.

Αριθμός ψήφων ανά χώρα στην ειδική πλειοψηφία

Χώρες	αριθμός ψήφων
Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο	29
Ισπανία και Πολωνία	27
Ρουμανία	14
Κάτω Χώρες	13
Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία και Πορτογαλία	12
Αυστρία, Βουλγαρία και Σουηδία	10
Δανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία και Φινλανδία	7
Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Λουξεμβούργο και Σλοβενία	4
Μάλτα	3
Σύνολο	345

Ειδική πλειοψηφία επιτυγχάνεται:

- Εάν υπάρξει έγκριση από την πλειοψηφία των κρατών-μελών (σε ορισμένες περιπτώσεις από την πλειοψηφία των δύο τρίτων),
- Εάν ληφθούν τουλάχιστον 255 θετικές ψήφοι, πράγμα που αντιστοιχεί στο 73,9% του συνόλου.

Επιπλέον, κάθε κράτος-μέλος μπορεί να ζητήσει να επιβεβαιωθεί ότι οι θετικές ψήφοι αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 62% του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης. Αν διαπιστωθεί ότι αυτό δεν ισχύει, η απόφαση δεν εγκρίνεται.

5.3.4 Αρμοδιότητες του Συμβουλίου

Οι κύριες αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι:

- I. Θεσπίζει ευρωπαϊκούς νόμους, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε πολλούς τομείς πολιτικής.
- II. Συντονίζει τη γενική οικονομική πολιτική των κρατών-μελών.
- III. Συνομολογεί διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και ενός ή περισσότερων κρατών ή διεθνών οργανισμών.
- IV. Εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- V. Αναπτύσσει την ΚΕΠΠΑ της Ένωσης, βάσει γενικών προσανατολισμών που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
- VI. Συντονίζει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστικών και αστυνομικών αρχών σε ποινικές υποθέσεις.

Οι περισσότερες από τις αρμοδιότητες αυτές αφορούν τον «κοινοτικό» τομέα, δηλ. τομείς δραστηριότητας όπου τα κράτη-μέλη έχουν αποφασίσει να εκχωρήσουν την κυριαρχία τους και να αναθέσουν εξουσίες λήψης αποφάσεων στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Ο τομέας αυτός αποτελεί τον πρώτο πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, οι τελευταίες δύο αρμοδιότητες αφορούν κατά μέγα μέρος τομείς στους οποίους τα κράτη-μέλη δεν έχουν εκχωρήσει τις εξουσίες τους, αλλά απλώς συνεργάζονται. Αυτό αποκαλείται «διακυβερνητική συνεργασία» και καλύπτει τον δεύτερο και τον τρίτο πυλώνα της ΕΕ.

Το έργο του Συμβουλίου περιγράφεται λεπτομερέστερα στη συνέχεια.

I. Νομοθεσία

Μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας εκδίδεται από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο από κοινού στο πλαίσιο της διαδικασίας της συναπόφασης.

Κατά κανόνα, το Συμβούλιο ενεργεί μόνον κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, ενώ η Επιτροπή φυσιολογικά είναι υπεύθυνη να εξασφαλίζει ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία, αφής στιγμής εκδοθεί, εφαρμόζεται σωστά.

II. Συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών

Οι χώρες της Ένωσης έχουν αποφασίσει ότι επιθυμούν μια γενική οικονομική πολιτική που να βασίζεται σε στενό συντονισμό μεταξύ των εθνικών οικονομικών πολιτικών τους.

Ο συντονισμός αυτός εξασφαλίζεται από τους υπουργούς οικονομίας και οικονομικών που

αποτελούν συλλογικά το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (ECOFIN).

Οι χώρες της Ένωσης επιθυμούν επίσης να δημιουργήσουν περισσότερες θέσεις απασχόλησης και να βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα καθώς και τα συστήματα υγείας και κοινωνικής προστασίας. Μολονότι κάθε χώρα της Ένωσης είναι υπεύθυνη για την πολιτική της στους τομείς αυτούς, οι χώρες της Ένωσης μπορούν να καθορίσουν κοινούς στόχους και να διδαχθούν η μία από την εμπειρία της άλλης για να επιτύχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Η εν λόγω διαδικασία αποκαλείται «ανοικτή μέθοδος συντονισμού», και λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

III. Σύναψη διεθνών συμφωνιών

Κάθε χρόνο, το Συμβούλιο «συνομολογεί» (δηλ. υπογράφει επισήμως) διάφορες συμφωνίες μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών, ή διεθνών οργανισμών. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να καλύπτουν ευρείς τομείς, όπως το εμπόριο, η συνεργασία και η ανάπτυξη ή να αφορούν ειδικά θέματα όπως η κλωστοϋφαντουργία, η αλιεία, οι επιστήμες και η τεχνολογία, οι μεταφορές κλπ.

Επιπλέον, το Συμβούλιο συνομολογεί συμβάσεις μεταξύ των κρατών-μελών της Ένωσης σε τομείς όπως η φορολογία, το εταιρικό δίκαιο ή η προξενική προστασία. Οι συμβάσεις μπορούν να αφορούν επίσης τη συνεργασία για θέματα ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

IV. Έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης εγκρίνεται από κοινού από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα δύο θεσμικά όργανα αποτελούν την αρμόδια επί του προϋπολογισμού αρχή. Το Συμβούλιο έχει τον τελευταίο λόγο στις υποχρεωτικές δαπάνες που αφορούν τις γεωργικές δαπάνες κυρίως, αποκλείοντας τον κοινοβουλευτικό έλεγχο σε αυτές τις κατηγορίες δαπανών.

V. ΚΕΠΠΑ

Τα κράτη-μέλη συνεργάζονται για την ανάπτυξη μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Αλλά η εξωτερική πολιτική, η ασφάλεια και η άμυνα είναι ζητήματα τα οποία παραμένουν υπό τον ανεξάρτητο έλεγχο των κρατών-μελών. Τα κράτη-μέλη δεν έχουν εκχωρήσει την εθνική κυριαρχία τους στους τομείς αυτούς, πράγμα που σημαίνει ότι ο ρόλος του Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι

περιορισμένος. Εντούτοις, οι χώρες της Ένωσης μπορούν να κερδίσουν πολλά αν συνεργαστούν στους τομείς αυτούς, ενώ το κύριο βήμα γι' αυτή τη «διακυβερνητική συνεργασία» είναι το Συμβούλιο.

Για να είναι σε θέση να αντιδρά αποτελεσματικότερα στις διεθνείς κρίσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε μια «Δύναμη Ταχείας Αντίδρασης». Δεν πρόκειται για έναν ευρωπαϊκό στρατό: το προσωπικό της συνεχίζει να ανήκει στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις και να τελεί υπό εθνική διοίκηση, ενώ ο ρόλος της περιορίζεται στην εκπλήρωση ανθρωπιστικών ή ειρηνευτικών καθηκόντων και άλλων επιχειρήσεων διάσωσης και αντιμετώπισης κρίσεων. Το 2003, για παράδειγμα, η Ένωση διεξήγαγε στρατιωτική επιχείρηση (με κωδικό όνομα Άρτεμις) στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, και το 2004 άρχισε ειρηνευτική επιχείρηση (κωδικό όνομα Αλθαία) στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Στις επιχειρήσεις αυτές το Συμβούλιο επικουρείται από:

- Την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (PSC)
- Τη Στρατιωτική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMC)
- Το επιτελείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMS), το οποίο αποτελείται από στρατιωτικούς εμπειρογνώμονες αποσπασμένους στη Γραμματεία του Συμβουλίου από τα κράτη-μέλη.

VI. Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη

Οι πολίτες της Ένωσης είναι ελεύθεροι να εγκατασταθούν και να εργασθούν σε οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης που θα επιλέξουν. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην πολιτική δικαιοσύνη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το λόγο αυτό τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να συνεργαστούν ώστε, για παράδειγμα, μια δικαστική απόφαση που εκδίδεται σε χώρα της Ένωσης για υπόθεση διαζυγίου ή επιμέλειας παιδιού να αναγνωρίζεται σε όλες τις άλλες χώρες της Ένωσης.

Η ελεύθερη κυκλοφορία στην Ένωση είναι προς όφελος των νομοταγών πολιτών, αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης εκ μέρους των διεθνών εγκληματιών και τρομοκρατών. Η αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος απαιτεί τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων, των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών υπαλλήλων και των αρχών μετανάστευσης όλων των χωρών της Ένωσης.

5.4 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

5.4.1 Σύσταση Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί το μεγαλύτερο πολυεθνικό κοινοβούλιο του κόσμου αντιπροσωπεύοντας άμεσα τους πολίτες 27 χωρών. Δημιουργήθηκε με τις ιδρυτικές συνθήκες χρησιμοποιώντας η συνθήκη της ΕΚΑΧ τον όρο "Κοινή Συνέλευση" και η συνθήκη της ΕΟΚ τον όρο "Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση". Η γνωστή του ονομασία αν και είχε επικρατήσει από το 1962, καθιερώθηκε επίσημα το 1987 με τη θέση σε ισχύ της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (ΕΕΠ).

Διαθέτοντας στην αρχική του εξέλιξη συμβουλευτικές κυρίως αρμοδιότητες, έχει πλέον καθιερωθεί ως νομοθέτης με πλήρη δικαιώματα χάρη στη γενίκευση της διαδικασίας της συναπόφασης, στο πλαίσιο της οποίας μοιράζεται με το Συμβούλιο την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας. Η ενίσχυση του θεσμικού οργάνου με αποφασιστικές αρμοδιότητες συνέβαλε στη μείωση του "δημοκρατικού ελλείμματος".

5.4.2 Διαδικασία ανάδειξης των ευρωβουλευτών

Οι πρώτες άμεσες εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έλαβαν χώρα τον Ιούνιο 1979. Μέχρι τότε τα μέλη του Κοινοβουλίου ορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια, ανάλογα βέβαια με την κατανομή των δυνάμεων των κομμάτων σ' αυτά.

Από το 1979 και κάθε πέντε χρόνια οι ευρωβουλευτές εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία και με αναλογικό σύστημα εκπροσώπησης είτε σε περιφερειακό επίπεδο (Βέλγιο, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ιρλανδία, Πολωνία) είτε σε εθνικό (λοιπά κράτη-μέλη) είτε μέσω ενός μεικτού συστήματος (Γερμανία).

Η εκλογή σε κάθε κράτος-μέλος διεξάγεται μεταξύ μιας από το Συμβούλιο οριζόμενης Πέμπτης και Κυριακής που την ακολουθεί (εκλογικό τετραήμερο) δίνοντας στο κράτος το δικαίωμα επιλογής της ημέρας. Η καταμέτρηση ψήφων αρχίζει μετά τη λήξη των τελευταίων εκλογών ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενος επηρεασμός εκλογέων από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων σε άλλο κράτος-μέλος.

Ωστόσο, ενιαία εκλογική διαδικασία δεν έχει καθοριστεί, με το κάθε μέλος να ακολουθεί τις εθνικές του διατάξεις. Παρ' όλα αυτά εφαρμόζονται κοινοί δημοκρατικοί κανόνες. Πιο συγκεκριμένα: δικαίωμα ψήφου στα 18 έτη, ισότητα ανδρών και γυναικών και απόρρητο της ψηφοφορίας. Στο Βέλγιο, την Ελλάδα και το Λουξεμβούργο, η συμμετοχή στην ψηφοφορία είναι υποχρεωτική.

Από το 1993 που τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη του Μάαστριχτ, κάθε πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένει σε άλλο κράτος της Ένωσης μπορεί να ασκεί το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στη χώρα διαμονής του.

5.4.3 Έδρα και τόποι εργασίας Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εδρεύει στο Στρασβούργο, αλλά έχει τρεις τόπους εργασίας: το Στρασβούργο, τις Βρυξέλλες και το Λουξεμβούργο. Οι λόγοι είναι ιστορικοί. Στις τρεις αυτές πόλεις κυρίως εγκαταστάθηκαν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα από την ίδρυσή τους. Το Στρασβούργο, σύμβολο της γαλλογερμανικής συμφιλίωσης, είναι και η έδρα του Συμβουλίου της Ευρώπης²⁹. Από το 1952 και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διεξάγει εκεί τις περισσότερες συνόδους του.

Στη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) έχει προσαρτηθεί ένα πρωτόκολλο που ορίζει συγκεκριμένα: "Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει την έδρα του στο Στρασβούργο όπου λαμβάνουν χώρα οι δώδεκα μηνιαίες περιόδοι συνόδου της ολομέλειας, συμπεριλαμβανομένης της συνόδου για τον προϋπολογισμό. Οι περιόδοι των πρόσθετων συνόδων της ολομέλειας πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες. Οι επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εδρεύουν στις Βρυξέλλες. Η γενική γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οι υπηρεσίες της παραμένουν στο Λουξεμβούργο". Ωστόσο, για λειτουργικούς λόγους, πολλοί υπάλληλοι και οι συνεργάτες των πολιτικών ομάδων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εργάζονται στις Βρυξέλλες.

5.4.4 Προεδρία, Προεδρείο, Διάσκεψη των Προέδρων

Ο Πρόεδρος εκλέγεται για δύομισι χρόνια (για μισή νομοθετική περίοδο) από την σύνοδο της ολομέλειας που διενεργείται ένα μήνα μετά τις ευρωεκλογές, με δυνατότητα μίας ακόμη ανανέωσης. Επικουρούμενος από 14 Αντιπροέδρους διευθύνει το σύνολο των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου και των οργάνων του και το εκπροσωπεί προς τα έξω και στις σχέσεις του με άλλα κοινοτικά θεσμικά όργανα. Πιο συγκεκριμένα:

---

²⁹Δεν πρόκειται για θεσμικό όργανο της ΕΕ αλλά για διακυβερνητικό οργανισμό με έδρα το Στρασβούργο, ο οποίος αποσκοπεί (μεταξύ άλλων) στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην προώθηση της πολιτιστικής ομοιομορφίας της Ευρώπης και στην καταπολέμηση κοινωνικών προβλημάτων όπως η ξενοφοβία και η μισαλλοδοξία. Ιδρύθηκε το 1949 και ένα από τα πρώτα του επιτεύγματα ήταν η σύνταξη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με βάση την οποία ιδρύθηκε στη συνέχεια το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Προεδρεύει των συνόδων της ολομέλειας, των συνεδριάσεων του Προεδρείου και της Διάσκεψης των Προέδρων.
- Μεριμνά για την τήρηση του Κανονισμού του ΕΚ και διασφαλίζει, με την παρέμβασή του, την απρόσκοπτη λειτουργία του συνόλου των δραστηριοτήτων του οργάνου και των υπηρεσιών του.
- Εκπροσωπεί το Κοινοβούλιο στις νομικές υποθέσεις και τις εξωτερικές σχέσεις. Εκφέρει γνώμη, ειδικότερα, για όλα τα διεθνή θέματα και προβαίνει σε συστάσεις για την ενίσχυση της ΕΕ.
- Κατά την έναρξη κάθε συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, εκφράζει την άποψη και τις ανησυχίες του Κοινοβουλίου για τα συγκεκριμένα ζητήματα και τα σημεία της ημερήσιας διάταξης.
- Καθιστά με την υπογραφή του εκτελεστό τον προϋπολογισμό της ΕΕ.
- Υπογράφει μαζί με τον Πρόεδρο του Συμβουλίου όλες τις νομοθετικές πράξεις που θεσπίζονται με συναπόφαση.

Οι Πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 1958 έως σήμερα

 Robert Schuman	1958-1960	 Simone Veil	1979-1982
 Hans Furler	1960-1962	 Pieter Dankert	1982-1984
 Gaetano Martino	1962-1964	 Pierre Pflimlin	1984-1987
 Jean Duvieusart	1964-1965	 Lord Plumb	1987-1989
 Victor Leemans	1965-1966	 Enrique Baron Crespo	1989-1992
 Alain Poher	1966-1969	 Egon Klepsch	1992-1994
 Mario Scelba	1969-1971	 Klaus Hänsch	1994-1997
 Walter Behrendt	1971-1973	 José Maria Gil-Robles	1997-1999
 Cornelis Berkhouwer	1973-1975	 Nicole Fontaine	1999-2002
 Georges Spénale	1975-1977	 Pat Cox	2002-2004
 Emilio Colombo	1977-1979	 Josep Borrell Fontelles	2004-2007
 Hans - Gert Pöttering	2007-2009		

Το Προεδρείο είναι το ρυθμιστικό όργανο του Κοινοβουλίου, αρμόδιο για τον προϋπολογισμό του και για τα ζητήματα που αφορούν τη διοίκηση, το προσωπικό και την οργάνωση (Γενική Γραμματεία). Αποτελείται από τον Πρόεδρο και τους δεκατέσσερις αντιπροέδρους του. Συμμετέχουν σε αυτό συμβουλευτικά και 6 κοσμήτορες. Οι κοσμήτορες διαθέτουν συμβουλευτική ψήφο στο Προεδρείο και μεριμνούν ώστε οι βουλευτές να μπορούν να διαθέτουν την αναγκαία υποδομή για την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Η Διάσκεψη των Προέδρων απαρτίζεται από τους προέδρους των πολιτικών ομάδων υπό τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Είναι το πολιτικό καθοδηγητικό όργανο του Κοινοβουλίου, το οποίο ορίζει τις αρμοδιότητες αλλά και τον αριθμό των μελών των επιτροπών και των κοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών, αποφασίζει για τη διάταξη των θέσεων στην αίθουσα των συνεδριάσεων και προετοιμάζει το χρονοδιάγραμμα και την ημερήσια διάταξη των συνόδων της ολομέλειας. Για το λόγο αυτό λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις που τις υποβάλλει η Διάσκεψη των προέδρων των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Τέλος, διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στις σχέσεις του ΕΚ με τα άλλα θεσμικά όργανα της Κοινότητας, τις τρίτες χώρες και τους εξωκοινοτικούς οργανισμούς.

5.4.5 Το ετήσιο χρονοδιάγραμμα

Το ετήσιο χρονοδιάγραμμα εργασιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθορίζεται κάθε χρόνο από το Κοινοβούλιο με βάση πρόταση της Διάσκεψης των Προέδρων. Διαιρείται σε συνόδους και συνεδριάσεις, και προβλέπει:

- 12 τετραήμερες περιόδους συνόδου στο Στρασβούργο (εκτός από Αύγουστο) και έξι συμπληρωματικές διήμερες περιόδους συνόδου στις Βρυξέλλες,
- δύο εβδομάδες το μήνα για τις συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών και των διακοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών,
- μία εβδομάδα το μήνα για τις συνεδριάσεις των πολιτικών ομάδων
- και τέσσερις εβδομάδες το χρόνο αφιερωμένες αποκλειστικά στην εργασία και την παρουσία των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην εκλογική τους περιφέρεια.

5.4.6 Πολιτικές ομάδες

Οι ευρωβουλευτές δε συγκροτούν εθνικές ομάδες αλλά είναι οργανωμένοι σε υπερεθνικές πολιτικές ομάδες ανάλογα με την πολιτική τους τοποθέτηση. Για να σχηματιστεί μια πολιτική ομάδα απαιτούνται τουλάχιστον 20 βουλευτές που πρέπει να εκπροσωπούν τουλάχιστον το ένα πέμπτο του συνόλου των κρατών-μελών. Η ένταξη σε περισσότερες από μία πολιτικές ομάδες απαγορεύεται. Ορισμένοι βουλευτές δεν ανήκουν σε καμιά πολιτική ομάδα και στην περίπτωση αυτή ανήκουν στους μη εγγεγραμμένους. Πριν από κάθε ψηφοφορία στην ολομέλεια, οι πολιτικές ομάδες εξετάζουν τις εκθέσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών και υποβάλλουν τροπολογίες. Διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων της ολομέλειας.

Κατάλογος των πολιτικών ομάδων

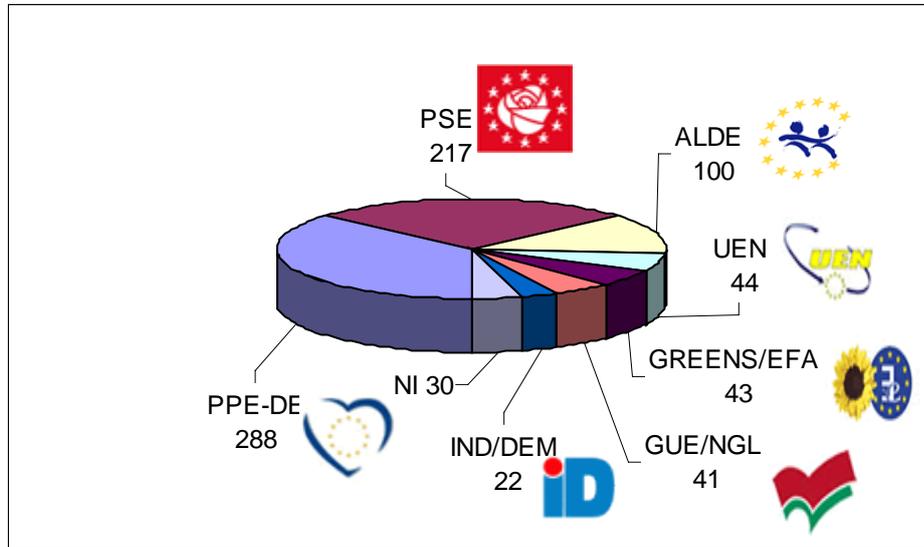
1. Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες) και των Ευρωπαίων Δημοκρατών (PPE-DE)	
2. Σοσιαλιστική Ομάδα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (PSE)	
3. Ομάδα της Συμμαχίας Φιλελεύθερων και Δημοκρατών για την Ευρώπη (ALDE)	
4. Ομάδα Ένωση για την Ευρώπη των Εθνών (UEN)	
5. Ομάδα των Πρασίνων/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία (GREENS/EFA)	
6. Συνομοσπονδιακή Ομάδα της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς/ Αριστερά των Πρασίνων των Βορείων Χωρών (GUE/NGL)	
7. Ομάδα Ανεξαρτησία και Δημοκρατία (IND/DEM)	
Μη Εγγεγραμμένοι (NI)	NI

Κατανομή των εδρών ανά πολιτική ομάδα και ανά κράτος-μέλος

	PPE- DE	PSE	ALDE	UEN	GREENS/ EFA	GUE/ NGL	IND/ DEM	NI	Σύνολο
 Βέλγιο (BE)	6	7	6		2			3	24
 Βουλγαρία (BG)	5	5	5					3	18
 Τσεχία (CZ)	14	2				6	1	1	24
 Δανία (DK)		1 14	5	4	1	1	1	1	
 Γερμανία (DE)	49	23	7		13	7			99
 Εσθονία (EE)	1	3	2						6
 Ιρλανδία (IE)	5	1	1	4		1	1		13
 Ελλάδα (EL)	11	8				4	1		24
 Ισπανία (ES)	24	24	2		3	1			54
 Γαλλία (FR)	17	31	11		6	3	3	7	78
 Ιταλία (IT)	24	15	14	13	2	7		3	78
 Κύπρος (CY)	3		1			2			6
 Λετονία (LV)	3		1	4	1				9
 Λιθουανία (LT)	2	2	7	2					13
 Λουξεμβούργο (LU)	3	1	1		1				6
 Ουγγαρία (HU)	13	9	2						24
* Μάλτα (MT)	2	3							5
 Κάτω Χώρες (NL)	7	7	5		4	2	2		27
 Αυστρία (AT)	6	7	1		2			2	18
 Πολωνία (PL)	15	9	5	20			3	2	54
 Πορτογαλία (PT)	9	12				3			24
 Ρουμανία (RO)	15	10	6					4	35
 Σλοβενία (SL)	4	1	2						7
 Σλοβακία (SK)	8	3						3	14
 Φιλανδία (FI)	4	3	5		1	1			14
 Σουηδία (SE)	6	5	3		1	2	2		19
 Βρετανία (UK)	28	19	11		5	1	10	4	78
								NI	
Σύνολο	288	217	100	44	43	41	22	30	785

Πηγή: <http://www.europarl.europa.eu/members/expert/groupAndCountry.do?language=EL>

Η κατανομή των ευρωβουλευτών με βάση την πολιτική τους τοποθέτηση κατά την 6η κοινοβουλευτική περίοδο (2004-2009)

Πηγή: http://www.europarl.europa.eu/elections2009/hist_composition/default.htm?language=EL

5.4.7 Κοινοβουλευτικές Επιτροπές

Η προετοιμασία των εργασιών της ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου γίνεται στις 20 κοινοβουλευτικές επιτροπές, οι οποίες καλύπτουν όλους τους θεματικούς τομείς: από τα δικαιώματα της γυναίκας έως την προστασία των καταναλωτών και της δημόσιας υγείας. Απαρτίζονται από 28 έως 86 βουλευτές η καθεμιά και διαθέτουν πρόεδρο, προεδρείο και γραμματεία.

Οι επιτροπές συντάσσουν και εγκρίνουν εκθέσεις επί των νομοθετικών προτάσεων καθώς και εκθέσεις πρωτοβουλίας με τις οποίες συνιστούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή στις κυβερνήσεις των κρατών-μελών να λάβουν μέτρα σε έναν συγκεκριμένο τομέα. Συντάσσουν επίσης γνωμοδοτήσεις με τις οποίες γνωστοποιούν τις θέσεις τους σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα που χειρίζονται άλλες κοινοβουλευτικές επιτροπές.

Εκτός από τις μόνιμες επιτροπές, το Κοινοβούλιο έχει επίσης τη δυνατότητα να συγκροτεί προσωρινές και εξεταστικές επιτροπές, στο πλαίσιο των ελεγκτικών του αρμοδιοτήτων. Για παράδειγμα, το 2003, μετά το ναυάγιο του πετρελαιοφόρου Πρεστίτζ, το Κοινοβούλιο σύστησε μια επιτροπή που εξέτασε τους τρόπους ενίσχυσης της θάλασσας.

Τέλος, λειτουργούν μεικτές κοινοβουλευτικές επιτροπές για τις σχέσεις με τα κοινοβούλια των υποψηφίων προς ένταξη χωρών και διακοινοβουλευτικές αντιπροσωπευτικές αρμόδιες για τις σχέσεις με τα κοινοβούλια άλλων τρίτων χωρών.

Κοινοβουλευτικές επιτροπές

Μόνιμες επιτροπές

1. AFET Εξωτερικές Υποθέσεις
- 1α. DROI Ανθρώπινα Δικαιώματα (Υποεπιτροπή)
- 1β. SEDE Ασφάλεια και Άμυνα (Υποεπιτροπή)
2. DEVE Ανάπτυξη
3. INTA Διεθνές εμπόριο
4. BUDG Προϋπολογισμοί
5. CONT Επιτροπή Ελέγχου των Προϋπολογισμών
6. ECON Οικονομικά και Νομισματικά Θέματα
7. EMPL Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις
8. ENVI Περιβάλλον, Δημόσια Υγεία και Ασφάλεια των Τροφίμων
9. ITRE Βιομηχανία, Έρευνα και Ενέργεια
10. IMCO Εσωτερική Αγορά και Προστασία των Καταναλωτών
11. TRAN Μεταφορές και Τουρισμός
12. REGI Περιφερειακή Ανάπτυξη
13. AGRI Γεωργία και Ανάπτυξη της Υπαίθρου
14. RECH Αλιεία
15. CULT Πολιτισμός και Παιδεία
16. JURI Νομικά Θέματα
17. LIBE Πολιτικές Ελευθερίες, Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις
18. AFCO Συνταγματικές Υποθέσεις
19. FEMM Δικαιώματα των Γυναικών και Ισότητα των Φύλων
20. PETI Αναφορές

Προσωρινές Επιτροπές

- CLIM Αλλαγή του Κλίματος

5.4.8 Αρμοδιότητες Κοινοβουλίου.

Όπως όλα τα κοινοβούλια, έτσι και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί τρεις θεμελιώδεις εξουσίες: τη νομοθετική, τη δημοσιονομική και την ελεγκτική. Πιο αναλυτικά:

1) Η νομοθετική εξουσία

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μοιράζεται τη νομοθετική εξουσία με το Συμβούλιο της ΕΕ. Μπορεί συνεπώς να θεσπίζει ευρωπαϊκούς νόμους (οδηγίες, κανονισμούς, ...). Μπορεί να συμφωνεί με το περιεχόμενο των ευρωπαϊκών νομοθετικών μέτρων, να το τροποποιεί ή να το απορρίπτει.

Η συμμετοχή του Κοινοβουλίου στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας εκδηλώνεται με τις εξής τρεις μορφές: τη διαδικασία της συναπόφασης, τη διαδικασία της σύμφωνης γνώμης και τη διαδικασία της διαβούλευσης. Η επιλογή της διαδικασίας λήψης αποφάσεων εξαρτάται από τη νομική βάση στην οποία στηρίζεται η εκάστοτε πρωτοβουλία της ΕΕ και αφορά κυρίως τις εξουσίες του Ευρωπαϊκού και του Συμβουλίου. Κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλείται απλώς να γνωμοδοτήσει, ενώ στο πλαίσιο της συναπόφασης λειτουργεί ως πραγματικά ισότιμο νομοθετικό όργανο.

2) Η δημοσιονομική εξουσία

Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν επίσης κοινή αρμοδιότητα να εγκρίνουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει σχέδιο προϋπολογισμού το οποίο συζητείται στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το Κοινοβούλιο μπορεί να απορρίψει τον προταθέντα προϋπολογισμό και το έχει ήδη πράξει αρκετές φορές. Σε αυτήν την περίπτωση, η όλη διαδικασία του προϋπολογισμού πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή.

Το Κοινοβούλιο έχει χρησιμοποιήσει πλήρως την εξουσία του στον τομέα του προϋπολογισμού για να επηρεάσει τη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικών της ΕΕ. Οι ευρωβουλευτές έχουν την τελευταία λέξη για όλες τις μη υποχρεωτικές δαπάνες (το 50% περίπου του προϋπολογισμού) και το Συμβούλιο για όλες τις υποχρεωτικές δαπάνες. Για να εκτελεστεί ο προϋπολογισμός απαιτείται και η υπογραφή του Προέδρου του Κοινοβουλίου.

3) Η ελεγκτική αρμοδιότητα

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το όργανο που ασκεί τον κοινοβουλευτικό έλεγχο στις δραστηριότητες των κοινοτικών οργάνων. Ο έλεγχος ασκείται ιδιαίτερα επί της Επιτροπής αλλά και στο Συμβούλιο (μέσω ερωτήσεων). Ειδικότερα, όσον αφορά τις εξουσίες του Κοινοβουλίου επί της Επιτροπής, αυτές είναι:

- a. Στην αρχή κάθε έτους το Κοινοβούλιο συζητεί σε δημόσια συνεδρίαση την ετήσια έκθεση της Επιτροπής για τη λειτουργία των Κοινοτήτων
- b. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν στην Επιτροπή γραπτές ή προφορικές ερωτήσεις για όλα τα κοινοτικά θέματα. Με τον τρόπο αυτό οι βουλευτές λαμβάνουν επίσημη ενημέρωση για όλα τα θέματα που απασχολούν την Κοινότητα.
- c. Η σημαντικότερη εξουσία του Κοινοβουλίου επί της Επιτροπής είναι η πρόταση μομφής κατ' αυτής, με την οποία το Κοινοβούλιο μπορεί να πετύχει την παραίτηση της Επιτροπής ως σύνολο. Την πρόταση μομφής μπορεί να την υποβάλλει μία ομάδα ή το ένα δέκατο του συνόλου του αριθμού των ευρωβουλευτών, κατακρίνοντας την Επιτροπή για τον τρόπο με τον οποίο χειρίζεται τις κοινοτικές υποθέσεις. Για την υιοθέτησή της απαιτείται δημόσια και ονομαστική ψηφοφορία εντός τριμήνου και πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των βουλευτών. Αν ψηφιστεί τότε η Επιτροπή παραιτείται ως σώμα δηλαδή συλλογικά. Το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να στραφεί κατά ενός μέλους της Επιτροπής.
- d. Έλεγχος όλων των κοινοτικών οργάνων ή οργανισμών στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- Το Κοινοβούλιο έχει το δικαίωμα να συστήσει προσωρινή εξεταστική επιτροπή για να εξετάσει καταγγελλόμενες παραβάσεις στη διοίκηση κατά την εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου, στην περίπτωση κατά την οποία το ζητήσει το 1/4 των μελών του.
  - Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πολίτες, καθώς και κάθε νομικό πρόσωπο στην Ένωση, δικαιούται να υποβάλλουν ατομική ή από κοινού με άλλους πολίτες ή πρόσωπα αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για θέματα που υπάγονται στους τομείς αρμοδιότητας του Κοινοβουλίου και τα οποία τους αφορούν.

5.4.9 Πολιτικός ρόλος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Ο πολιτικός ρόλος που διαδραματίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην ΕΕ είναι όλο και πιο σημαντικός. Αποτελεί ένα πραγματικό διεθνές βήμα από το οποίο εκφράζουν τις απόψεις τους πολλά στελέχη κρατών και κυβερνήσεων. Με το πέρασμα των χρόνων, κατέστη το όργανο που διερμηνεύει τις εξωτερικές και εσωτερικές δράσεις της Ένωσης, πράγμα που επιτρέπει τη συμμετοχή των βουλευτών και, κατά συνέπεια, και των πολιτών, στον προσδιορισμό των πολιτικών απόψεών τους όσον αφορά την Ευρώπη.

5.4.9.1 Πολιτικός ρόλος στη διεθνή σκηνή

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκτός από τις αρμοδιότητες που του παρέχει η Συνθήκη, έχει ακόμα τη δυνατότητα να αναλάβει και να φέρει σε πέρας πολιτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ξεπερνούν τα κοινοτικά σύνορα και αφορούν θέματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Οι πρωτοβουλίες αυτές αυξάνουν το κύρος της Κοινότητας στη διεθνή σκηνή. Πιο συγκεκριμένα:

- Το Κοινοβούλιο καλείται να γνωμοδοτήσει από το Συμβούλιο σχετικά με τα σημαντικότερα θέματα και τις θεμελιώδεις επιλογές της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και μπορεί να απευθύνει προς το Συμβούλιο ερωτήσεις και συστάσεις.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετέχει δραστήρια στις συζητήσεις σχετικά με την παγκοσμιοποίηση. Παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εργασίες στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ)³⁰
- Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα για το Κοινοβούλιο. Η επιτροπή του των εξωτερικών υποθέσεων χειρίζεται άμεσα το θέμα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εκτός της Ένωσης.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θέσπισε, το 1988, το βραβείο Ζαχάρωφ³¹ για την ελευθερία του πνεύματος. Απονέμεται, κάθε χρόνο, σε μία προσωπικότητα ή σε διεθνή οργάνωση η οποία διακρίθηκε στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι τιμηθέντες με το βραβείο Ζαχάρωφ

1988	Nelson Mandela και Anatoli Marchenko
1989	Alexander Dubček
1990	Aung San Suu Kyi
1991	Adem Demaçi
1992	Οι Μητέρες της Πλατείας Μαΐου
1993	Oslobodjenje (εφημερίδα)
1994	Taslima Nasreen
1995	Leyla Zana
1996	Wei Jingsheng
1997	Salima Ghezali

³⁰ Διεθνής οργανισμός στον οποίο καθορίζονται από τις συμβεβλημένες χώρες οι κανόνες που διέπουν το διεθνές εμπόριο.

³¹ Το βραβείο πήρε το όνομά του από τον Ρώσο πυρηνικό φυσικό και αντιφρονούντα Αντρέι Ζαχάρωφ, που τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ της Ειρήνης το 1975.

1998	Ibrahim Rugova
1999	Xanana Gusmão
2000	¡Basta Ya!
2001	Izzat Ghazzawi – Nurit Peled-Elhanan
2002	Oswaldo José Payá Sardiñas
2003	Kofi Annan και όλο το προσωπικό των Ηνωμένων Εθνών
2004	Ένωση Λευκορώσων Δημοσιογράφων
2005	Κυρίες με τα Λευκά, Δημοσιογράφοι χωρίς σύνορα και Hauwa Ibrahim
2006	Aliaksandr Milinkevich
2007	Salih Mahmoud Osman
2008	Hu Jia

Πηγή:http://www.europarl.europa.eu/news/public/focus_page/015-43056-329-11-48-902-20081126FCS43055-24-11-2008-2008/default_el.htm

5.4.9.2 Πολιτικός ρόλος στην ΕΕ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει συμβάλλει αποφασιστικά και στην ευρωπαϊκή σκηνή με επίκαιρες πρωτοβουλίες κάθε φορά. Αξίζει να αναφερθούν:

- ⇒ Ο καθοριστικός ρόλος που διαδραμάτισε στη σύνταξη του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ που ανακοινώθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας.
- ⇒ Συνέβαλλε στην σύσταση της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης³² μετά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λάακεν τον Δεκέμβριο του 2001. Αποστολή της Συνέλευσης ήταν να προτείνει ένα νέο τρόπο διοίκησης της Ένωσης μετά τη διεύρυνση με τις 10 νέες χώρες.
- ⇒ Επιδίωξε και πέτυχε τη θέσπιση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) σε βάρος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Υπηρεσία ερευνά τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση όλων των θεσμικών και λοιπών οργάνων της Ένωσης με απόλυτη επιχειρησιακή ανεξαρτησία.
- ⇒ Θέσπισε τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, ο οποίος ερευνά τις καταγγελίες που υποβάλλουν οι πολίτες της Ένωσης και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα για περιπτώσεις κακοδιοίκησης εκ μέρους των θεσμικών ή των κοινοτικών οργάνων (εξαιρουμένου του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή του Πρωτοδικείου)

³²Η Συνέλευση απαρτιζόταν από 105 μέλη τα οποία αντιπροσώπευαν τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών και των υποψήφιων χωρών, τα εθνικά κοινοβούλια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπό την προεδρία του γάλλου προέδρου Valéry Giscard d'Estaing.

5.5 Δικαστήριο

5.5.1 Σύσταση και ρόλος Δικαστηρίου

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (συχνά αποκαλούμενο απλώς «Δικαστήριο») συστήθηκε δυνάμει της συνθήκης ΕΚΑΧ το 1952. Εδρεύει στο Λουξεμβούργο. Έργο του Δικαστηρίου είναι να εξασφαλίζει ότι η νομοθεσία της Ένωσης ερμηνεύεται και εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες της Ένωσης, ούτως ώστε όλοι οι πολίτες της να είναι ίσοι απέναντι στο νόμο. Για παράδειγμα, εξασφαλίζει ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν εκδίδουν διαφορετικές αποφάσεις για το ίδιο θέμα. Το Δικαστήριο εξασφαλίζει επίσης ότι τα κράτη-μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης ενεργούν σύμφωνα με το νόμο. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την επίλυση νομικών διαφορών μεταξύ κρατών-μελών, θεσμικών οργάνων της Ένωσης, επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων.

5.5.2 Σύνθεση Δικαστηρίου

Το Δικαστήριο αποτελείται από ένα δικαστή ανά κράτος-μέλος, ούτως ώστε να εκπροσωπούνται και τα 27 εθνικά νομικά συστήματα της Ένωσης. Ωστόσο, για λόγους αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο σπάνια συνεδριάζει σε ολομέλεια. Συνήθως συνέρχεται σε "τμήμα μείζονος σύνθεσης" με 13 μόνο δικαστές ή σε τμήματα πέντε ή τριών δικαστών. Το δικαστήριο επικουρείται από οκτώ «γενικούς εισαγγελείς», έργο των οποίων είναι να διατυπώνουν αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων που κρίνονται από το Δικαστήριο δημόσια και αμερόληπτα.

Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς είναι άτομα των οποίων η αμεροληψία είναι πέραν κάθε αμφιβολίας. Διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα ή την ικανότητα για να διορισθούν στις ανώτατες δικαστικές θέσεις στις χώρες καταγωγής τους. Διορίζονται στο Δικαστήριο κατόπιν κοινής συμφωνίας μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών-μελών της Ένωσης. Η θητεία κάθε δικαστή είναι εξαετής και μπορεί να ανανεωθεί.

5.5.3 Πρωτοδικείο

Το Πρωτοδικείο συστήθηκε το 1988 για να συνδράμει το Δικαστήριο στη διεκπεραίωση των χιλιάδων υποθέσεων που φέρονται ενώπιόν του και να προσφέρει καλύτερη έννομη προστασία στους πολίτες. Το Πρωτοδικείο (το οποίο είναι προσαρτημένο στο Δικαστήριο) εκδικάζει ορισμένα είδη υποθέσεων, και ιδίως προσφυγές που ασκούνται από ιδιώτες,

εταιρείες και ορισμένους οργανισμούς καθώς και υποθέσεις που σχετίζονται με το δίκαιο περί ανταγωνισμού. Αποτελείται και αυτό από ένα δικαστή για κάθε χώρα της ΕΕ.

5.5.4 Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της ΕΕ

Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζει διενέξεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του προσωπικού της. Αποτελείται από επτά δικαστές και είναι προσαρτημένο στο Πρωτοδικείο.

5.5.5 Τι κάνει το Δικαστήριο;

Το Δικαστήριο εκδίδει αποφάσεις για τις υποθέσεις που φέρονται ενώπιόν του. Οι τέσσερις συνηθέστεροι τύποι υποθέσεων είναι:

1. αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής απόφασης,
2. διαδικασίες επί παραβάσει,
3. προσφυγές ακυρώσεως,
4. προσφυγές επί παραλείψει.

Κάθε τύπος υπόθεσης περιγράφεται λεπτομερέστερα στη συνέχεια.

1. Η διαδικασία έκδοσης προδικαστικής απόφασης

Τα δικαστήρια κάθε χώρας της Ένωσης είναι αρμόδια να εξασφαλίζουν ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία εφαρμόζεται σωστά στη συγκεκριμένη χώρα. Αλλά υπάρχει ο κίνδυνος τα δικαστήρια διαφόρων χωρών να ερμηνεύουν την ευρωπαϊκή νομοθεσία κατά διαφορετικό τρόπο.

Για να αποτραπεί αυτός ο κίνδυνος, προβλέπεται η «η διαδικασία έκδοσης προδικαστικής απόφασης», στο πλαίσιο της οποίας, αν ένα εθνικό δικαστήριο διατηρεί κάποια αμφιβολία σχετικά με την ερμηνεία ή το κύρος κάποιου ευρωπαϊκού νόμου, μπορεί, και ορισμένες φορές οφείλει, να ζητήσει τη συμβουλή του Δικαστηρίου, η οποία δίδεται υπό τη μορφή «προδικαστικής απόφασης».

2. Διαδικασία επί παραβάσει

Τη διαδικασία αυτή κινεί η Επιτροπή, αν έχει λόγους να πιστεύει ότι ένα κράτος-μέλος έχει παραβεί υποχρέωσή του που απορρέει από την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Μπορεί επίσης να κινηθεί από άλλο κράτος-μέλος.

Και στις δύο περιπτώσεις, το Δικαστήριο ερευνά τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς και εκδίδει απόφαση. Το κράτος-μέλος το οποίο διαπιστώνεται ότι έχει όντως παραβεί υποχρέωσή του, οφείλει να παύσει αμέσως την παράβαση. Εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι το κράτος-μέλος δεν έχει συμμορφωθεί με την απόφασή του, μπορεί να υποβάλει πρόστιμο στην εν λόγω χώρα.

3. Προσφυγή ακυρώσεως

Εάν ένα κράτος-μέλος, το Συμβούλιο, η Επιτροπή ή (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) το Κοινοβούλιο κρίνει ότι ένας συγκεκριμένος ευρωπαϊκός νόμος είναι παράνομος, μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο την ακύρωσή του.

Αυτή η «ακυρωτική διαδικασία» μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από ιδιώτες που ζητούν από το Δικαστήριο να ακυρώσει ένα συγκεκριμένο νόμο ο οποίος έχει άμεσες και δυσμενείς ατομικές επιπτώσεις γι' αυτούς.

Αν το δικαστήριο κρίνει ότι ο εν λόγω νόμος δεν θεσπίστηκε σύννομα ή δεν βρίσκει έρεισμα στις Συνθήκες, μπορεί να τον κηρύξει άκυρο.

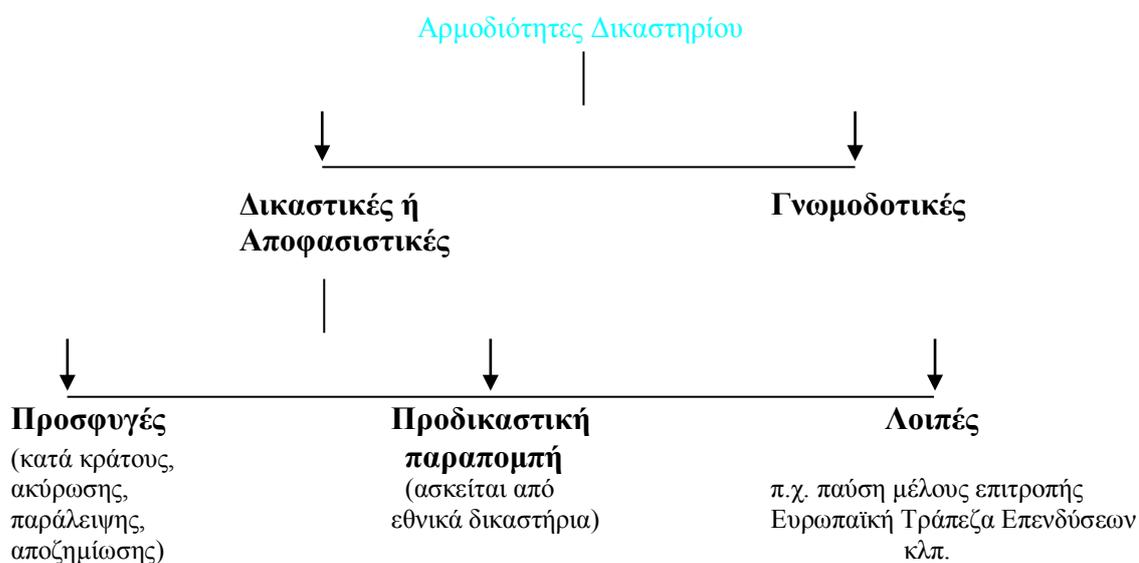
4. Προσφυγή επί παραλείψει

Η Συνθήκη επιτάσσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις σε ορισμένες περιπτώσεις. Αν δεν το πράξουν, τα κράτη-μέλη, τα υπόλοιπα κοινοτικά θεσμικά όργανα και (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) ιδιώτες ή εταιρείες μπορούν να προσφύγουν στο Δικαστήριο ζητώντας την επίσημη διαπίστωση της σχετικής παράληψης.

Το Δικαστήριο εξετάζει, όχι και τόσο συχνά όσο τις 4 προηγούμενες υποθέσεις, προσφυγές αποζημίωσης λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης, που μπορεί να ασκηθούν από ιδιώτες ή κράτη-μέλη και αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ζημίας που προκάλεσε η δράση ενός κοινοτικού οργάνου (άρθρο 178 και 215 Συνθ. Ε.Ε.). Όταν π.χ. η Επιτροπή επιβάλλει κάποιο πρόστιμο που ο ιδιώτης θεωρεί άδικο, τότε μπορεί να απευθυνθεί στο Δικαστήριο ζητώντας αποζημίωση.

Το Δικαστήριο αποφαινεται επίσης στις παρακάτω περιπτώσεις: επί των αιτήσεων του Συμβουλίου ή της Επιτροπής περί παύσης μέλους της Επιτροπής³³, επί διαφορών σχετικών με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (άρθρο 180 Συνθ. ΕΟΚ), επί διαφορών σχετικών με σύμβαση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συνάπτεται από την Κοινότητα ή για λογαριασμό της και περιέχει ρήτρα διαιτησίας (άρθρο 181 Συνθ. ΕΟΚ) επί διαφορών μεταξύ κρατών-μελών που περιέχουν παρόμοια ρήτρα (άρθρο 182 Συνθ. ΕΟΚ).

Εκτός από τις παραπάνω δικαστικές ή αποφασιστικές αρμοδιότητες το Δικαστήριο ασκεί και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες όχι αυτεπάγγελτα αλλά με αίτηση τρίτου. Η σπουδαιότερη άσκηση γνωμοδοτικής αρμοδιότητας από το Δικαστήριο είναι αυτή που προβλέπει το άρθρο 228 Συνθ. ΕΟΚ. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, όταν η Κοινότητα πρόκειται να συνάψει μια συμφωνία μπορεί το Συμβούλιο, η Επιτροπή ή το κράτος-μέλος να ζητήσει γνωμοδότηση του Δικαστηρίου για το αν η σχεδιαζόμενη συμφωνία είναι σύμφωνη με τις Συνθήκες. Σε περίπτωση που η γνωμοδότηση του Δικαστηρίου είναι αρνητική, τότε η συμφωνία μπορεί να ισχύσει μόνο αν κυρωθεί από όλα τα κράτη-μέλη κατά τους συνταγματικούς του κανόνες.

Πηγή: Νίκος Σαρρής, "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση", εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.4 §5.4)

³³Άρθρο 10 παρ. 2 υποδιαρ. 3 εδ. 2 και άρθρο 13, Συνθ. Συγγ.

.5.6 Πώς οργανώνονται οι εργασίες του Δικαστηρίου;

Οι προσφυγές κατατίθενται στη γραμματεία και ορίζεται εισηγητής δικαστής και γενικός εισαγγελέας.

Η διαδικασία που ακολουθεί εκτυλίσσεται σε δύο στάδια: πρώτα εγγραφή και στη συνέχεια προφορική φάση.

Κατά το πρώτο στάδιο, όλοι οι διάδικοι υποβάλλουν έγγραφες προτάσεις και ο εισηγητής δικαστής συντάσσει εισήγηση στην οποία συνοψίζονται οι ισχυρισμοί των διαδίκων και το νομικό υπόβαθρο της υπόθεσης.

Ακολουθεί το δεύτερο στάδιο – η δημόσια συζήτηση, ανάλογα με τη σημασία και την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η εν λόγω συζήτηση μπορεί να λάβει χώρα ενώπιον τμήματος 3, 5 ή 13 δικαστών, ή ενώπιον της ολομέλειας. Κατά τη δημόσια συζήτηση, οι δικηγόροι των διαδίκων εκθέτουν τους ισχυρισμούς τους ενώπιον των δικαστών και του γενικού εισαγγελέα, οι οποίοι μπορούν να τους υποβάλλουν ερωτήσεις. Στη συνέχεια, ο γενικός εισαγγελέας εκθέτει τα συμπεράσματά του και οι δικαστές διασκεπτόνται και εκδίδουν την απόφασή τους.

Από το 2003, οι εισαγγελείς γνωμοδοτούν μόνο για υποθέσεις που το Δικαστήριο κρίνει ότι θέτουν νέα νομικά ζητήματα. Το Δικαστήριο δεν ακολουθεί απαραίτητα τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα.

Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και ανακοινώνονται σε δημόσια συνεδρίαση. Οι γνώμες της μειοψηφίας δεν δηλώνονται. Οι αποφάσεις δημοσιεύονται την ημέρα έκδοσής τους.

Η διαδικασία στο Πρωτοδικείο είναι η ίδια, εκτός από το ότι δεν εκδίδονται προτάσεις γενικού εισαγγελέα.

5.6 Ελεγκτικό Συνέδριο

5.6.1 Σύσταση και αρμοδιότητες

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, που θεσπίστηκε το 1977 με έδρα το Λουξεμβούργο και αναγνωρίστηκε ως θεσμικό όργανο με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, αποτελείται από ένα μέλος από κάθε χώρα της ΕΕ, που διορίζεται για διάστημα έξι ετών με συμφωνία μεταξύ των κρατών-μελών μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου εκλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει στις χώρες τους σε όργανα εξωτερικού ελέγχου ή διαθέτουν ειδικά προσόντα για το λειτούργημα αυτό.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει αν όλα τα έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν εισπραχθεί και όλες οι δαπάνες της έχουν πραγματοποιηθεί με νόμιμο και κανονικό τρόπο και αν η διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ είναι σωστή. Έχει δικαίωμα να ελέγχει τους λογαριασμούς κάθε προσώπου ή οργανισμού ο οποίος διαχειρίζεται κεφάλαια της ΕΕ και, ενδεχομένως, να παραπέμψει ορισμένα θέματα στο Δικαστήριο.

Εκτός από τις παραπάνω ελεγκτικές αρμοδιότητές του, το Συνέδριο διαθέτει και μία συμβουλευτική αρμοδιότητα, καθώς γνωμοδοτεί και διατυπώνει παρατηρήσεις για ζητήματα που αφορούν δημοσιονομικές διατάξεις ύστερα από αίτηση ενός κοινοτικού οργάνου.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο καταρτίζει ετήσια έκθεση μετά το κλείσιμο κάθε οικονομικού έτους. Η έκθεση αυτή διαβιβάζεται στα άλλα όργανα της Κοινότητας και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοδευόμενη από τις απαντήσεις των οργάνων αυτών στις παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Ελεγκτικό Συνέδριο πρέπει να παρέχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δήλωση που να βεβαιώνει την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων. Οι ετήσιες και οι ειδικές εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου θεωρούνται πλέον από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σαν στοιχεία αναφοράς για τον έλεγχο από αυτό το τελευταίο της διαχείρισης του κοινοτικού προϋπολογισμού από την Επιτροπή.

Η ενίσχυση του ρόλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου μαρτυρά τη βούληση των κοινοτικών θεσμών και των κυβερνήσεων των κρατών-μελών να διευρύνουν και να επαυξήσουν τον χρηματοοικονομικό έλεγχο, λόγω της συνεχούς διεύρυνσης του κοινοτικού προϋπολογισμού, που είναι άμεση συνέπεια της ανάπτυξης των διαφόρων κοινών πολιτικών.

5.6.2 Πώς οργανώνονται οι εργασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου;

Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει σχεδόν 800 υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένων των μεταφραστών και διοικητών καθώς και των ελεγκτών. Οι ελεγκτές χωρίζονται σε «ομάδες ελέγχου». Εκπονούν σχέδια εκθέσεων επί των οποίων αποφασίζει το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Οι ελεγκτές συχνά μεταβαίνουν για επιτόπιους ελέγχους στα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της Ένωσης, στα κράτη-μέλη και σε οποιαδήποτε χώρα λαμβάνει βοήθεια από την Ένωση. Πράγματι, παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος του έργου του Ελεγκτικού Συνεδρίου αφορά χρήματα για τα οποία είναι υπεύθυνη η Επιτροπή, στην πράξη το 80% αυτών των εσόδων και δαπανών διαχειρίζονται οι εθνικές αρχές.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν διαθέτει ίδιες νομικές εξουσίες. Εάν οι ελεγκτές ανακαλύψουν κάποια απάτη ή παρατυπίες ενημερώνουν την OLAF – την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης, υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

5.7 Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

5.7.1 Σύσταση, σημασία και σύνθεση

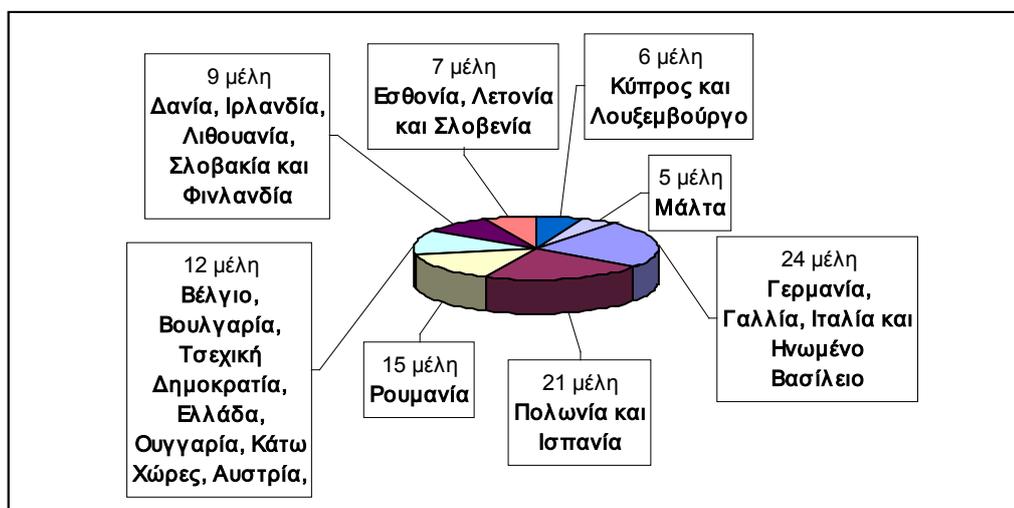
Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) συστήθηκε το 1957 με τη συνθήκη της Ρώμης και είναι συμβουλευτικό όργανο το οποίο εκπροσωπεί τους εργοδότες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τους αγρότες, τους καταναλωτές και τις υπόλοιπες ομάδες συμφερόντων που απαρτίζουν συλλογικά την «οργανωμένη κοινωνία των πολιτών». Παρουσιάζει τις απόψεις του και υπερασπίζεται τα συμφέροντά τους σε συζητήσεις πολιτικής με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Έτσι, η ΕΟΚΕ διαδραματίζει το ρόλο γέφυρας ανάμεσα στην Ένωση και τους πολίτες της, προωθώντας μια περισσότερο αντιπροσωπευτική, περισσότερο συμμετοχική και συνεπώς περισσότερο δημοκρατική κοινωνία στην Ευρώπη.

Η ΕΟΚΕ αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στην Ένωση: η γνώμη της πρέπει να ζητηθεί πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την οικονομική και την κοινωνική πολιτική. Με δική της πρωτοβουλία ή μετά από αίτημα άλλου θεσμικού οργάνου της Ένωσης, μπορεί επίσης να γνωμοδοτήσει για άλλα θέματα.

Η ΕΟΚΕ έχει 344 μέλη. Ο αριθμός των μελών από κάθε χώρα της Ένωσης είναι σε γενικές γραμμές ανάλογος του πληθυσμού της. Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται από το Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση των κρατών-μελών για περίοδο τεσσάρων ετών που μπορεί να ανανεωθεί. Η ολομέλεια της ΕΟΚΕ εκλέγει τον πρόεδρό της και δύο αντιπροέδρους για περίοδο δύο ετών.

Αριθμός μελών ΕΟΚΕ ανά χώρα για την τρέχουσα θητεία 2008-2010

Πηγή: ΕΟΚΕ

Οι συζητήσεις της ολομέλειας της ΕΟΚΕ προετοιμάζονται από έξι υποεπιτροπές γνωστές ως «τμήματα», κάθε ένα από τα οποία ασχολείται με συγκεκριμένους τομείς πολιτικής.

Τα έξι εξειδικευμένα τμήματα είναι:

- Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση.
- Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών.
- Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον.
- Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή.
- Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη.
- Εξωτερικές σχέσεις.

5.7.2 Τι κάνει η ΕΟΚΕ;

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαδραματίζει τρεις κυρίως λόγους:

- ❖ Συμβουλεύει το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, είτε μετά από αίτημά τους είτε κατόπιν ίδιας πρωτοβουλίας.
- ❖ Ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ένωση.
- ❖ Ενισχύει το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών σε χώρες μη μέλη της Ένωσης και συνδράμει στη δημιουργία συμβουλευτικών δομών στις χώρες αυτές.

5.7.3 Ποια είναι τα μέλη της ΕΟΚΕ;

Τα μέλη της ΕΟΚΕ, τα οποία εργάζονται ως επί το πλείστον στις χώρες καταγωγής τους, σχηματίζουν τρεις ομάδες που αντιπροσωπεύουν τους εργοδότες, τους εργαζομένους και τα διάφορα οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα.

Τα μέλη της Ομάδας των Εργοδοτών (Ομάδα Ι) προέρχονται από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της βιομηχανίας, του εμπορίου, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των ομοσπονδιών των μεταφορών κλπ. Η Ομάδα των Εργαζομένων (Ομάδα ΙΙ) αποτελείται από εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η Ομάδα διαφόρων δραστηριοτήτων (Ομάδα ΙΙΙ) περιλαμβάνει εκπροσώπους των γεωργών, βιοτεχνιών, ΜΜΕ, ελεύθερων επαγγελματιών, κοινωνικών και οικολογικών ΜΚΟ, και συλλόγων προστασίας καταναλωτών

5.8 Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών

5.8.1 Σύσταση και σύνθεση

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ αναγνωρίζει επίσημα τον ρόλο των περιφερειών στη διακυβέρνηση της Κοινότητας με τη θεσμοθέτηση της Επιτροπής των Περιφερειών, μιας συμβουλευτικής επιτροπής αποτελούμενης από αντιπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης. Μετά από προτάσεις των κυβερνήσεων των κρατών-μελών το Συμβούλιο διορίζει με ειδική πλειοψηφία για τέσσερα έτη τα 344 μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών καθώς και ισάριθμους αναπληρωτές με την ίδια εθνική κατανομή όπως και τα μέλη της ΕΟΚΕ (βλέπε πιο πάνω).

5.8.2 Ρόλος της Επιτροπής των Περιφερειών

Το Συμβούλιο ή η Επιτροπή ζητούν υποχρεωτικά τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών στα θέματα ιδίως της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων, του περιβάλλοντος, της παιδείας, της επαγγελματικής κατάρτισης, του πολιτισμού, της δημόσιας υγείας, των διευρωπαϊκών δικτύων και των διαρθρωτικών ταμείων. Μπορούν να ζητούν τη γνώμη της σε κάθε περίπτωση που το κρίνουν σκόπιμο, ειδικότερα όταν πρόκειται για διασυνοριακή συνεργασία. Η Επιτροπή των Περιφερειών μπορεί να εκφέρει γνώμη και με δική της πρωτοβουλία όταν θεωρεί ότι διακυβεύονται συγκεκριμένα περιφερειακά συμφέροντα.

5.8.3 Πώς οργανώνονται οι εργασίες της Επιτροπής των Περιφερειών;

Κάθε χρόνο, πραγματοποιούνται πέντε συνέδοι ολομέλειας της Επιτροπής των Περιφερειών, κατά τις οποίες διαμορφώνεται η γενική πολιτική της και εγκρίνονται οι γνωμοδοτήσεις της.

Τα μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών συμμετέχουν σε έξι ειδικευμένες «επιτροπές», αποστολή των οποίων είναι η προετοιμασία των συνόδων της ολομέλειας. Οι «επιτροπές» αυτές είναι οι εξής:

- † Επιτροπή πολιτικής εδαφικής συνοχής (COTER)
- † Επιτροπή οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής (ECOS)
- † Επιτροπή αειφόρου ανάπτυξης (DEVE)
- † Επιτροπή πολιτισμού και παιδείας (EDUC)
- † Επιτροπή συναλλαγματικών υποθέσεων και ευρωπαϊκής διακυβέρνησης (CONST)
- † Επιτροπή εξωτερικών σχέσεων (RELEX).

5.9 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

5.9.1 Σύσταση, σύνθεση και σκοπός

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ιδρύθηκε την 1η Ιουνίου 1998 με έδρα τη Φρανκφούρτη (Γερμανία) και διαδέχθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ), το οποίο διαδραμάτισε κεφαλαιώδη ρόλο στην προετοιμασία για την εισαγωγή του ευρώ, που τελικά έγινε την 1η Ιανουαρίου 1999.

Η ΕΚΤ χρησιμοποιεί το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), το οποίο καλύπτει και τα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, μολονότι μόνο τα 16³⁴, μέχρι σήμερα, έχουν υιοθετήσει ως επίσημη νομισματική μονάδα το ευρώ. Οι κεντρικές τράπεζες των 16 κρατών-μελών μαζί με την ΕΚΤ συνιστούν το λεγόμενο ευρωσύστημα.

Κύριος στόχος του ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ, ώστε να διαφυλαχθεί η αγοραστική δύναμη του ενιαίου νομίσματος. Η στρατηγική για την επίτευξη του στόχου στηρίζεται σε δύο πυλώνες: την παρακολούθηση των εξελίξεων στην αύξηση της προσφοράς χρήματος (M3) και την παρακολούθηση των τιμών του καταναλωτή. Τα ανώτατα αποδεκτά όρια που θέτει η ΕΚΤ για τα δύο παραπάνω μεγέθη είναι 5% για την αύξηση του M3 και 2% για την αύξηση των τιμών του καταναλωτή (πληθωρισμός).

5.9.2 Ποιες είναι οι βασικές λειτουργίες της ΕΚΤ;

Βασικές λειτουργίες της ΕΚΤ είναι η χάραξη και η εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος, η κατοχή και η διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών της ζώνης του ευρώ, η έκδοση τραπεζογραμματίων στη ζώνη του ευρώ και η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών.

Στις αρμοδιότητές της περιλαμβάνονται επίσης η συλλογή των αναγκαίων στατιστικών πληροφοριών, είτε από τις εθνικές αρχές είτε απευθείας από οικονομικούς παράγοντες, η παρακολούθηση των εξελίξεων στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα και η προώθηση της ομαλής ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ του ΕΣΚΤ και των εποπτικών αρχών.

---

³⁴Οι χώρες που έχουν υιοθετήσει μέχρι τώρα το ευρώ είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Φινλανδία, Κύπρος και Μάλτα από 1η Ιανουαρίου 2008 και Σλοβακία από 1η Ιανουαρίου 2009. Για να υιοθετήσει ένα κράτος-μέλος της ΕΕ το ευρώ και να καταστεί πλήρες μέλος της ΟΝΕ πρέπει να ικανοποιήσει τα κριτήρια σύγκλισης που έχει θεσπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, γνωστά και ως "κριτήρια του Μάαστριχτ". Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε: http://www.euro.cy/euro/euro.nsf/dmloglossary_gr/dmloglossary_gr?OpenDocument#2

5.9.3 Πώς οργανώνονται οι εργασίες της ΕΚΤ;

Η ΕΚΤ διαθέτει τρία όργανα: το Διοικητικό Συμβούλιο, την Εκτελεστική Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων και απαρτίζεται από τα έξι μέλη της εκτελεστικής επιτροπής και από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των χωρών της ζώνης του ευρώ. Προεδρεύει ο Πρόεδρος της ΕΚΤ. Βασικό καθήκον του Διοικητικού Συμβουλίου είναι η χάραξη της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, δηλαδή ο καθορισμός των επίσημων επιτοκίων με τα οποία οι εμπορικές τράπεζες μπορούν να αποκτήσουν χρήμα (ρευστότητα) από την κεντρική τράπεζα. Τόσο τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής όσο και οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών είναι ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις τους στη λήψη των αποφάσεων και δεν μπορούν να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από αυτές ή οποιονδήποτε οργανισμό.

Η Εκτελεστική Επιτροπή απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και άλλα τέσσερα μέλη, τα οποία διορίζονται με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των χωρών που αποτελούν τη ζώνη του ευρώ για οκταετή μη ανανεώσιμη θητεία και δεν είναι ανακλητά. Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, όπως αυτή χαράσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, ενώ ταυτοχρόνως παρέχει και τις απαραίτητες για τον σκοπό αυτόν οδηγίες στις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Εκτός αυτού, προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και διαχειρίζεται τα τρέχοντα θέματα της ΕΚΤ.

Το Γενικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των 27 κρατών-μελών της ΕΕ, ανεξάρτητα από τα αν συμμετέχουν ή όχι στο ευρώ. Το Γενικό Συμβούλιο συμβάλλει τόσο στις συμβουλευτικές και συντονιστικές λειτουργίες της ΕΚΤ όσο και στις προετοιμασίες για την μελλοντική διεύρυνση της ζώνης του ευρώ.

5.9.4 Ποιοι είναι οι μέτοχοι της ΕΚΤ;

Μέτοχοι της ΕΚΤ είναι αποκλειστικά οι εθνικές κεντρικές τράπεζες που συνεισέφεραν κεφάλαια ανάλογα με τον πληθυσμό και το ΑΕΠ της χώρας προέλευσης. Παράλληλα οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μεταβίβασαν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα ύψους έως το ισοδύναμο των 50 δισεκατομμυρίων ευρώ ανάλογα με τη συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιο. Η ΕΚΤ διαχειρίζεται τα κεφάλαια αυτά σύμφωνα με το καταστατικό της και αποδίδει τα κέρδη στους μετόχους.

Η Ευρωπαϊκή πολιτική διαδικασία

ΣΥΝΘΕΣΗ

ΘΕΣΜΟΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Εκλεγμένοι ηγέτες των κρατών-μελών

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Αποφασίζει για μακροπρόθεσμες πολιτικές και στρατηγικές. Εκπροσωπεί τα συμφέροντα των κρατών-μελών

Διορίζονται από τα κράτη-μέλη με την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

"Κολέγιο" των 27 μελών
**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**
36 ΓΔ & υπηρεσίες

Αναπτύσσει προτάσεις για νέους κανόνες και πολιτικές. Αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προσωπικό, το οποίο προσλαμβάνεται κατά κύριο λόγο με διαγωνισμούς

Διπλωματικοί εκπρόσωποι των κρατών-μελών

COREPER

Αναλαμβάνει τις προπαρασκευαστικές εργασίες (και πολλές φορές τις αποφάσεις) για λογαριασμό του Συμβουλίου των Υπουργών

Διορισμένοι υπουργοί των κυβερνήσεων των κρατών-μελών

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΥΠΟΥΡΓΩΝ**
9 συνθέσεις συμβουλίου με 27 μέλη η κάθε μία

Λαμβάνει τις τελικές αποφάσεις έναντι των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Εκπροσωπεί τα συμφέροντα των κρατών-μελών

Άμεσα εκλεγμένοι από τους πολίτες των κρατών-μελών

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**
785 μέλη
πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συνεργάζεται με το Συμβούλιο. με δικαίωμα τροποποίησης των προτάσεων που υποβάλλονται. Εκπροσωπεί τα συμφέροντα των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών

**ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ**
27 μέλη

Εφαρμογή και υλοποίηση των κοινοτικών κανόνων & πολιτικών

Διασφαλίζει την εναρμόνιση των εθνικών και κοινοτικών κανόνων με τις συνθήκες της ΕΕ. Εκπροσωπεί τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: John McCormick, "Understanding the European Union-A Concise Introduction", εκδόσεις palgrave

6.1 Χρονικό της συνθήκης και στόχοι

Η συνθήκη της Λισαβόνας υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 από τη σύνοδο κορυφής στην ομώνυμη πρωτεύουσα της Πορτογαλίας. Είχε προηγηθεί η περίοδος προβληματισμού για το μέλλον της Ευρώπης μετά την απόρριψη της συνταγματικής συνθήκης³⁵ από τη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες. Τα αρνητικά δημοψηφίσματα που διεξήχθησαν σ' αυτές τις χώρες το 2005 είχαν ως αποτέλεσμα τη διακοπή της διαδικασίας επικύρωσής της.

Οι κύριοι στόχοι της συνθήκης της Λισαβόνας, που καλείται μεταρρυθμιστική συνθήκη, είναι να καταστήσει την ΕΕ πιο δημοκρατική, να εκπληρώσει τις προσδοκίες των Ευρωπαίων πολιτών σχετικά με την υποχρέωση λογοδοσίας, την ευθύτητα, τη διαφάνεια και τη συμμετοχή, καθώς και αντιμετωπίσει τις παγκόσμιες σημερινές προκλήσεις όπως την κλιματική αλλαγή, την ασφάλεια και την αειφόρο ανάπτυξη.

Μέχρι και σήμερα, η μεταρρυθμιστική συνθήκη έχει επικυρωθεί από τα 26 κράτη-μέλη δια της κοινοβουλευτικής οδού. Για να τεθεί σε ισχύ πρέπει να επικυρωθεί και από την Ιρλανδία, η οποία την έχει ήδη απορρίψει³⁶ με δημοψήφισμα που διεξήχθη στις 12 Ιουνίου 2008. Ωστόσο, αναμένεται ο Ιρλανδικός λαός να κληθεί εκ νέου να αποφασίσει για την τύχη της μεταρρυθμιστικής συνθήκης.

6.2 Αξίες της Συνθήκης

Η Ένωση διέπεται από τρεις δημοκρατικές: δημοκρατική ισότητα, αντιπροσωπευτική δημοκρατία και συμμετοχική δημοκρατία.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας επιβεβαιώνει τις ακόλουθες αρχές:

- Δημοκρατική ισότητα: τα ευρωπαϊκά όργανα πρέπει να δίνουν την ίδια προσοχή σε όλους τους πολίτες.
- Αντιπροσωπευτική δημοκρατία: ενισχύεται ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αυξάνεται η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων.

---

³⁵Η "Συνθήκη για το Σύνταγμα της Ευρώπης" εγκρίθηκε από τους αρχηγούς των κρατών και κυβερνήσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών της 17ης και 18ης Ιουνίου 2004 υπό την προεδρία της Ιταλίας και υπογράφηκε στη Ρώμη στις 29 Οκτωβρίου 2004, αλλά δεν επικυρώθηκε.

³⁶Δημοσιεύματα στον ιρλανδικό τύπο ανέφεραν ότι η εκστρατεία του «Όχι» χρηματοδοτήθηκε από το αμερικάνικο Πεντάγωνο και τη CIA, ώστε η Ευρώπη να μην καταστεί υπέρ το δέον ισχυρή. Το θέμα έφτασε μέχρι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο ανέλαβε τη διερεύνησή του. Βλέπε σχετικά την ιστοθέση <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=940580&lngDtrID=245>

- Συμμετοχική δημοκρατία: δημιουργούνται νέες μορφές διαδραστικής επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών και των οργάνων, όπως η πρωτοβουλία των πολιτών.

6.3 Δομή και Χαρακτηριστικά της νέας Συνθήκης

Η συνταγματική προσέγγιση που είχε ακολουθηθεί το 2004 και η οποία συνίστατο στην κατάργηση των Συνθηκών και στην αντικατάστασή τους από το Σύνταγμα εγκαταλείφθηκε. Αντί αυτού ακολουθήθηκε η κλασσική μέθοδος τροποποίησης των υφιστάμενων Συνθηκών στις οποίες εντάσσονται όλες οι ουσιαστικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνονταν και στο Σύνταγμα με ελάχιστες τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποκτά πλέον νομική προσωπικότητα και ο όρος Ένωση αντικαθιστά τον όρο Κοινότητα. Το άρθρο 1 της Συνθήκης της ΕΕ προβλέπει ότι η Ένωση αντικαθιστά και διαδέχεται την Κοινότητα και ότι βασίζεται στις δύο Συνθήκες (Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) οι οποίες έχουν το ίδιο νομικό κύρος. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι τροποποιήσεις των υφιστάμενων Συνθηκών.

Η πρώτη κατηγορία διατάξεων περιλαμβάνεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (η οποία διατηρεί τη σημερινή της ονομασία) και αφορά τις θεμελιώδεις διατάξεις (όπως αξίες και σκοπούς της Ένωσης, θεσμικές διατάξεις) καθώς και τις διατάξεις για την ΚΕΠΠΑ.

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αποτελεί μετονομασία της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας) περιλαμβάνει διατάξεις και λεπτομέρειες εφαρμογής για τη λειτουργία της Ένωσης όπως και για τις πολιτικές της Ένωσης.

6.4 Το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης και οι διαδικασίες λειτουργίας της

Οι θεσμικές αλλαγές που ενσωματώνονται και στις δύο Συνθήκες επιφέρουν σημαντικές καινοτομίες στο τρόπο λειτουργίας της ΕΕ. Οι βασικότερες από αυτές, που σχετίζονται με τα θεσμικά όργανα και τον τρόπο λειτουργίας τους καθώς και με τον τρόπο λήψης των αποφάσεων, μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως:

6.4.1 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθιερώνεται ως θεσμικό όργανο της Ένωσης, από πολιτικό όργανο που είχε αναγνωριστεί από την Συνθήκη του Μάαστριχτ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προεδρεύεται πλέον από μόνιμο Πρόεδρο που εκλέγεται από το ίδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία για θητεία δύομισι ετών, η οποία είναι μία φορά ανανεώσιμη και ο οποίος εκπροσωπεί την Ένωση διεθνώς σε επίπεδο αρχηγών κρατών σε θέματα ΚΕΠΠΑ

Επίσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει με ειδική πλειοψηφία τον Ύπατο Εκπρόσωπο για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Ο Ύπατος εκπρόσωπος θα είναι ταυτόχρονα και Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, ενώ θα προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Σχέσεων.

6.4.2 Συμβούλιο

Η ομοφωνία στο Συμβούλιο ισχύει κατά κανόνα μόνο στην ΚΕΠΠΑ, μετά την κατάργηση του τρίτου πυλώνα και τη μεταφορά των θεμάτων του στον πρώτο πυλώνα. Ισχύει επίσης και σε μια σειρά από άλλους τομείς οι οποίοι θεωρούνται ότι άπτονται συνταγματικών θεμάτων (π.χ. προσχώρηση νέων κρατών στην ΕΕ, αναθεώρηση συνθηκών, γλωσσικό καθεστώς) ή είναι ευαίσθητοι (π.χ. φορολογία, κοινωνική ασφάλιση).

Το σύστημα ψηφοφορίας που καθιερώνεται στο Συμβούλιο Υπουργών είναι το σύστημα "ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία". Το σύστημα αυτό βασίζεται στην αρχή της διττής πλειοψηφίας. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο Συμβούλιο Υπουργών θα απαιτούν τη στήριξη του 55% των κρατών-μελών (δηλ. αυτή τη στιγμή 15 κρατών επί συνόλου 27. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στο 65% τουλάχιστον του πληθυσμού της ΕΕ. Για να μη μπορεί ένας πολύ μικρός αριθμός πολυπληθέστερων κρατών-μελών να παρεμποδίζει τη λήψη των αποφάσεων, η λεγόμενη "μειοψηφία αρνησικυρίας" (μειοψηφία του βέτο) θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον 4 κράτη-μέλη, διαφορετικά θα θεωρείται ότι επιτυγχάνεται ειδική πλειοψηφία ακόμα και αν δεν ικανοποιείται το κριτήριο του πληθυσμού. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να αρχίσει να ισχύει το νέο σύστημα από το έτος 2014. Κατά τα τρία πρώτα χρόνια, δηλαδή μέχρι το 2017, ένα κράτος-μέλος θα μπορεί να ζητά την έγκριση μιας πράξης με το σύστημα ειδικής πλειοψηφίας που προβλέπουν οι διατάξεις της Συνθήκης της Νίκαιας.

6.4.3 Επιτροπή

Από το 2014 ο αριθμός των Επιτρόπων μειώνεται με σκοπό την ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία της Επιτροπής. Δεν θα υπάρχει πλέον ένας Επίτροπος από κάθε κράτος-μέλος αλλά από τα δύο τρίτα των κρατών-μελών (στην Ένωση των 27 μελών αντιστοιχούν 18 Επίτροποι). Οι Επίτροποι θα επιλέγονται με βάση ένα σύστημα ισότιμης εναλλαγής για μια πενταετή θητεία. Έτσι, θα υπάρχει ένας Επίτροπος από κάθε κράτος-μέλος σε δύο από τρεις διαδοχικές Επιτροπές.

Μια άλλη σημαντική καινοτομία είναι ότι η συνθήκη της Λισαβόνας συνδέει άμεσα την επιλογή υποψηφίου για τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής με τα αποτελέσματα των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το ρόλο του Προέδρου της Επιτροπής να ενισχύεται, αφού ο ίδιος θα μπορεί να εξαναγκάζει σε παραίτηση μέλος του Σώματος των Επιτρόπων.

Τέλος, η Επιτροπή αποκτά δικαιοδοσία να ασκεί προσφυγή λόγω παράβασης ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και για τα θέματα του τωρινού τρίτου πυλώνα διαδραματίζοντας έτσι πλήρως το ρόλο της ως θεματοφύλακα των Συνθηκών.

6.4.4 Κοινοβούλιο

Ο αριθμός των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μειώνεται σε 751 μέλη (750 μέλη συν τον Πρόεδρό του) με αναλογική αριθμητική εκπροσώπηση των κρατών-μελών με ελάχιστο όριο τους 6 και ανώτατο τους 96.

Η Μεταρρυθμιστική Συνθήκη ενισχύει τις εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τη νομοθεσία, τον προϋπολογισμό και τις διεθνείς συμφωνίες. Στον νομοθετικό τομέα, η διαδικασία της συναπόφασης (που μετονομάζεται σε «συνήθης νομοθετική διαδικασία») επεκτείνεται σε πολλούς τομείς στους οποίους μέχρι σήμερα δεν συμμετείχε ή είχε απλά συμβουλευτικό ρόλο και συγκεκριμένα στους τομείς του καταργηθέντος τρίτου πυλώνα και σε ορισμένες διατάξεις που αφορούν την κοινή εμπορική πολιτική και την κοινή γεωργική πολιτική. Στον δημοσιονομικό τομέα, η κατάργηση των δαπανών σε υποχρεωτικές και μη υποχρεωτικές αποκαθιστά την ισορροπία μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ρόλο τους στη διαδικασία έγκρισης του προϋπολογισμού της Ένωσης. Τέλος, η Συνθήκη της Λισαβόνας προβλέπει ότι θα απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για όλες τις διεθνείς συμφωνίες σε τομείς που εμπίπτουν στη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

6.4.5 Δικαστήριο

Η συνθήκη της Λισαβόνας διευρύνει το πεδίο παρεμβάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως στον τομέα της συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις καθώς και της αστυνομικής συνεργασίας, και συγχρόνως εισάγει ορισμένες διαδικαστικές τροποποιήσεις.

6.4.6 Άλλες καινοτομίες της Συνθήκης

6.4.6.1 Εθνικά Κοινοβούλια

Για πρώτη φορά τα εθνικά κοινοβούλια αναγνωρίζονται πλήρως ως αναπόσπαστο τμήμα του δημοκρατικού ιστού της Ένωσης. Τα εθνικά κοινοβούλια θα λειτουργούν ως "θεματοφύλακες" της αρχής της επικουρικότητας.

6.4.6.2 Η έννοια της Πρωτοβουλίας

Η Μεταρρυθμιστική Συνθήκη εισάγει την έννοια της Πρωτοβουλίας των Ευρωπαίων Πολιτών. Η νέα διάταξη περί συμμετοχικής δημοκρατίας προβλέπει ότι, με πρωτοβουλία τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου πολιτών της Ένωσης από ένα σημαντικό αριθμό κρατών-μελών, μπορεί να κληθεί η Επιτροπή να υποβάλει κατάλληλες προτάσεις για θέματα στα οποία οι πολίτες αυτοί θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας.

6.4.6.3 Διαχωρισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ Ένωσης και κρατών-μελών

Η Συνθήκη της Λισαβόνας καθορίζει ποιος είναι αρμόδιος να ενεργεί για κάποιο τομέα δραστηριότητας: η Ένωση ή οι χώρες μέλη. Συγκεκριμένα, απαντά στο ερώτημα πολλών πολιτών "ποιος κάνει τι στην Ένωση;" Η Συνθήκη καθιερώνει μια γενική ταξινόμηση των αρμοδιοτήτων σε τρεις κατηγορίες:

1. αποκλειστικές αρμοδιότητες της Ένωσης, με αυτήν να νομοθετεί στους τομείς της τελωνειακής ένωσης, της κοινής εμπορικής πολιτικής και της πολιτικής ανταγωνισμού,
2. ενέργειες υποστήριξης, συντονισμού ή συμπληρωματικής δράσης, με την Ένωση να στηρίζει τις δράσεις των χωρών μέσω χρηματοδοτικών παρεμβάσεων, στους τομείς του πολιτισμού, της εκπαίδευσης και της βιομηχανίας, και
3. συντρέχουσες αρμοδιότητες, οι οποίες καλύπτουν τους υπόλοιπους τομείς, όπως το περιβάλλον, τις μεταφορές και την προστασία των καταναλωτών, με την Ένωση και

τα κράτη-μέλη να ασκούν από κοινού νομοθετική εξουσία, υπό την προϋπόθεση της αρχής της επικουρικότητας.

6.4.6.4 Η ενισχυμένη συνεργασία

Η νέα Συνθήκη καθιερώνει διαδικασία ενισχυμένης συνεργασίας, σε τομείς μη αποκλειστικής αρμοδιότητας της ΕΕ. Ο ελάχιστος αριθμός των κρατών-μελών που απαιτείται για την υιοθέτηση μέτρων με τη διαδικασία της ενισχυμένης συνεργασίας είναι 9 κράτη-μέλη, ανεξαρτήτως μελλοντικής αύξησης των κρατών-μελών. Η ενισχυμένη συνεργασία μπορεί να υιοθετηθεί μόνο ως έσχατη λύση και δεδομένου ότι υπηρετεί τους στόχους της Ένωσης, προστατεύει τα συμφέροντά της και ενισχύει τη διαδικασία ολοκλήρωσης. Οι ήδη θεσπισθείσες συνεργασίες θα είναι ανοιχτές σε κράτη-μέλη που θα θέλουν να προστεθούν, ανά πάσα στιγμή.

6.4.6.5 Ρήτρες εθελούσιας εξόδου και αλληλεγγύης

Η Συνθήκη της Λισαβόνας εισάγει για πρώτη φορά τη ρήτρα εθελούσιας αποχώρησης, αναγνωρίζοντας έτσι στα κράτη-μέλη το δικαίωμα αποχώρησης από την Ένωση καθώς και τη ρήτρα αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών σε περιπτώσεις τρομοκρατικών επιθέσεων και φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών.

6.4.6.6 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Τέλος, η νέα Συνθήκη περιέχει παραπομπή³⁷ στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων προσδίδοντάς του νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα. Τα έξι κεφάλαια του Χάρτη καλύπτουν τα εξής θέματα: δικαιώματα που έχουν σχέση με την αξιοπρέπεια του ατόμου, ελευθερίες, ισότητα, αλληλεγγύη, δικαιώματα που αφορούν το καθεστώς ιθαγένειας, και δικαιοσύνη.

Όλα τα όργανα της Ένωσης οφείλουν να σέβονται τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στο Χάρτη. Την ίδια υποχρέωση έχουν και τα κράτη-μέλη όταν εφαρμόζουν την κοινοτική νομοθεσία. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Χάρτη.

---

³⁷Η λύση της παραπομπής ήταν συμβιβαστική λύση που προέκυψε από τις συζητήσεις εμπειρογνομόνων, δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποδεχόταν τη συμπερίληψη του Χάρτη σαν πρωτόκολλο ή παράρτημα της Συνθήκης.

Οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, (4-7 Ιουνίου 2009), με το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής, ανέδειξαν το θέμα της αποτελεσματικότητας και δημοκρατικής νομιμοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βεβαίως οι πολίτες των χωρών της Ε.Ε. αξιολογούν μέσω των «ευρωεκλογών» και τις εθνικές κυβερνήσεις τους και συνολικά τις επιδόσεις των πολιτικών συστημάτων και σε μια εποχή οικονομικής ύφεσης και αβεβαιότητας, αυτές οι εκλογές αποτελούσαν μια καλή αφορμή για να εκφράσει το εκλογικό σώμα την δυσαρέσκειά του απέναντι στα κέντρα εξουσίας (εθνικά και υπερεθνικά).

Είναι όμως γεγονός πως η θεσμική ανεπάρκεια της Ευρώπης των 27, δείχνει πιο έντονα το οριακό σημείο στο οποίο έχει φθάσει το «Κοινοτικό» σύστημα διακυβέρνησης και ο μηχανισμός λήψης αποφάσεων και επιβεβαιώνει πως η συνταγή της επιτυχίας για την Ε.Ε. βρίσκεται στον συνδυασμό της «διεύρυνσης» με την «εμβάθυνση». Αυτό αποδεικνύεται ιστορικά καθώς κάθε διεύρυνση της Ένωσης με νέα κράτη-μέλη συνοδεύονταν και με σημαντικές μεταρρυθμίσεις που καθιστούσαν το μοντέλο διακυβέρνησης πιο ευέλικτο, ενώ παράλληλα διεύρυναν τις κοινές-ολοκληρωμένες πολιτικές, απαιτούσαν περαιτέρω συντονισμό και συνοχή, με θετικό αντίκτυπο στους πολίτες των κρατών-μελών.

Αυτή η συνταγή δεν λειτούργησε την τελευταία δεκαετία καθώς η σημαντικότερη, μεγαλύτερη και πιο δύσκολη από άποψη ομοιογένειας διεύρυνση από τους 15 στους 27, δεν συνοδεύτηκε από την απαιτούμενη εμβάθυνση, με αποτέλεσμα την σημερινή αμφισβήτηση που ενισχύθηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση.

Η επιτυχία της Ε.Ε. στηρίζεται στο δίπτυχο πως η περιφερειακή συνεργασία μπορεί να παράγει ωφέλειες τόσο σε διακυβερνητικό επίπεδο, δηλαδή στην ικανοποίηση των εθνικών κυβερνήσεων ότι επιτυγχάνουν στρατηγικούς & τακτικούς στόχους, όσο και στον θετικό αντίκτυπο που αποκομίζουν οι ευρωπαϊκοί λαοί στην πλειοψηφία τους, πως λόγω της δράσης των ευρωπαϊκών θεσμών ευημερούν περαιτέρω. Εάν αυτές οι δύο συνθήκες δεν ικανοποιούνται και επομένως η Ε.Ε. χάνει εθνικά και υπερεθνικά ερείσματα, τότε είναι φυσικό το ρεύμα των «ευρωσκεπτικιστών» να αυξάνει την επιρροή του, όπως συμβαίνει σήμερα.

Για το λόγο αυτό η κρίση που αντιμετωπίζει η Ε.Ε. είναι πολυδιάστατη, καθώς καλείται να απαντήσει σε θεσμικές-νομικές αδυναμίες, σε λειτουργικά αδιέξοδα που προκαλούνται από δύσκαμπτες και πολύπλοκες διαδικασίες, σε πολιτικές προκλήσεις σχετικά με την αλλαγή ή εμπλουτισμό των πεδίων άσκησης πολιτικής (όπως π.χ. η νέα ΚΓΠ), την διεύρυνση ή μη των αντικειμένων που πραγματεύεται άμεσα ή έμμεσα και που σχετίζονται με την ολοκλήρωση,

τα γεωγραφικά της όρια, αλλά και τις εξωτερικές προκλήσεις τόσο σε παραδοσιακούς τομείς όπως η οικονομία και το εμπόριο αλλά και στα θέματα της διεθνούς ασφάλειας, της εξωτερικής πολιτικής και της συνεργασίας με γεωγραφικές περιφέρειες (Μέση Ανατολή, Αφρικανική Ήπειρος, Ασία, Λατινική Αμερική κλπ) ή μεγάλα κράτη (Η.Π.Α., Ρωσία, Κίνα, Ινδία, κ.α). Με λίγα λόγια η Ε.Ε., καλείται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που έχουν προκύψει και αφορούν εσωτερικές και εξωτερικές πτυχές της, με τρόπο συνεκτικό, αποτελεσματικό και αξιόπιστο. Η επίλυσή τους κρίνεται αναγκαία καθώς διαταράσσεται η συνοχή στους κόλπους της ΕΕ και απομακρύνεται από τους ιδρυτικούς της στόχους. Στη συνέχεια παρουσιάζεται μια συλλογή ορισμένων από τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει η Ένωση και απαιτούν αξιόπιστες και αποτελεσματικές πολιτικές:

7.1 Οικονομικά και νομισματικά θέματα

Η κρίση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η οποία οδήγησε το τραπεζικό σύστημα στα πρόθυρα της κατάρρευσης το φθινόπωρο του 2008, έχει τώρα αντίκτυπο στην υπόλοιπη οικονομία, καθώς ο περιορισμός των πιστώσεων επηρεάζει τις δαπάνες των νοικοκυριών και τις βιομηχανικές επενδύσεις. Η βελτίωση του ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου στον χρηματοπιστωτικό τομέα θα είναι μείζον ζήτημα μπροστά στον κίνδυνο της ύφεσης και η επιβολή του ως παγκόσμιο πρότυπο, μια αναγκαία συνθήκη για την αποφυγή παρόμοιων «καταστροφών» στο μέλλον. Επί τάπητος μπαίνει και το ζήτημα των αρχών του Συμφώνου Σταθερότητας, σε μια εποχή ύφεσης που η ανάγκη για δημόσιες δαπάνες προς την κατεύθυνση στήριξης της αγοράς, αποτελούν βασική προτεραιότητα.

7.2 Απασχόληση και κοινωνική προστασία στην Ευρώπη

Η καταπολέμηση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης και του αντίκτυπου των δημογραφικών μεταβολών και η προστασία του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου είναι προκλήσεις στις οποίες οφείλει να ανταπεξέλθει η ΕΕ, εάν θέλει να επιβεβαιώσει το θετικό της ρόλο και να κερδίσει τη νομιμοποίηση της πλειοψηφίας των ευρωπαϊκών λαών. «Η Ευρώπη θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί ενωμένα, δυναμικά, με ταχύτητα και με αποφασιστικότητα για να αποφευχθεί μια σπείρα ύφεσης και να υποστηριχθούν οι οικονομικές δραστηριότητες και η απασχόληση»³⁸.

---

³⁸Απόσπασμα από τα συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών που διεξήχθη στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 2008 (17271/1/08 REV 1)

7.3 Περιβάλλον

Οι μείζονες προκλήσεις για το περιβάλλον είναι η αλλαγή του κλίματος, η υποβάθμιση της βιοποικιλότητας, οι απειλές που αντιμετωπίζει η υγεία μας από τη ρύπανση, ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούμε τους φυσικούς πόρους και η παραγωγή υπερβολικών ποσοτήτων αποβλήτων. Η ΕΕ οφείλει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις αυτές, για να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη υπέρ της οποίας έχει ταχθεί, δηλαδή της ανάπτυξης που θα επιτρέψει στις μελλοντικές γενεές να απολαύσουν καλύτερη ποιότητα ζωής όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και παντού ανά την υφήλιο.

Αναφορικά με την υφήλιο, η αλλαγή του κλίματος είναι μια κρίσιμη πρόκληση για την ανθρωπότητα. Η ΕΕ πρέπει να διεξάγει συνομιλίες όσον αφορά το καθεστώς στον τομέα του κλίματος μετά την εκπνοή του πρωτοκόλλου του Κιότο, επί του οποίου αναμένεται συμφωνία στην Κοπεγχάγη έως τα τέλη του 2009.

7.4 Γεωργία

Οι βουλευτές που θα εκλεγούν τον Ιούνιο του 2009 θα συμμετάσχουν στην προετοιμασία της επόμενης μεγάλης μεταρρύθμισης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ), η οποία έχει προγραμματιστεί για το 2013. Τα αποτελέσματα της μεταρρύθμισης αυτής θα εξαρτηθούν εν μέρει από την αναμενόμενη δημοσιονομική μάχη μεταξύ των κρατών-μελών για την περίοδο μετά το 2013 και από άλλους παράγοντες, όπως η εξέλιξη της αλλαγής του κλίματος. Η συνθήκη της Λισαβόνας, εφόσον κυρωθεί, θα προσφέρει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αρμοδιότητα συναπόφασης με τους υπουργούς Γεωργίας στο συγκεκριμένο πεδίο.

7.5 Μετανάστευση

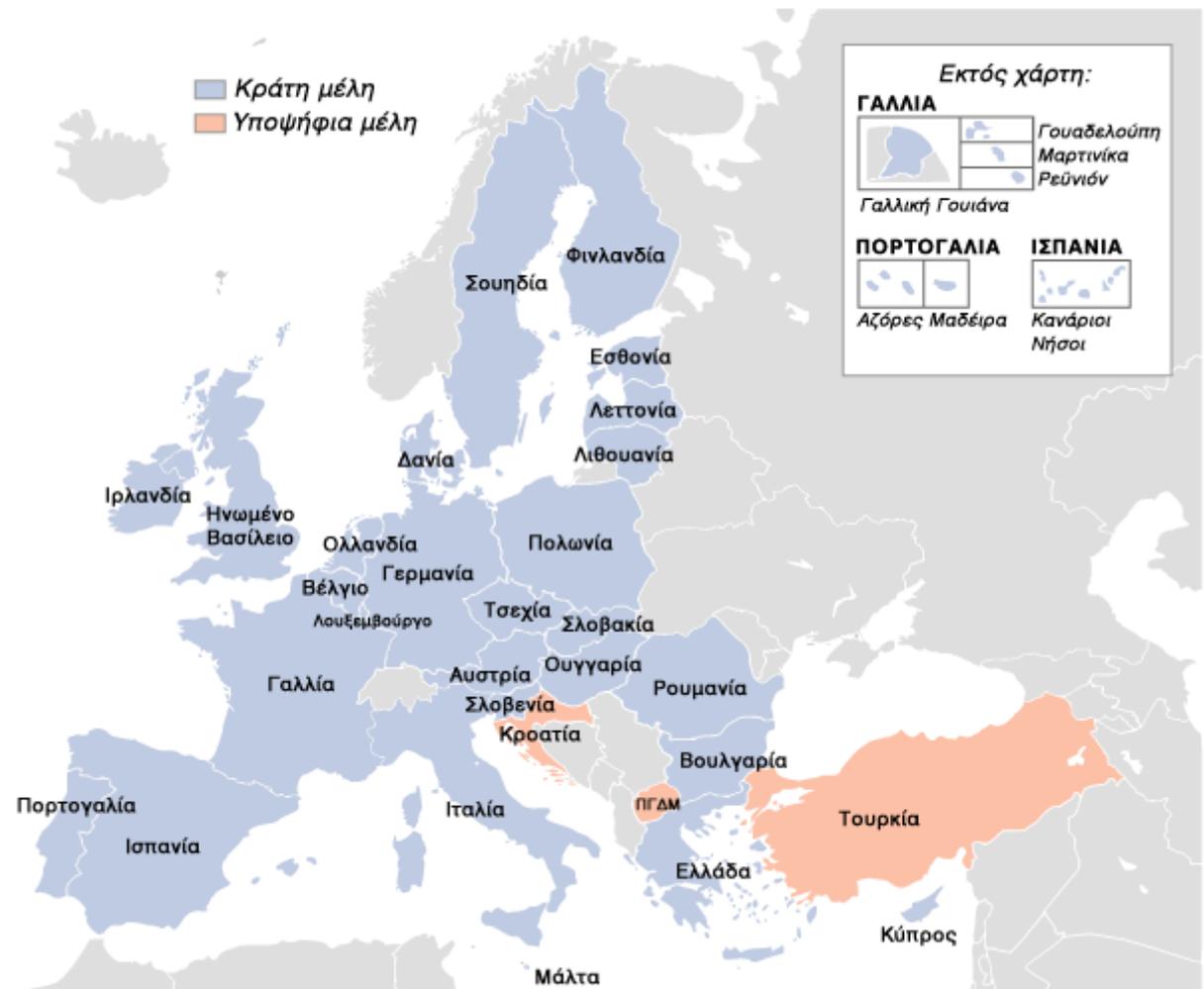
Η άφιξη, συχνά υπό τραγικές συνθήκες, πολυάριθμων μεταναστών κάθε έτος στην ΕΕ υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να συνεργαστούν για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων. Τα κύματα των οικονομικών μεταναστών και των προσφύγων έχουν δημιουργήσει ένα τεράστιο ανθρωπιστικό αλλά και κοινωνικό πρόβλημα, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα που βρίσκονται στην «πρώτη γραμμή» αυτού του φαινομένου και δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν μεμονωμένα τις αρνητικές του συνέπειες. Στον εν λόγω τομέα, κάθε πολιτική που εφαρμόζεται από ένα κράτος-μέλος έχει αντίκτυπο στις γειτονικές χώρες, ιδίως στη νότια Ευρώπη. Ο σχεδιασμός μιας ισορροπημένης και ενιαίας πολιτικής για τη μετανάστευση, την από κοινού φύλαξη των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., την πολιτική Ασύλου και τις

συμφωνίες επαναπροώθησης με τα κράτη εξαγωγής μεταναστών χρήζουν άμεσης προσοχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την αποφυγή εκρηκτικών καταστάσεων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.

7.6 Διεύρυνση

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία, οι οποίες προσχώρησαν στην ΕΕ το 2007, δεν θα είναι οι τελευταίες χώρες που εντάσσονται στην Ένωση. Η Κροατία, η Τουρκία και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM) είναι επίσημες υποψήφιες χώρες. Άλλες χώρες, όπως η Σερβία, το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο, έχουν επίσης «ενταξιακή προοπτική». Οι συζητήσεις για το κατά πόσον είναι έτοιμες να ενταχθούν, καθώς και για τις πιθανές ημερομηνίες ένταξης, θα βρεθούν στις συζητήσεις των εμπλεκόμενων θεσμικών οργάνων (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Επιτροπή, Κοινοβούλιο, Συμβούλιο) τα προσεχή έτη.

Η ΕΕ και τα υποψήφια κράτη-μέλη

7.7 Τρομοκρατία/Ασφάλεια

Στη διάρκεια των ετών που ακολούθησαν τις επιθέσεις στη Νέα Υόρκη, τη Μαδρίτη και το Λονδίνο, τα κράτη-μέλη ενίσχυσαν τη συνεργασία τους στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων χάρη σε πλατφόρμες συνεργασίας όπως οι Europol και Eurojust. Νέα μέτρα θα πρέπει να μελετηθούν για την πρόληψη τρομοκρατικών ενεργειών, την αντιμετώπιση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος, το ξέπλυμα «μαύρου χρήματος», την παράνομη διακίνηση συμβατικών και μη συμβατικών όπλων και επικίνδυνων υλικών, με την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δημόσιας ασφάλειας και προστασίας του κοινωνικού συνόλου, αφενός, και εγγύησης του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, του δικαιώματος ελεύθερης έκφρασης και των άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφετέρου.

7.8 Εξωτερικές υποθέσεις

Ένας τομέας στον οποίο η Ε.Ε. έχει δυστυχώς πολλές αρνητικές επιδόσεις, όπως στην περίπτωση της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας, την κρίση στο Κοσσυφοπέδιο, την 2η κρίση στο Ιράκ, με αποτέλεσμα η ανάπτυξη μιας συνεπής και ολοκληρωμένης κοινής εξωτερικής πολιτικής, να παραμένει ζητούμενο, καθώς οι εσωτερικές διενέξεις μεταξύ των κρατών, υποδηλώνουν τις διαφορετικές προτεραιότητες και στρατηγικές.

Οι προκλήσεις στον τομέα των εξωτερικών υποθέσεων περιλαμβάνουν την στρατηγική σχέση με τις ΗΠΑ και τον ρόλο του ΝΑΤΟ, την αντικατάσταση της λήξασας συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με τη Ρωσία, με σκοπό να αποτραπεί η διακοπή προμήθειας φυσικού αερίου από τη Ρωσία μέσω της Ουκρανίας (ενεργειακό ζήτημα), να καταργηθούν οι μη δασμολογικοί φραγμοί στο εμπόριο με την Κίνα, να αναζητηθεί λύση στη σύγκρουση Ισραήλ-Παλαιστίνιων και να συναφθούν συμφωνίες σύνδεσης με τη Λατινική Αμερική. Επίσης τα ζητήματα ασφαλείας που ανακύπτουν σε Αφγανιστάν και Πακιστάν, στην αντιμετώπιση της διεθνούς τρομοκρατίας, οι σχέσεις με το Ιράν και το μεταπολεμικό Ιράκ, οι ανθρωπιστικές κρίσεις που ξεσπούν στην Κεντρική Αφρική και σε άλλες υπανάπτυκτες περιοχές. Τέλος αναζητείται ρόλος απέναντι σε ζητήματα της ευρωπαϊκής «γειτονιάς», όπως το Κοσσυφοπέδιο και το καθεστώς του, το μέλλον της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης, τις διενέξεις σε Μολδαβία και Ουκρανία και στην ευρύτερη περιοχή του Καυκάσου, καθώς επίσης και στο ιδιαίτερο για τα ελληνικά συμφέροντα ζήτημα του Κυπριακού.

7.9 Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Εάν και όταν κυρωθεί από τα κράτη-μέλη της ΕΕ, η συνθήκη της Λισαβόνας θα προσφέρει το νομικό πλαίσιο και τα λειτουργικά μέσα που είναι απαραίτητα για την αντιμετώπιση των πλέον πιεστικών προκλήσεων ενώπιον των οποίων βρίσκεται η Ευρώπη. Είναι όμως σχεδόν βέβαιο ότι θα αναδειχθεί η ανάγκη και για περαιτέρω θεσμικές αλλαγές που θα αγγίζουν το «αρχιτεκτονικό» μοντέλο λειτουργίας της Ε.Ε. που μετράει ήδη 18 περίπου χρόνια λειτουργίας, με την Συνθήκη του Μάαστριχτ και διαφαίνεται ότι παρά τις όποιες ανακαινίσεις, δεν διασφαλίζει την «στατικότητα» του οικοδομήματος. Οι νέες προκλήσεις απαιτούν περαιτέρω ευελιξία και νέες ισορροπίες διαμορφώνονται, καθώς ο θεσμικός ανταγωνισμός μεταξύ μεγάλων και μικρότερων κρατών αρχίζει να δίνει την θέση του σε μια άλλη αντιπαράθεση, μεταξύ των προθύμων που επιθυμούν περαιτέρω εμβάθυνση, πολιτική ολοκλήρωση και εκείνων που δεν επιθυμούν να μεταβιβάσουν και άλλες εθνικές αρμοδιότητες σε διακυβερνητικά ή υπερεθνικά όργανα της Ε.Ε.

Επίλογος

Με την ανάλυση που προηγήθηκε στα αντίστοιχα κεφάλαια έγινε προσπάθεια να παρουσιασθεί η σημερινή πραγματικότητα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μετά από μισό αιώνα προσπάθειας για την υλοποίηση της ιδέας μιας Ενοποιημένης Ευρώπης. Όπως άλλωστε αναφέρει και ο Schuman στη γνωστή του δήλωση, ότι «η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί δια μιας, ούτε σε ένα συνολικό οικοδόμημα: θα διαμορφωθεί μέσα από συγκεκριμένα επιτεύγματα που θα δημιουργήσουν πρώτα μια πραγματική αλληλεγγύη».

Το σημερινό οικοδόμημα της Ενοποιημένης Ευρώπης στηρίζεται σε γερά πολιτικά και οικονομικά θεμέλια, τόσο γερά όσο ποτέ στο παρελθόν. Δεν είναι πλέον μια συνομοσπονδία χωρών που η καθεμιά αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των εθνικών της συμφερόντων. Το πολυτιμότερο περιουσιακό στοιχείο της Ευρώπης είναι η μεγάλη πολυμορφία της, οι πολλές διαφορές ανάμεσα στα έθνη της.

Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά μόνο όταν οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, με αμοιβαίες υποχωρήσεις και τήρηση ισορροπιών. Η εμμονή στην ομοφωνία μόνο στην παράλυση μπορεί να οδηγήσει.

Η επικύρωση της συνθήκης της Λισαβόνας θα συμβάλλει στη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου της Ένωσης και στην αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων που δεν περιορίζονται πλέον στην γηραιά ήπειρο. Καλείται η Ευρώπη να παρουσιαστεί ενωμένη και με ενιαία φωνή για να αναδειχτεί ως ηγέτιδα δύναμη σε παγκόσμιο επίπεδο, «δρομολογώντας» αυτή τις εξελίξεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Συνθήκη των Παρισίων: "Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα" του Pascal Fontaine και "Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης" του Σωτήρη Θεοδωρόπουλου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.2 §2.2)

1.2 Συνθήκες της Ρώμης: "Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Β' έκδοση του Θεόδωρου Σκούντζου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.1 §1.1) και "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση" Β' έκδοση του Νίκου Σαρρή εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.1 §4)
http://europa.eu/scadplus/treaties/eec_el.htm

1.3 Συνθήκη των Βρυξελλών: http://europa.eu/abc/treaties/index_el.htm

1.4 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη: "Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Β' έκδοση του Θεόδωρου Σκούντζου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.1 §1.1), "Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης" του Σωτήρη Θεοδωρόπουλου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.2 §2.2) και "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση" Β' έκδοση του Νίκου Σαρρή εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.1 §8)
http://europa.eu/scadplus/treaties/singleact_el.htm

1.5 Συνθήκη του Μάαστριχτ: εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ – τόμος 9, εκδόσεις ΔΟΜΗ Α.Ε. 2004 και "Η Ευρωπαϊκή Ένωση-όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε" του John Pinder, εκδόσεις ελληνικά γράμματα 2006, http://europa.eu/scadplus/treaties/maastricht_el.htm

1.6 Συνθήκη του Άμστερνταμ: "Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Β' έκδοση του Θεόδωρου Σκούντζου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.1 §1.1),
http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaute/droit_communaute.htm#1.1

1.7 Συνθήκη της Νίκαιας: http://europa.eu/abc/treaties/index_el.htm
http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaute/droit_communaute.htm#1.1

1.8 Συνθήκη Προσχώρησης: http://europa.eu/abc/treaties/index_el.htm

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Συνθήκες, 2.2 Διεθνείς συμφωνίες, 2.3 Παράγωγο δίκαιο:
http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaute/droit_communaute.htm#1.1

2.3.1 Δεσμευτικές πράξεις: "Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης" του Σωτήρη Θεοδωρόπουλου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.2 §2.3.4)
http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaute/droit_communaute.htm#1.1

2.3.2 Μη Δεσμευτικές πράξεις: "Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Β' έκδοση του Θεόδωρου Σκούντζου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.1 § 1.4.7)

2.3.3 Νομικά μέσα δεύτερου και τρίτου πυλώνα:
http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaute/droit_communaute.htm#1.3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Διαδικασία συναπόφασης, 3.2 Διαδικασία σύμφωνης γνώμης, 3.3 Διαδικασία διαβούλευσης: "Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Β΄ έκδοση του Θεόδωρου Σκούντζου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.1 §1.4.1β)

http://europa.eu/institutions/decision-making/index_el.htm

http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaire/droit_communaire.htm#2.2

http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaire/droit_communaire.htm#2.1

http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaire/droit_communaire.htm#2.4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

"Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης" του Σωτήρη Θεοδωρόπουλου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.2 §2.3.4)

http://europa.eu/abc/budget/working/index_el.htm

<http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l34011.htm>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: "Εξελίξεις και Προοπτικές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης" του Σωτήρη Θεοδωρόπουλου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ.2 § 2.3.2), "Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα" του Pascal Fontaine και "Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης" Β΄ έκδοση του Θεόδωρου Σκούντζου, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. 2006 (κεφ., §1.4.2), http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/1/?all=1

5.2 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση" Β΄ έκδοση του Νίκου Σαρρή εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.4 § 3.4), http://europa.eu/institutions/inst/comm/index_el.htm

http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/2/?all=1

5.3 Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης: "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση" Β΄ έκδοση του Νίκου Σαρρή εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.4 § 2.1-2.3), http://europa.eu/institutions/inst/council/index_el.htm

http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/4/?all=1

5.4 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση" Β΄ έκδοση του Νίκου Σαρρή εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.4 § 4.1-4.3), "Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο", εκδότρια Γενική Διεύθυνση Πληροφόρησης και Δημοσίων Σχέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Νοέμβριος 2004), "Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο", εκδότρια Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Δεκέμβριος 2007), Τα πρόσωπα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2007-2009, εκδότρια Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Δεκ. 2007)

http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_el.htm

http://www.europarl.cy/view/el/the_ep-at_a_glance/organisation_of_ep.html

<http://www.europarl.europa.eu/activities/introduction/staticDisplay.do?language=EL&id=102>

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/committeesList.do?language=EL>

http://www.europarl.cy/view/el/the_ep-at_a_glance/powers_and_procedures_of_ep.html

http://www.europarl.cy/view/el/the_ep-at_a_glance/the_political_role_of_ep.html

5.5 Δικαστήριο: "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση" Β΄ έκδοση του Νίκου Σαρρή εκδόσεις Έλλην 1999 (κεφ.4 §5.4) και http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_el.htm

5.6 Ελεγκτικό Συνέδριο: "Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα" του Pascal Fontaine
http://europa.eu/institutions/inst/auditors/index_el.htm
http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/2/2/?all=1

5.7 ΕΟΚΕ: http://eesc.europa.eu/index_el.asp
http://europa.eu/institutions/consultative/eesc/index_el.htm
http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/2/3/?all=1

5.8 Επιτροπή των Περιφερειών: http://europa.eu/institutions/consultative/cor/index_el.htm
http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/2/4/?all=1

5.9 ΕΚΤ: εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ – τόμος 9, εκδόσεις ΔΟΜΗ Α.Ε. 2004
http://europa.eu/institutions/financial/ecb/index_el.htm
http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/2/1/?all=1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

http://www.law.gov.cy/law/lawoffice.nsf/dmlanalysis_gr/dmlanalysis_gr?OpenDocument
http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_el.htm
http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/democracy/index_el.htm
http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/institutions/index_el.htm
http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_el.htm

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

http://www.europarl.europa.eu/elections2009/looking_ahead/product.htm?language=EL&ref=20090316TMN51949&secondRef=0